

SAN MARCOS

Maach peerdu aaujem Jesucristo igwia jöoi Marcoou phā pumatarr

Chi phātarr. Marcos chan Mateojö Jesús däi ãba iyüü thach khöba, irua nem jaaumamjä thum ich jügucha ūrba, ni irua õor dauderra nem waau-jerrjä thum oobajim ich daúacha. Magua chi mág maach meúa traduciitarr khüunau pöd sii negöon meúa simjö thum ich daúa ootarrjö phābajim, ichdëujä chi Jesús däicha wënurraajerr khüunag jëeu oowi amau jaaumamta phātarr aawai. Mamü Jerusalenpierr arr aawai tale irua chi oon ich daúacha Jesús oojim. Mamü maagwai agtha chi jöiocha khaba sii ëwan siejim. Õrau khñirjuawai ich khäijä ajim aajem Jesús thõopääig pür autarr edaar ëwan ãb börrjöou öpuurnaa i ëudee matarr (14:51-52).

Simón Pedro khapeer anaa (1 Pe. 5:13) Bernabé khod ajim aajem (Col. 4:10), ich Marcos. Mag Pedro khapeer arr aawai irua õrag jaau nürrarr üurjerrta jürr ichdëu phājim anaabá. Ich mág Marcopai ïchab Juan a thüürjeejim; ajapcharan Juan Marcos ajim i thür (Hch. 12:12).

Khan jawaag ají. Chadcha Marcoou Jesuu iekhamatarrta jaau sim, mamü ürcha õrag jaaum ig simün irua nem waumatarrta dawaacha oopi sim. Magua Marcoou oowai Jesús chadcha ich Ëwandam Iewaa atarrta sii ich Aai chogkha bëejim; mag i chog aawai ich Jöoirau nem waupim khõsimpierr wawaagta bëejim. Magua chadcha

ichdëu ley jaaunaa, mepeenjä õor mor eemua
dau daau öbeerpäinaa, amag meeurrtau aadéphum
aig irua dawaata ich jua theeg õrag oopiejeejim.
Mag irua nem waumatarr gaai ich jua theeg oop-
ijieb mamu, chikhamnau i juau thõotarrjä deeu
iiu phiidubarm gaaita ürcha õrtau i juau theeg oo-
jierram. Maguata peer libro järrchapaím Marcoou
aata jaau sim (11:1-16:18).

*Juan õor pör choomieu Œwandam iek jaau nərrarr
(Mt 3:1-12; Lc 3:1-9; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha maach peerdüajem iek jawaag Jesu-
cristo Œwandam Iewaa bëetarran mugta ajim aajem:

² Warr jöoringar Œwandam i jaaumie Isaías khararrag
Œwandamau ich iek phäpiewai ich Chaai püijuuta
jaaujim anaabá. Pari mag ich Chaai püiju na
deuem igwia ich Chaairagta magjim anum:

“Iewaa, mua pü na mëch iek jaaujem püiju.

Mag wounauta pü na pü maju ee õrag pü barju ja-
jawagmaju, thumaam khëunau pü iek ûrm
khösi sñi pü nü naamkhñir” ajim anum. (*Mal.
3:1*)

³ “Mag woun ajappai õor barba aajem aar
sñejemuata ich aar õor barbaimaawai pü
jaauumamua, ‘Ya maach Pör bëeimuu sim’ a
jaaumaju, pü igwia.

Mag pü igmamua, ‘I bëeju nawe pääch thäär khñir
khaugbat’ a jaaumaju, thäraucha khösi pü
iek ükhamkhñir.” (*Is. 40:3*)

Magta ajim aajem Œwandamau ich Iewaag, Juan
igwia.

⁴ Mag chi Êwandum Iewaa maju na i jaau nərrarr Juan ajim aajem, chi õor pör choomie. War-garwe chi Juan igwia mag nərraju jaautarr aawaita chadcha thum ich agjoo öbëbërgmamua Juanau õrag, “Pāach khaibag ãsie ewag khñirjuwia, Êwandumag chugpaapi jéeuwia, mürug pāach pör choopibat; magbaawai Êwandumau chadcha pāar khaibag chugpaapüju” a jaaujeejim anaabá.

⁵ Mag irua jaau nərrum ūrbaawai bëejeejim aajem: Judea durram khñun dūi Jerusalén phöbör eem khñunpa, i iek ūraan. Mag amach jügñucha ūrwia, ãsie ewag amach khaibag khñirjuwia, meerba jaaunaa amach pör choopibaawai, Juanau am pör choopümajim aajem, döjä Jordán ee.

⁶ Juan chi õor pör choomie khajüan camello ëu dënta kha sñejim aajem. I ãi jüajemjä nemhëu dën ajim aajem. Maagwai irua khoojerr, asphit ajim anaabá pamiel dūi. ⁷ Mag wounau õrag jaauwai, “Mag ed gaai mu ëudee jöpcha woun ãb bëejugui” aajeejim anum. “Ma mu khñaijä ürcha iek theeg sim. Mag mu khñaijä ürcha iek theeg sñewaita mu chan mug chirum aig sii i chogkhaagpajä serbiiba chirum. ⁸ Muan sii dödamaupai pāar pör choo chirum. Pari ichcha bëem ed gaai ichdëun pārag ich Êwandum Akhaarchata deejugui” aajeejim aajem õrag, mag Jesús bëeju igwia.

*Juanau Jesús pör chootarr
(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)*

⁹ Mag Juanau õor pör choo nərrum jaarta Jesucristo Êwandum Iewaa bëejim aajem, Galilea durram phöbör Nazaretmua. Mag ich aig pierrwai Juanau döjä Jordán ee i pör choopüjjim aajem.

¹⁰ Mag pör choowia dö eemua öbéraau oowai, edaujāata weeudubaadēm eemua Ŋwandam Akhaarta duburjōo khitum i gaai jupcheeg wewewē urum oojim anum. ¹¹ Magbarm ee īchab ügharmua ñor iekjō, “Iewaa, puuta mū Chaai machdēu jāsehne wai chitumhū; pu gaaimua mū onee chiraajem” abarmjā ūrjim aajem.

*Dösātau Jesú斯 khūgurju ēkhatarr
(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)*

¹² Mag pör choo aaipawi i durrpabaadēm ee, ich Ŋwandam Akharaucha warp ñor chukag ee i warrjim aajem. ¹³ Mag mam mawia cuarenta días sñejim anaabá, durr warp ñor chukag ee, maach khoojem nemkham ee. Mag i sim aigta dösātau bëewia irig sëukhabaichéjim anaabá, i khūgur awaag. Maigmua chi dösät petarr ēudee jūrr Ŋwandam chognaanauta ügharmua bëewia i khīir jāsenkhachéjierram aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Ŋwandam iek jaubaaderr

(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)

¹⁴ Mag khur Jesú斯 majim aajem Galilea durr, õrag “Ŋwandamau ñor thumta ich dënkhā aum khōsi sim” a jawaan. Mag i maawai rey Erodeeu Juan pur auwi cárcel deg püitarr khur ajim aajem.

¹⁵ Mag Ŋwandam iek jawaanta marr aawai ichpai igwia jaaumamua, “Warrgurwe Ŋwandamau Juan ēudee woun ãb püiju a jaaujerr īsta barbaichéngui” ajim anum. “Maagwai īsin chad Ŋwandamau thumaam khūn ich dënkhā aum khōsita sim. Pari magaagan pāach khaibag ãsie ewag khīirjunaa

iseg nūm däi thāraucha maach peerduajem iekta ükhabat" aajeejim aajem ich Jesuucha õrag.

*Dö uamien jayap Jesuu ich däi thürphē arrtarr
(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)*

¹⁶ Biek äb Jesús thərrdö Galilea anum igaau nərrəmua ðor numí dö ərreu nūm ooimajim aajem. Makhən Simón ajim aajem ich naam Andrés anum däi. Ich makhən dö uamien ajim aajem.
¹⁷ Makhənag Jesuu, —Idēu pāach red puawia mə dūita wëttarau ajim anum. Ich jäg pāach mug sii dö ua gaaipai nūmjö, mug atag jürr mə iek õrag jaau gaaipaita nəisijugui ajim anum amag.

¹⁸ Mag chadcha amachig magbarm bürre amach red puawia Jesús däi éréujim aajem. ¹⁹ Mag éréubaadeeu ag atkhajärpai deeu ðor numí botedam ee amach red thərrdu sīsidum kha nūm ooimajim aajem. Makhən jöoi Zebedeo chaain ajim aajem, Santiago Juan däi. ²⁰ Makhənjā Jesuu éeurrjim anaabá ich däi. Magbaa amach aai Zebedeo ich phidkhaajem khən däi bote ee puawia i däi wëtjim aajem.

*Jesuu woun äb dösät bënëu baarjerr monaautarr
(Lc 4:31-37)*

²¹ Mag wëtwi, Capernaum phöbör ee barwia, juu üuijem ed aadeewai, judionaan Ÿwandam iek jaaujem ee mawia, õrag Ÿwandam iek jaaubaadéjim aajem, ich Jesuu. ²² Mag irua jaaumam ūrwia, aig ðor i iek ū narr khən jügderra naajim aajem, amachdēu ūrwai Jesuu jürr Moiseeu ley phā puarr jawaag chi khaphəm khaphəm aajem khən

khāyaujā jaau khapcha jaaumam ūrwia. ²³ Mag Jesuu ūwandam iek jaau sim aig woun āb mor ee bēn khaibgam wai sim sīejim aajem. ²⁴ Mag wounau Jesús oo athaawai chi bēn i mor ee simuata thet äa anaa irig, —¡Jesús Nazaretpierr! Idēu maar sīi khajapha sīubá ajim anum. Puan sīi maar öpääinta urum. Mua pū khapha chirumgui ajim anum, pū jammua urú. Pū ūwandam Iewaa ügtharmua bēetarr khabahab, warrgurwe ūwandamau püiju a jaaujerr ajim anaabá irig chi mepeer garmua.

²⁵ Magbaawai jūrr Jesuu chi meperagta meeukhanaa, —Khū abá. Puchta warag jāg woun mor eemua öbérbaad ajim anum.

²⁶ Jesuu mag iekhabaa, chi mepeer mag woun mor eemua wiwiug öbérbaadeeu, warre jēkhut phaphargpūiwia, chi wounta iek chuk pūajim anaabá. ²⁷ Örau amach daúa mag oobaawai dauderraan nūm iekhau amach wir aigpai, “¿Jāga jāg wounau iekhaawai meperaupa i ipierraan nūma?” anaaajim aajem. ²⁸ Jesuu mag woun mor eem mepeer jurbapūim jöpchata Galilea durr ee maimua ag bigaau phöbördam nūnūidum eem magwe khakhapdō jöisijim aajem.

*Simón phaauhūan Jesuu monaaupūitarr
(Mt 8:14-15; Lc 4:38-39)*

²⁹ Mag judionaan ūwandam iek jaaujem deg Jesuu õrag ūwandam iek jaau sīewia öbéraau igbaadējim aajem, Simón Andrés däi joobaajerr di aar. Mag i mam däi i khapeen numí wētjim aajem. Makħħūn, Santiago ajim aajem Juan däi. ³⁰ Mag wētwia Jesús deg pabaimaawai aiguim

khuunau irig jaaujim aajem, Simón phaauhua put ee khuuumieu mor mas sim. ³¹ Ichig mag jaaubaa, aar dubwia, i juu gaai purnaa ügthaag phiriu aujim anaabá. Mag phiriu atham bürre chi khuuumiejä thumbabaadeewai warag phiiduwia am jāogim aajem.

*Khuubaadëm ee Jesuu õor pöm monaaupüitarr
(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)*

³² Maimua ya edau khuubaadëm ee, õrau amach aaunaan khamor machag khuuripierr wai narr khuun d*ü*i dösät bénëu süsidumpa Jesús aig waibëemajim aajem. ³³ Mag warag thum phöbör eem khuun bëewia i sim di aig puertdi igaauta daaugajärm magwe pos aphöbaadëjim anaabá. ³⁴ Mag, sü khajapham khamor machag khuuripierr wai süsidum ich aig aubëemarr khuun monaaumam d*ü*i īchab mepeenpa õor mor ee süsid arr jür wérpmajim aajem. Chi mepeenau i khaphu naajim anaabá, i chadcha Īwandam Iewaakha sim. Mamu ich Jesuu büurjä amag iekhapiba aajeejim aajem.

*Jesuu Galilea durr Īwandam iek jaau phürrdu
nürrarr
(Lc 4:42-44)*

³⁵ Jesuu ichdüu mag õor pöm monaautarr ag noram edaraawe phiiduwia phöbör igaau warphaa-pai ich ap majim aajem, õor chukag ee, Īwandamag jëwaan. ³⁶ Magbaawai Simonau tagam khuun ich khapeen d*ü*imua i jür wünn*ü*rrawi oobaimaawai ³⁷ irig jaaujierram aajem, õor thumaam khuunau mag i jür wünn*ü*rrüm.

³⁸ Mamu magbaawai jürr ichdüu amag magjim anum:

—Chawag dewam phöbör dakhapaim aarta wëttarau, jūrr mamaam khunagjā Ēwandum iek agjō jawaag. Warrjā mag jawaanta m̄ bēejimgui ajim anaabá.

39 Ich mag Jesuu Galilea durr õor n̄nhidampierr Ēwandum iek jaau n̄rranaa judionaan Ēwandum iek jaaujem degjā jaaujeejim aajem. Mag n̄rr̄mua õor mor ee mepeer khaigbam wai s̄sidumjā warre dau daau öbeerpüi maajeejim anaabá.

Jesuu woun āb kokobé bënëu bar s̄terr mon-aaupäitarr

(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

40 Biek āb woun phē kha dodoso sim Jesús aig bëewia i khīirphee kanieu phōbkhachëwia irig, —Pua khōs chirum khai, m̄ag ph̄edau warre m̄ gaaimua chugpaabapüi aichëjim anum irig.

41-42 Magbaa Jesuu i dau aug khaugwi i gaai purnaa irig, —Mua p̄a monaaupäim khōsi chirum. Monaaau chirsi magan ajim anum irig. **43-44** Magwia Jesuu irig, Mua m̄ag p̄ach monaaubarm oob õrag jawam ajim anum. Magju khāai nacha Jerusalén mawia Aai i jēeujem degam phadēg p̄ach mor oopibaimá. Maimua Moiseeu iek ph̄tarr gaai jaau simjō p̄ach monaaubarm paar nemchaain ofrendakha deebá ajim anum, p̄ach m̄ag monakha chirsim õrag khap amkhīir.

45 Mam̄a Jesuu mag ich monaautarr õrag jaaupiba arrta ich n̄rr̄ampierr jaaubaadëjim anaabá. Mag gaaimua Jesús tag phöbör ee parhooba öbérju khaba, õor chukag ch̄uita s̄isijim

aajem. Mamu magum ãba, mam phöbör igaau i sim aar durrpierram khuun i aarbaarjeejim anaabá.

2

*Jesuu woun ãb khapá juser khitum monaautarr
(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)*

¹ Jesuu mag woun monaaupäitarr khur khääi khapancha khaba num ee, phöbör Capernaum anumug majim aajem. Mag mawia barbaimaawai s*ii* phöbör eem khuunau i barbaimam khakhapdö jöisijim anaabá. ² Mag amachdëu i deg pabaichëm khaug athaawai aig bëe thunumua õor pöm pos s*ii* puertdi igaau magwe phëu thunuisijim anum. Jesuu mag pos thunum khuunag Œwandam iek jaau s*iejim* aajem. ³ Mag num ee õor jayapam khuunau woun ãb khapá juser khitumta pa burkham gaai jiir aibëejierram aajem. ⁴ Mag aibëewi Jesús sim aar mag woun wai dubaag ēkha naajim aajem; pari mag puertdi igaau õor phëu thunum khurau pöd ierrag wai dubju khaba aawai, ügthaan dihëu ûr waaidatkhawia, chi Jesús sim ûru dihëu magar auwi, chi pa burkham gaai jügadau jükhanaa mag chi khapá juser khitum eeg jiir burrpäijierram anaabá, Jesús sim aigcha, amach aaunaan monaaupäiju khaphu narr aawai. ⁵ Jesuu amau mag khuirju numjä khaphu s*ier* aawai chi khapá juser khitumugta, —Pu pekau thum ya mua chugpaabapäimgui ajim anum.

⁶ Mamu mag iekhabarm ūrwia Œwandam iek jawaag ithee chi machnaan aig narr khuunau amach wir aigpai, ⁷ “*Ma chijäg* wounta Œwandam

dau na mag khaigba i jūur iekha sīma? Āba Ņwandamau khabam chan maach pekau chugpaa auba aajem” ajierram anum. ⁸ Mamu amau amach ödegpai mag khīrju nāmjā Jesuu khaphu sīerr aawai amag, – „Pārau khanthee pāach ödeg jāg khaigbata khīrju nāma? ajim anaabá. ⁹ „Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau ooba naawai pārau khīrjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam khūnau mag iekhaju aai nām a nāwa? Mamu mua irig, “Phiiduwia puch pa būrkham ābamug phē auwia petá” akhiin, òrau amach daúacha ooju, i monaau sīsi wa monaauba khāijā ich mag sīsim. Magua pārau mu dēnjo chan cha mua jawaagpamjō abajugui ajim anum. ¹⁰ Mamu m̄ch chi Emkhooi Iewaa Ņwandamau ich juapá deetarrau chadcha mug jēb gaai òor pekaujā chugpaaaju aai chirum pārag khap amkhīr, mua pārag oopikhimgui ajim anum.

¹¹ Magnaa chi khapá j̄user khitumugta, – Phiiduwia, puch put ābamug juurwia, puch diig petá ajim anum.

¹² Magbaawai ag bürre chadcha phiiduwia, ich wai b̄etarr pa būrkham d̄i ich putpa ābamug phē auwia, thumaam khūn dakhīr nem moná dawag öbérbaadējim anaabá. Mag öbérbaadēm oowi aig narr khūn dauderraanu sīsim anum. Mag nām iekhau Ņwandam thö iekhamamua, “Ņwandam, ag na marau būrjā mug nem ooba aajemta īsta chadcha pua marag puch jua theeg oopibarm. Puchta chadcha chi jua thierriu Ņwandam” anaajim aajem, irig jēuemamua.

*Jesuu Leví ich düi ëeurrtaarr
(Mt 9:9; Lc 5:27-28)*

¹³ Jesuu Capernaum phöbör ee mag woun monaautarr khur petajim aajem deeu Galilea thärrdöog. Mag mawia i barbaimaawai, ich aig jürram khäun phëphëukhamua õor pos aadeewai, amag Ëwandam iek jaaubaadëjim aajem. ¹⁴ Mag jaaau sëwi petaau jöoi äb Alfeo anum iewaa Leví anumta ooimajim anum. Mag Leví Romaam gobierno dën dëbpaar jëeujem arr aawai õrau ichig dëbpaar phagaan bëejem ag mes bigaau pär sëejim anum. Mag oobaimaawaita Jesuu irig, “Mæ düi marrau” abaawai, phiidawi, chadcha i düi petajim anaabá, i kha ogduba nürraag.

*¿Khan jägwia Jesús pekaupan düi thach khoojeejí?
(Mt 9:10-13; Lc 5:29-32)*

¹⁵ Biek äb Jesús ich khapeen düi Leví di aig thach khö sëejim aajem. Maig naajim aajem ïchab ich Leví khapeen agjö gobierno dën dëbpaar jëeujem khäun. Maimua ïchab õor khapan i êudee bëetarr aawai amach khaibagau thärrphöokham khäunpa aig thunaajim aajem, Jesús düi äbam mes gaai thach khoowai. ¹⁶ Mag i makħäun düi äba thach khö sim aig fariseonaanau Ëwandam iek jawaag chi machnaan düimua chi Jesús düi wënurraajerr khäunagta jëeuchëjierram anum:

—Jäga jäg pär maestro sii dëbpaar jëeujem khäun düi pekau pöm sīsidum khäunpa äba thach khö sii? ajierram anum.

¹⁷ Mamæ amau mag iekhabarm ūrwia Jesuu amag magjim anum:

—Kha monakha nám khuuñau chan doctor igba aajem. Mor masim khuuñta doctor iigjem. Mu chan bürjä pekau chukhu wajapha khithëem aajem khuuñ juraanjä bëeba, muñ õor pekau pöoma khithëem khuuñ peerdu awaanta bëejimgui ajim anaabá, khüirjug iiur aumkhüir. Maguata mag am pekau pöm nümjä igba, am düi thach khö chirahab ajim anum, amjä Êwandam dënkhä awaag.

¿Khan jāgwi Jesús khapeen súrkhaba aajeejí?
(Mt 9:14-17; Lc 5:33-39)

¹⁸ Khääi äb fariseonaan igar nám khuuñ Juan chi õor pör choomie khapeen düi thach khöba súrkha naajim aajem. Mag nám ee õrau Jesús sim aar wëtwia irig maguimajierram anum:

—Fariseonaan igar nám khuuñ maimua Juan khapeenjä súrkha nümta, ¿khan jāgwia pu düi wénurraajem khuuñta jäg súrkhaba nu? ajierram anum.

¹⁹ Magbaa Jesuu amag magjim anum:

—Pärau oowai, ¿chi jua pur sim woun onee ich huí düi thach khö nülich, irua õor ich jua pur nám ee thürtarr khuuñ sii bëewia ökhüirjuu ohoodö naajë, súrkhaawai bürjä thach khöba? Magba aajem.

²⁰ Magua ich agjö mu düi wénurraajem khuuñjä súrkhaba nám. Am súrkhaajuun, mug atag mu am jaaijö am düi chitum pur atham ed gayan chadau am amach khürauta súrkhwia ïchab thachjä khöba nüisip aju, gaai machgau. Mamu muugwaiwe chan am súrkhaaju khaba nümgui ajim anum, agtha mu am düi chiraawai.

²¹ Magnaa, 'Päadë khüirjubat ajim anum. Päraun chadcha pääch jöoinau jaaujerrjö thach khöba

sərkha nəm. Mamə pārau jāg mua iek iiur jaau chirəmjā khōsinaa agjö warrgarm khīirjug chi jōojā agtha khōsi wēnərrəmən, magan mag khīirjugan sīi put iiur auwia jūrr khajūa jōoi gaai phēekhabarmjöta sīsim. Ābmua khāijā put iiuriu khajūa jōoi gaai phēekhakhiin, mag put iiur i pāchdubaadēmu chi kha sim ee thərrdubaadeeu warag ich warr sīerr khāaijā nem wāg sīsiju. Magua chi mu iek ūkha simua chan mug iek iiur mua jaau chitəmjā ūkhanaa pōd amach jōoin ijā agjö ūrkhaju khaba simgui ajim anum. ²² Wa magbam khai, vino òrr achpamkhīr nemhēu jōoi dēn thūrkha sim ee pəbarmjöta aju: Chi vino òrr achpabaadeewai, chi nemhēu jōoiraasīewai, āwatba jēgdubaadee chi vinojā ārbaadēm dāi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju. Maguata vino òrr achpamkhīran, agjö nemhēu iiur eeta pəajemgui ajim anum amag.

Jesuu khan nemta jua ūuijem ed wauju aai sī a jaautarr

(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

²³ Khāai āb jua ūuijem ed Jesús ich khapeen dāi trigodö ee dich wētumua chi khapeenau trigo phierr ahaug wētmajim aajem. ²⁴ Mag trigo phierr nūm oowia Moiseeu Ŋwandam iek phā pəatarr wajapcha ūrkhaajem khūnau Jesuug, —Pudē oobá: Jua ūi nūm ed aawai būrjā phidkhaju khaba nūmta pə khapeenau jāg trigo phierrnaa khō wēnərrəmwai ajierram anum. ¿Pua chan khaugbahab ajierram anum, jāgpai phierr nūmjā nem pōm eeu nūm dāi āba sim?

²⁵ Magbaa jūrr Jesuu amag magjim anum:

—Mamu ḡkhani mu khapeenau khaigba abar? Magan ḡpārāu chan Ŋwandum iek phā sim gaai thūurwai būurjā khaugbata aajeeb, rey David khakhitarrau ich khapeen düimua amach jāsöö aphöbaadee pan khötarr? ²⁶ Pārāu khaphu nūmgu ajim anum, warr Abiatar phadnaan pörkha sim jaar David ich khapeen däi Aai i jēeujem deg dub-wia ag ee pan ofrendajö Ŋwandum ithee wai narr khöpäitarr. Mag pan parhoobam khunau khöju khaba, āba phadëupaita khöju aai sīejim anaabá. Mag sīerrta ichdëujā khöwi ich khapeenagjā dee-jimgui ajim anum amag. Mamu mag khötarr paarjā Ŋwandamau am chig abajim.

²⁷ Jesuu amag mag iekhawi ichdëupai deeu ūmaai amag magjim anum:

—Jua ūijem edan, ūu ūordam jua ūi wēnrramkhuirta Ŋwandamau deejim; mamu mag num chan mag juu ūijem ed surkha wēnrrum gaaimuata maach ūu wēnrrum anum khabam. ²⁸ Maguata much chi Emkhooi Iewaa mug jēb gaaijā iek theeg chirumuata thumaam khunag khan nemta wauju aai nu a jaauju aai chirumgu ajim anum, juu ūijem ed awiajā.

3

*Woun ãb juu jusar khitarr
(Mt 12:9-14; Lc 6:6-11)*

¹ Biek ãb deeu juu ūijem ed Jesús mawi Judentionaan Ŋwandam iek jaaujem deg dubimajim aajem. Maig woun ãb ooimajim anum thoom juadom jusar khitum. ² Maig naajim aajem ichab fariseonaan, Moiseeu Ŋwandam iek phā puatarr

wajapcha սարkhaajem khան. Makհանau Je-suug bարjā dau thōba naajim anսm, amach dakhīir Jesuu jua սուjem ed mag woun mon-aubapääiwai irig, “Jägan pua chan jua սուjem edjā սարkhabata chirab” a iekhaag, mag nսm düi īchab magum gaaimua thethem khանagjā i khaibag waupi jawaag. ³ Mamս Jesuu amau mag khīirju nսm khaphս sīerr aawai warag chi jua յսar khitմugta, —Phiidւwia dayag pidú, maimua mau օor jārr dսnսսubaichē ajim anսm.

⁴ Magnaa jūrr chi fariseonaanagta, —Pārau oowai չkhan nemta maadēu wauju aai nս ajim anսm, jua սուjem ed? ՞Oordam düi ajapha aju wa օor khaibag wauju? ՞Or peerdu auju, wa օor thōoju? ՞Khani սucha sī? a jēeujim anսm amag.

Mamս amachig mag jēeutarr ni պbmujā bարjā i iek սkhabajierram anaabá. ⁵ Mag ni պbmujā ich iek սkhaba abaawai amag khīir masi eerpanaa warag ökhīirjuu aadējim anսm, ichdēu oowai amau bարjā wir aig amach khapeen dau ee aug khaugba nսm oowia. Magwia chi jua յսar khitմugta, —Dayag jua սabá ajim anսm.

Mag chadcha i ipierr սgthaag jua սabaawai warre jua monakkha sīsijim anaabá. ⁶ Mag chi fariseonaanau amach dakhīir mag woundam monaaubapääim oobaawai khīir machgau warag amachta daau paaukhabaadējierram aajem. Maimua rey Erodes igarm khան chi thethemnaan düi սba biirdւwia, “Jäga akhiin maadēu jäg Jesús pər auwia thōopüikhamgui” a khīirju nսsijim anaabá.

Jesuu Galilea thrrdö igaau õor pöm monaaupäitarr

⁷ Maigmua Jesuu ich khapeen ich d^üi ph^ë arrjim aajem, ich ag Galilea eepai thrrdö pöoma simg. Mag i mam d^üi õor khapaana Galileapien Judeapienpa wëtjim aajem. ⁸ Jesuu mag õor mor masim khun monaau narram a ùrphöbaadeewai õor pöoma i aig b^ëe thunisijim anaabá: Jerusalenpien, phöbör Idumea anum aram khun, döjä Jordán anum ee edau öbeerjem garm khun, maimua phöbör Sidón anum d^üi Tiro dakha phöbördam nunaidum eem khunpa b^ëejierram aajem. ⁹ Mag õor pöm b^ëe thunaawaita Jesuu ich khapeenag ya ag nawe jaau wai s^{le}jim aajem, sⁱⁱ ich ithee bote khir khaug wai naamkhir, atcha õor pöm aadeewai thet ich ph^ëeuthu aum ugua ag ee waaiduag. ¹⁰ Ich mag ed Jesuu õor pöoma monaaukhapüijim aajem. Mag õor pöm monaaumam amach daúa oo narr aawaita warag jürram khunau i gaai juacha purchëm iigjeejim anaabá, amachjä monaaumkhir.

¹¹ Mag õor pöm wëjöm ee naajim aajem ïchab, mor ee thõthõrrosom ben paraa s^{is}idum khun. Magum khunau Jesús oowai warag aig b^ëenaa, i khirphee kanieu phöbkhanaa wiwiukhamuata, “Puun chadcha Êwandam Iewaau” aajjeejim anum. ¹² Mamu Jesuu chi mepeenag meeurrau sⁱⁱujeejim anaabá, thumaam khun j^ügdaar mag ich jaau wenrram ugua.

*Jesuu ich däi ogdaba wënurrakħiir doce jür autarr
 (Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)*

¹³ Mag Jesuu õor põm monaau nərrarr khur durrsī gaai waaidawia ich däi wënurrarr khuun eem ichdēu khōsim khuun ich aig thürkha aujim aajem. ¹⁴ Mag ich aig thürkha auwia mag õor kapan ich däi wënurrum khuun eem ichdēucha doce jür aujim aajem, ich iek õor ee jaau wënurrakħiir püyaag. Ich makħuanta ich iek jaaujem khuunkha thürjim aajem, apostolnaan. ¹⁵ Maimua mag doce jür autarr khuunag īchab ich jua theegjā deejim aajem, ich dēnjo õor mor masim khuun monaunaa mor ee mepeer khaibgam sīsidampa jür wérpmamkhīr. ¹⁶ Mag ichdēu doce jür autarr khuun thür, mukħuun ajim:

Simón, (ichpai Jesuu Pedro a thürjim);

¹⁷ Santiago, jöoi Zebedeo iewaa, (ichpai īchab Jacobo aajeejim);

Juan, agjö jöoi Zebedeo iewaa, chi Santiago eeum;
 (Makħuun Santiago Juan dūita amach numwe Jesuu “Boanerges” a thürjim aajem, am ibaarr wau thür; mag “Boanerges” a sim aiguin, khōrg pagħu[m]jō sīerrjēem a simu.)

Maimua mag tag

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo, (ichpai Leví a thür sīejim);

Tomás,

Santiago, chi Alfeo iewaa, (ichpai agjö Jacobo a thür sīejim);

Tadeo, (ichpai Judas anaa Lebeo aajeejim);

Simón chi Cananista, maimua

¹⁹ Judas Iscariote, (ich maguata ewag pawi thethem khuunag Jesús pur deeju ajima, i thoomkhiir).

Mag ich khapeen ich däicha ogduba wenrraju khuun jurkha auwi degag beejierram aajem.

*Õor iek meperauta Jesuug juapá dee síejam aajem
(Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Mag beewi õrau i deg pabaichëm khaug athaawai i aig õor pöoma biirdubaadëjim aajem. Mag õor pöm bee thunaawai büurja juu par khabam gaaimua Jesuja thach khöba ni i khapeenja pöd thach khöba naajim aajem. ²¹ Jesús aar mag õor pöm jürr phëphëeukham gaaimua pöd thachja khöba sim a ñur athaawai chi khodnaanaau i awaan wetjierram aajem, lökiebaadeewaita mag thachja khöba simp*ii* awia.

²² Mag num düi ìchab Moiseeu Êwandam iek phäpuatarr jawaag chi machnaan Jerusalén phöbör eemua bëetarr khuunauja i igwia, "Jään dösatnaan pör Beelzebú aajem düi khapeerkha síewai ag juapaauta jäg õor mor eem mepeenja dau daau jurkhuui nurrabahab" anaajim aajem.

²³ Mama am mag iekha num ich Jesuu khaphäsíerr aawai warag ich aig am thärkha auwi amag, —Mua pärag jëeu ookhimgui ajim anum: ¿Pärau khiiirjuawai meperau ichdëupai wir aig ichjöm khuun dawag jurkhuuiju khai? Meperau chan bën khaigbam chawag jurba aajemgui ajim anum. ²⁴ Gobiernoou khäija õor pöm ich igar thunum järrcha thoonaa amach wir aigpai werbëpikhiin, amach wir aigpai öbapäaiwai mag gobierno ich

mag nem juu theeg sīerrabaju. ²⁵ Wa magbam khai, woun āb ich chaain dūipai meeukhawi amach wir aigpai wērbukhiin, warag aaidāju. ²⁶ Ich agjōta simgui ajim anām, mepeerjā. Meperau wir aig amach eepai juurhi phiriupūikhiin, magan warre amach öpūijuuta ēkha phöbaadēm.

²⁷ Magnaa amag, 'Pāadē mū sēu awi wajapha khīirjubat ajim anām. ¿Khaíu māg nām aig sīi āb jierrnem wajapham dūi ich di thūa sim aig dubwi i nem jīgkhaju khai? Sīi khabanaam khūunau wa i khāai ūrūcharamua i ibūr auwi khabam chan pōd i nem jīgkhabam. Ich agjōta sīebahab ajim anām, mepeerjā. Mū i khāai juu theeg khaba chirakhiin, muajā pōd ūor mor eem mepeen jāg dau daau jūr wērbajugui ajim anām.

²⁸ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pāadē pāach jügħucha wajapha ūrbat cha mua jawaagpam: Ěwandamaun chadcha ūor khaibag thumaa chugpaaju, am parhoob iekhamarrpa thum. ²⁹ Mamū pekau āb sim, maan mua Ěwandam Akhaar juu theegau nem wau chitām oo nāmta warag mepeer gaai thā nāmħu. Mag pekau chan Ěwandamau būrjā perdonaabamgui ajim anām, i Akhaar igwiata mag iekha naawai. Magua Ěwandam Akhaar igwiata mag khaigba iekhamun, mag wounan Ěwandam dūi iekkhōr pōomata ich mag chirsijugui ajim anām, perdonaajā khaugba.

³⁰ Jesuu amag mag iekhatarran, Moiseeu Ěwandam iek phā puarr jawaag chi machnaanau ich Jesús igwia ‘Jāan Beelzebú dūi khapeerkha

s̄iewaita jāg nem jua theeg õor mor eem mepeenjā jurkh̄ui n̄urrum” a iekha narr aawai ajim aajem.

Jesús eeugpeenau amach ãd d̄aimua i d̄ui iekham ig narr

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

31 Mag n̄am ee ich Jesús ãd i eeugpeen d̄ui i aig b̄eejierram aajem. Mam̄ s̄i õor põm th̄unam khurau pöd i aar dubba, daaugajärpai n̄aisiwia jūrr amach garmuata dawag i th̄er naajim aajem.
32 Magbaawai i aig narr kh̄unau irig, —P̄ ãdau p̄ eeugpeen d̄aimua p̄ üph̄uinpa daaugajär p̄ jūr wēn̄rrum, p̄ d̄ui iekhaag aajem a jaaujierram an̄um irig.

33 Magbaa ichd̄eu amag, —¿Chijā agá mag m̄ ãd, maimua chijā kh̄un agá mag m̄ eeugpeen? ajim an̄um.

34 Magnaa ich bigaau ohoodö narr kh̄unag eerpanaa magjim an̄um:

—Cham̄ kh̄unta m̄ ãd anaa m̄ eeugpeenau.

35 M̄r̄ugan Ėwandamau kh̄osimjö nem wau n̄am kh̄unta m̄ ãd anaa m̄ üph̄uinau, maimua īchab makh̄unta m̄ khodnaanau ajim an̄um amag.

4

*Wounau nemjür dau phōthurtarr ag nem īkhāa
(Mt 13:1-9; Lc 8:4-8)*

1 Deeu ūmaai Jesuu Galilea th̄rrdö igaau Ėwandam iek õrag jaaubaadējim aajem. Mag irua jaau sim ūurwai, s̄i õor põoma ich bigaau pos ph̄urbaadeewai, aig bote s̄ierr ee waaid̄wia, dö jārraapai oo jōisijim aajem, jūrr mammua jawaag. Magbaawai õor põm mag th̄narrau

durrpaimuata i iek ūr naajim aajem. ² Mag mos igaau õor pos thunumug ejemplodampa jaaumamua, —Mua pārag nem īgkhaadam jaaukhim; wajapha mu iek ūrbat ajim anum.

³ Maimua magjim aajem:

—Biek āb, woun āb trigo dau phöon majimgui ajim anum. ⁴ Mag mawi chi nemjīir dau irua phötarr, ãaurag bü diichjem ee burrjim aajem. Magbaa nemchaain bëewia sīi thumaa khökhüipüijim aajem. ⁵ Maimua ãaur khüan sīi mokpör jojoodög eeta burrjim aajem, ajappai jēb chukhu sierr ee. Makħħunan chi tharrphēen üu jöpcha tharrphējim aajem. ⁶ Mamu mag durrkhu üru sim iekhau pōd ierr khaar jērkhaba üruuta khaarkha khékhēd arr aawai, ed pechag wħabaadeeu, sīi ē nanauk aadēmua phuabaadējim aajem. ⁷ Maigmua īchab tagam phötarr, miudö arr ee burrwia, chi miiuta nemjīir khāaijā bāau khaphi bāauwi, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pōr pūrēu ich magpai dau aphuus naisijim aajem, sirphag ee ag gaai jopjā jopba. ⁸ Mamu tagam üu jēb wajaug ee burrtarran wajaug öbērwia üu nem ajaug sīi phur jopjim aajem, nem bich dapag maimuajā bich thu, maimua pogkha bich daii; mamu mag sīsidum chan būrjā chi vano chukhu.

⁹ Mag īgkha öbaadeewai aig ich iek ūr narr khħunag, 'Keena, jüg üruuna Chamug nem īgkhaadam mua jaaubarm wajapha ūrbat ajim anum amag.

*Khanthee ejemploouta Jesuu mag nem jaaujeejī
(Mt 13:10-23; Lc 8:9-15)*

10 Mag Jesús aig õor pos th̄unaawia ya õor jigidud̄ khabaadēm ee, õordam agtha i dakhapai i khapeen düi äba ohoodö narr kh̄unau khap aag irig jéeujierram aajem:

—Ma chaig pua nem īgkhaadam jaau s̄ierrau ḷkhani jaau simma? Marag jaaubá ajierram anum, wajapcha khaphu aag ithee.

11 Magbaa Jesuu amag magjim aajem:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai m̄achdēun warre pārag khaphu api chirum, jāgata Ēwandam õor thāar ee s̄ieicheejē. Pari ar i iek būrpaijā ükhabam kh̄unag s̄ii nem īgkha n̄umuapaita jaaujemgui ajim anum, **12** maagwai mag s̄ii khajapham nem īgkhaadamjöpai ūrwai par amau amach jügucha ūrnaa amach dakhīir nem wau n̄um oo n̄umjā oobamjö amkhīir; mag n̄um gaaimua Ēwandamagjā amach khaibag chugpaapi jéeba aawai Ēwandamau am khaibagjā chugpaaba amkhīir.

13 Maimua amag, 'M̄ug nem īgkhaadam merag chukhu khitumjā pārau khaugbata nu? ajim anum. M̄ug phithur khaba simjā khaugba n̄um chan magan deeum nem jaaukhiinjā ḷpārau jāga khaugjuma? ajim anum. **14** Cha mua nem īgkhaadam pārag jaaubarm̄an m̄uga simgui ajim anum: Chi nemjīir dau phō n̄urrarr woun, woun äb Ēwandam iek õor ee jaau n̄urrumjöta sim. **15** Maagwai mag chi nemjīir dau õor bū diichjem ee burrtarr, s̄ii ar Ēwandam iek jaau n̄um ūrjem kh̄unta jaau simgui ajim anum. Mag ūrnaa b̄uchkhun khaugtarrdam meperau b̄eewia

pör eem warre khīir akhoopibapäaiwai ūrba arjöo th̄ba n̄mgui ajim an̄m. ¹⁶ Maagwai ãaur kh̄un, chi nemjīir dau ar mokpör jojoodög ee burrtarrjöta naabahab ajim an̄m. Īwandam iek õrau jaau n̄m amach jügucha ūurwai war-pem̄n amau khōchag ükha n̄m. ¹⁷ Pari mag chi nemjīir wajap khaar khaba arrjö agtha Īwandam iek gaai ub̄ khaba naawai, mag Īwandam iek amachdēu ükha n̄m gaaimua amach phithurg auna, bigaaum kh̄unaujā amach d̄i khaigba-jujö aadeewai, sīi warag aḡg oobamjö öb̄erwi weetjemgui ajim aajem. ¹⁸ Maagwai ãaur kh̄un sīi nemjīir dau miudö arr ee burrtarrjöta n̄mgui ajim an̄m. Amau īchab Īwandam iek ūrm khōsi ūr n̄m, ¹⁹ pari ãsie deeu ewag khīirjuajerram. Am khīirjungan ãba riknaan khajuuta khīirju s̄isid̄um, nem thum paraa aag. Mag khīirju s̄isid̄um gaaimuata īchab, mag nemjīir sirph̄g ee aadeewai sīi dau aph̄u ch̄eba n̄hisierjö, Īwandam iekjā th̄raucha ükhawi i ithee nem wajapha wawaagjā serbi-iba th̄naabahab ajim an̄m. ²⁰ Pari ãaur kh̄un th̄n̄mgui ajim an̄m, ar Īwandam iek th̄raucha ükhawi, i dau na agchanaa, nem wajapha waau-jem kh̄un. Maḡm kh̄unau ar Īwandamau nem wajapha waipi jaauwaijā nem par daúa ooba aajem. Mag waum khōsi wau naawai amachdēu nem wauju ayagpierr waaujem: ãaur kh̄unau nemjīir chi ch̄émiejö d̄ürrcha, ãaur kh̄unau agpier-rpai, maimua ãaur kh̄unau b̄chkhunpai. Mam̄ thumaam kh̄unau ichiita ichdēu khōsimjö aajem a jaaumajim aajem.

*Lámpara nem īgkhaa
(Lc 8:16-18)*

21 Mag jaautarr khur amag magjim aajem: 'Pārau oowai, ḡkhaiú ötdau paanaa sīi bathēe eegar wa nem bū ee khāijā ausīuijē? Ōrau mag ausīuba aajemgui ajim anum. Ötdaun paanaa dau garta ausīujemgui ajim anum, dau araraa oog.

22 Ich jāgta sīebahab ajim anum agjō Ěwandam iekjā. Ÿswe chan ōrau agtha wajappai khaugba nūm, jāga Ěwandamau ðor peerdū auju. Mamū jāg öt būug nem oowai dawaa oojemjō, mūg atagta amau wajapcha khaphū nūsijugui ajim anum. Chi mag khaugba nūm khūnan agtha khīchag ee nem oo nūmjöta nūmgui ajim anum, būurjā khaugba.

23 Magwi ich Jesuupai, 'Jāg ürūnnaa cha mua jaau chirūmjö abat ajim anum amag. **24** Maimua magjim aajem: Pārau mua nem jaau chirūmta pāach thāraucha ükham khōsinaa, pör ee auna warag khaugam khōsi aman, ich Ěwandamau agjō pāar pör öphēr apiju, ich iek ajapcha khaphū amkhīir. **25** Ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nūm khūnag Ěwandamau warag khīrirjug deejugui ajim anum, ich iek khapcha amkhīir. Mamū ar ūrmaphapai ūr nūm khūn khīrirjug eeman, cha mua jaau chirūmjö deeu ich iek sīepiba, khecheu aumajugui a jaaumajim aajem.

Nemjūr dau bāaumam ag nem īgkhaa

26 Mag jajawagmamua īchab ich Jesuupai, 'Pārag deeum ejemplodam jaaukhimgui ajim anum, jāga aajē ōrau mag mū iek ükham khōsi ükhawi amach thāar ee aauwai. Mag mū iek amach thāar ee au nūman, woun ābmua nemjūr daudam jīir

s̄ubarmjöta simgui ajim anum. ²⁷ Mag j̄ir s̄ubaawai tharrphëwia edaram magwe bāau ëekham. Mam mag bāau ëekham chan chi j̄irtarrajā būrjā khaugba sim, jāga mag ich appai bāumamua ügthaapagmá. ²⁸ Maan mag siman, ya jēb ee s̄iewai chi jēbœuta ich appaimua mag bāupi sim khabahab. Nacha tharrphëwi bāau sim, maimua dūrrcha aadeewai bi phūphūid aadëwi ūui jōisim. ²⁹ Maimua mag th̄nus wwi ya phur aadëm. Mag phur aadeewai thumaam kh̄nau ya khaphu n̄umgui ajim anum, th̄nuju aai aadëm. Magbaawai th̄nus wi deg paa th̄nusujem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab mu iekjā: Ōrau khaugmampierr bābāwagmamjöta sim, warag ich ēwandamau khōsimjö wēnurraa khaphu paaukhamaawai.

*Nemj̄ir mostaza dau ag nem īgkhaa
(Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)*

³⁰ Jesuu mag jaaumamua, 'Pārau khaphu nu, jāga sim abarí ēwandam iek mua jaau chitum, maimua khanjöta sim a mua pārag jaaubarkhiin? ajim anum. ³¹ Mug mua jaau chitum iekhan, mostaza daudam woun ābmua ich dikhu gaau j̄ir s̄ubarmjöta simgui ajim anum. Ichta nemj̄ir daudam thumaam kh̄n khāaijā büruscha khitum. ³² Pari mag bürus khitumta jēb ee j̄ir khērbarmun s̄i pabü pöm adëe bāaujem. Magbaawai nemchaain bēewi chi piu gaai amach di eeujem. Ich agjöta simgui ajim anum īchab mu ēwandam iek mua pārag jaau chitumjā: Muugwaiwe chan khanpan khabata ükha durrum; pari mag durrumuata warag nem pöm aaidubapäaiwai õor khanpankham kh̄nauta ükhaju a jaaumajim aajem.

*Jāgwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaaujee-jim aajē
(Mt 13:34-35)*

³³ Mag ejemplodampa jaaumamuata Êwandamau maach peerd^u aaujem iek Jesuu jaaujeejim aajem, magum gaaimua wajapcha khap amkhūir. ³⁴ Mam^u ejemplodamaupa nem jaaumatarra ich khapeen d^üi amach appai aadeewain deeu wajapha amag jaaujeejim aajem, wajapcha khap amkhūir.

*Jesuu phū d^üi phūas thumbapitarr
(Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)*

³⁵ Ich ag edpai ya kheeuraa aadēm ee, Jesuu ich khapeenag, –Wëttarau ajim aajem, dō khīijär thärrdö igau.

³⁶ Maimua chadcha ñor aig narr kh^uan phëphawi, ya ich Jesús bote ee waaid^uwia oo wëjorr aawai, chi khapeenau i joo arrjim aajem. Mag am wëtum d^üi deeum bote aig narrjā agjö am d^üi wëtjim aajem. ³⁷ Mag am döjärr paaukha phöbaaderr agtha pöm khaba n^um ee, phū theeg wëbaadēmu sīi phūasdau baupa jöisijim an^um. Mag phūas baupa aadēmu bote ee phūasdau sog bëbëekhamua ya chi boteeu ãwatbajujö ierrpamaa ajim anaabá. ³⁸ Mam^u mag n^um ee ich Jesús bote khua pörkhau gaai sīiuba khāi jörrajim aajem. Magbaawai i khapeenau jāphierr n^um iekhau i phiriupüiwia irig, –¡Maestro, phiid^ubá! Pua chan m^ug maach khöomamjā khaugbahab ajim an^um irig.

39 Magbaa Jesús phiidhwia mag phū theeg thānūmug meeurrāu sīunaa īchab phūas meeukha thānūmugjā “Thumbabaad” abaawai, warre dōjā meuu sīsijim anaabá. **40** Magwi ich khapeenagta, —¿Khan jāgwi pāar jāg atcha jāphierr nūma? ¿Pārau mā mug pāach dūi mā chitāmjā khaugbata nū ajim anūm, jāgcha jāphieraag?

41 Jesuu amach dakhīir mag phūas dūi phūpa meeukha thānarr thumba atham oowia dauder-raa nūm iekhau, “Keena, ¿mūan khanim wounta jāg phūujā phūas dāimua i ipierraanūma?” a jējēeu aajeejim anaabá amach wir aigpai.

5

Jesuu woun āb dösāt bēnēu baarjerr bēn chug-paātarr

(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)

1 Mag khodjörröo awia Gadara durr phēubaimajierram aajem, ich ag thārrdö eepai thoom igar. **2** Mag phēubaimawia Jesús bote eemua waaidhwia durrpabaadēm ee, i khūirphee woun āb dösāt bēnēu bar simta durr ujā aarmua i aig khaphig bēejim aajem. **3** Mag woun sīi ujā ee õor aukheerjem jēbdegpai sīejeejim anaabá. Mag sim chan par õrau pūr aunaa cadenau jū sīsiukhamjā pöd jū wai naaba aajeejim anūm. **4** Mag juapa theeg sīewaita biek khapan parii õrau cadenau bū jünaa juapa jū sīsiukhamjā, sīi warag chi cadenta thārrēu pūpua aajeejim anūm, ni ābmuajā pöd pūr wai sīeba. **5** Mag simān edaram magwe sīi pabū eeta nūrranaa ujā ürūm magwe nūrraajeejim anaabá. Mag nūrrūmān sīi parhooba ääagmamua mokdau juajā gar aunaa ichdēupaita

ich phārmaajeejim anum. ⁶ Mam⁊ mag narrumua warpwe Jesús oo athaawai sīi warag i simugta khaphig bēewia i khūirphee phōbkhabaichējim anum. ⁷ Mag phōbkhabenaa thet wiiu anaa irig, —Jesús, cha Éwandam ügthaa phuu nām Iewaa! ¿Khantheeta pua m⁊ mug khaibag waubaichēma? ajim anum.

⁸ Chi wounau ich garmua Jesuug mag iekhatarran, maan Jesuu ya ag nawe chi mepeer mag woun mor ee simug chawag öbērpi jaautarr aawaita irua mag iekhajim anaabá. ⁹ Magbaa Jesuu irig, —¿P⁊ khan a thüürjēwi? ajim anum.

Magbaa chi wounau, —Muun “Mepeen Phöbör” a thüürjemgui ajim aajem, maar nem khapan sīerrjēe aawai.

¹⁰ Ich mag wounau irig ö bür⁊aadëp aajeejim anum, maigmua warp chi mepeen jürkh⁊üpüim ugu. ¹¹ Maig dakha durr bükh⁊urr khüsnaan khapan phathau jur khö wēnarrarr aawai ¹² chi mepeenau, —Magan ar chum khüsnaan khapan thānum aar maar püiwi jūrr jākh⁊ün khüsnaan eeta marag dubpi jaaubá ajierram anum Jesuug.

¹³ Magbaa chadcha Jesuu mag chi woun mor eem mepeenag öbeerpi jaawi, jūrr mag khüsnaan khapan dos miljö narr eeta dubpi jaaubaawai, chadcha makħ⁊ün eeta dubphöbaadëjim anaabá. Mag mepeen khaigbam pōm khüsnaan ee dubphöbaadeewai sīi parhooba khaphig phöbaadëwi ithurmug ürmua thärrdö ee durbagkha sīi dō ee jogaa khéchdubjim aajem.

¹⁴ Mag oobaawai ajap jāphierrwi chi thua narr kh⁊ün parhooba khaphig phöbaadëjierram anum, õrag jawaan. Mag wētwi phöbör eejā

jaauwi maimua phöbör igaau di ãäbdö nññaidum eem khñnagjä thumwe jaaumajierram aajem. Amachig mag jaaumaawai ag bürre õrau aar oon weetjeejim anum. ¹⁵ Mag wëtwia Jesús aar barimawia ooimaawai, chi woun mag dösät düi sñerr khajüa wajapha jüawia maach khñir ich mug Jup oo sim ooimajierram anaabá, sñi magum bën khaigbam pöm mor ee chukhu sñerrjö, monakha. Mag oowai õor dauderra naajim anum. ¹⁶ Mamu mag amach daúacha Jesuu mag woun bën chugpaapüiwia chi khñnsnaanjä lökiewi dö ee jogaa khëchtarr orr khñnau jürr deeum khñnag nem ïgkhamajierram aajem. ¹⁷ Chi ag perás joobaajerr khñnau mag ūrbaawai Jesuug jajaau aajeejim anum, amach durrmua chawag mamkhñir. ¹⁸ Mag ich järbaadeewai, deeu maag awi, ich bëetarr boteeg mawi ag ee waaidubaadëjim aajem. Mag i mam oobaa mag chi dösät bën wai sñerrau ich arrmkhñir irig jëeujim anaabá. ¹⁹ Pari Jesuu ich düi arrbajim aajem. Sñi irig warag, —Pach diig mawia pach khodnaanag jaaubamí ajim anum, jäga Êwandamau üu pü dau ee aug khaugwia pü monaabbar. ²⁰ Jesuu ichig magbaawai chadcha i ipierr mawia Decápolis durr phöbör nññaidum ee õrag jaaumajim anum, Jesuu i dau aug khaugwi üu i bën chugpaatarr. Mag jaaumam ūrwi thumaam khñnta jügderra naajim aajem.

Jairo kha maimua ñni ãbmua Jesús khajüa gaaipai partarr

(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)

²¹ Mag chadcha Jesús deeu Gadaramua durbawia, thoom igar nacha ich sñerr aar

barbaimaawai, õor põm i bigaau ph̄urbaadëjim anum. Magbaawai pöd durragjā maba, ich aigpai dō igaau s̄sijim aajem. ²² Mag õor põm ph̄ephēukham ee, woun āb Jairo a thür sim i aig bēejim aajem. Mag jōoi judionaan Ēwandam iek jaaujem deg chi pōrnaan th̄nūm eem ajim aajem. Mag bēewia, Jesús bükħurr phōbkhachēwia, ²³ chaigpamamua,—Mu khaan parba jā eemuapai khērūmta oo p̄ajim, mu di aar marraugui ajim anum. Mua khaphu chirūm, puata mu kha jua p̄urm̄n üu i peerdu aujugui ajim anum ich Jairoou.

²⁴ Mag Jairoou ich di aar ëeurbaicheewai Jesús chadcha i dāi majim aajem. Mag i mam dāi īchab õor põm i īudee phēudu wētmajim anaabá. ²⁵ Mag õor khapan pos wētum ee uhi āb s̄lejim aajem, doce años sīi phōmieu bar sim. ²⁶ Mag khitum̄n wajap uhi dau aug waaujeejim anum, doctornaanag ich monaaupiju ēkha n̄mjā pödba aawai. Parii bēnhē gaai ich phatkhondam wai khērarr thum gastaapūtarjā būrjā monaauba, waragta eeg pamaa ajim anaabá. ²⁷ Ich mag uhyau ūr athajim anum, Jesuu õor mor masim khūn monaau n̄rrūm. Ichdēu mag ūrbaawai i aar õor pos th̄nūm ee thet phēudu mawia ëugarmua meraa i khajūa gaaipai sīi p̄rimajim anaabá. ²⁸ Irua mag meraa p̄rimatarran, ich ödegpai, “Sīi mua i khajūadam gaai p̄rbarmuapai mu monaau uisiju” a khīrjuwiata mag p̄rimajim anaabá. ²⁹ Mag chadcha irua Jesús khajūa gaai p̄rbarm bürre chi phōmie mag th̄narrjā warre th̄babadee warre ich mag monaau s̄sijim anum. Magbaa uhyau

ĩchab warre ich kha jhuubaadëmjā khaug athajim anaabá. ³⁰ Mamu ĩchab mag ich gaai purbaichëm bürre Jesuu khaug athajim anum, Ēwandam juapá ich gaai simua ui ãb monaaubapüim. Magbaa Jesuu mag õor pos thnumug

eerpanaa, —¿Khaíuta mu khajüa gaai purbaichëma? ajim anum.

³¹ Magbaawai jürr ich khapeenaupai irig, —¿Jäga mag khaíuta mu gaai purbaichë aju? Pua oobahab, õor khapan puch aig phepheeukham

. Mag numu mag “Khaíuta mu gaai purbaichë” a sieb ajim anum irig.

³² Mamu mag jeeu buburrkhamjā ni ãbmuajā ichig jaauba aawai ich bigaau õor num khuunagta oophuurdudu aajeejm anum, mag ich khajüa gaai purchetarr ookhaawai. ³³ Mamu mag meraa i gaai pertarrta ich khaug athaawai jäphierr num iekhau sii kha duui Jesús aig bëewia i khlirphee kanieu phöbkhabaichëjim anaabá. Magwi chadcha meerba jaaujim anum, mag ichdeu i khajüa gaai pertarr. ³⁴ Mag ichig meerba jaaubaawai Jesuu irig, —Mua puch monaauju khaphu mu gaai purchetarr gaaimua, üu pu monaaawi peerdujä peerdu uisimgui ajim anum. Ya pu monakha uisiewai puch diig maju aai umgui ajim anum irig.

³⁵ Jesús agtha mag iekha dunum ee, mag judionaan Ēwandam iek jaaujem degam chi pör Jairo anum di aarmua õor bëewi irig, —Kakë, ya aau-naanaujā pöd ãwatba abarm; ideu Maestro sübá ajierram anum irig. Ya par maach aar i mabajup ajierram anum.

³⁶ Pari Jesuu amau mag jaaubaichëmjā asekasba, chi Jairoogta, —Oob khlirjum; sii mag

khääi warag püch chaai oo wai chitaju khñirjugta
wai chirsí ajim anäm irig.

³⁷ Maimua ya warag Jairo düi i di aar mam arr aawai ich mam düi õor khapan arrbajim aajem. Äba ich düi arrtarr khüenan Pedro düi Santiago ajim aajem, maimua Juan; makhuñ thärjuppai arrjim aajem ich düi. ³⁸ Mag wëtwia di aar barimawia ooimaawai Jairo deg sii bñep sereu thünäm düi õor phogdu thünümjö thünäm ee jürram khüunau üapépérkhamta Ürimajierram aajem. ³⁹ Magbaa ich Jesuu ierr mag am sereu thünäm aar dubwia amag, –Khantheeta mag atcha sereu thünáma? ajim anäm. Oob bñemiet. Chaai meeba sii khäi khérüm khabahab ajim anäm amag.

⁴⁰ Mam Jesuu mag chaai meeba siiita khäi sim abaawai aig narr khüunau warag i wau iekha naajim anaabá. Mam ich gaai iukha nümjä am iek asekasba, warag thumaam khüunag dawag öberpi jaauwi, chi binaandam dënnaan maimua ich khapeen thärjup ich düi phë arrtarr khüunpaita ich düi ierrag dubpijim aajem. ⁴¹ Mag chi binaandam aar dubwi, i juadam gaai pur aunaa irig, –Talita, kum ajim anäm. (Mag sim aiguin maach meúan, “Üukhaardam, phiidubaad” a simu.)

⁴² Magbarm bürre chadcha phiiduwia õor dakhñir monakha dør nñunu khabaadëjim anaabá. Mag oobaawai chi dënnaan maimua ich Jesús khapeenpa warre dauderraan nñisijim anäm. Ich mag chi daupeerdam Jesuu phiriu autarr, doce años sñejim aajem. ⁴³ Mag phiriu auwi chi chaairag thachdam deepi jaaujim anäm,

khömkhīir. Mamh mag daupeerdam ichdēu phiriu autarr chan būrjā aig narr khunag jaaupibajim aajem.

6

Nazaret phöbör eem khunau Jesús isegtarr (Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)

¹ Mag chaai chi meem arrta deeu phiriu auwia, Jesús ich bāautarr durr phöbör Nazaret anumug petajim anum. Mag i petam däi i khapeenjā i däi wëtjim aajem. ² Mag mawi barimawia, ya juu ùuijem ed pabaadee, maar meeun Ŋwandam iek jaaujem deg mawi Ŋwandam iek jaaubaadëjim aajem. Mag irua jaaumam ūrwia aig õor pöm thunarr khunau jügderraan num iekhau amach wir aigpai jéjëeukhamua mag naajim anum:

—¿Magum iek ichdēu jamta khaugjimta mag iek pöm jaaumáma? ¿Jäga jäg õor monaau nurráma? anaajim anum. ³ Keena, pārau oowai, ¿ich mug woun kalpinter khabá anaajim anum, María iewaa? I eeugpeenauwai, Santiago, José, Judas maimua Simón. I üphuuin khabahab īchab ar muig ich mug phöbör ee naajem khuan; maagwai ichjā maadēu khaphu num, ich muguiim aawai.

⁴ Pari magbaa Jesuu amag magjim anum:

—Chadcha deeum durram khuunaun mug Ŋwandam iek jaau wénurrum khuanag eenaa am däi ajapha aba aajeeb. Pari mag sim jūrr dich bāautarr durrpai chan am kha khōchkhabanaa amach khodnaanau ni amach däi ãbam deg joobaajem khunaujā am kha isëe aajemgui ajim anum amach khīircha.

⁵ Mag warag maig chan Jesuu õor mor masi narr khuun thum jua purbajim aajem, amachdeu mag irua jaau sim ükhaba arr gaaimua. Daudam khapan khaba ichdeu jua purtarr khuunpai monaaupüijim aajem. ⁶ Mag ichdeu Êwandam iek jaau khitum ükhaba num oowi ich Jesúpata warag thumaa khiirjuwi ökhiirujuu aadejim anaabá.

Magbaawai ichta warag mawi jurr aigmua phöbördam dakha sisidum ee Êwandam iek jaau nurraajeejim aajem.

Jesuu ich khapeen doce Êwandam iek jawamkhiir püitarr

⁷ Mag nurramua Jesuu biek äb ich khapeen doce ich dai ogduba wenurraajerr khuun äbam aig thärphe auwi nunumdö püyaagpajim aajem. Mag püyaagpamua îchab ich juapa theegja amag deemajim anum, mag juapaau õor mor eem dösat ben khaigbampa ich denjö jur werpmamkhiiir.

⁸ Magwia îchab khd ee khömaagja büurja amag nem inag arrpiba, ni talegdijom, thachjom, ni phatkhonja arrpibajim aajem. Äba arrpitarran bordondampaita arrju aai num ajim anum. ⁹ Ich agjö zapatja amachdeu jua narrdampai arrpiwi khajuaja amach mor gayam düipaita wetju aai num a jaaujim aajem, deeum theg jujua aagja arrba.

¹⁰ Mag jaauwi îchab, —Päach wenurrampierr päachig di jaaubarm degpai kheepaawai khaibat ajim anaabá, päach maigmua chawag wet num ora. ¹¹ Dëgölp khaija õrau amach deg päach dubpiba abaawai, wa päachdeu amachig Êwandam iek jaau num khaija ūrba abaawai, warre amach

dakhñirwe pāach bū gayam jēb ḫurphē ḫurphēnaa pāachta ērēubaadēt ajim anum. Pārau magmān magbarmuapai amag, “Pāach jāg Ŋwandam iek ūrba abarm gaaimua ich dūita khñir khaphu abat” anumugui ajim anum.

12 Amachig magbaawai chadcha ērēubaadēwia phöbörpierr õrag Ŋwandam iek jaaumamua, “Pāach pekau pōoma nūm āsie ewag khñirjuwia Ŋwandamagta chugpaapi jēeubat” aajeejim anum.
13 Mag jaau wēnñrrūmua īchab dösät bēnēu baarjerr khñun mor eem bēn khaigbampa jūr wērpnaa, pabü olivo anum khaúa õor khamor masim khñunjā kha phurnaa, Ŋwandamag jēeubaa õor pōm monaaupüi maajeejim aajem.

Rey Erodeeu Jesuuta Juan õor pör choomie khararrpii sīerr

(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)

14 Jesuu mag õor mor masim khñun pōm monaaau nñrrūm gaaimua sīi õor ee thürphōo sñejim aajem. Mag nūm ee Rey Erodeeu ūr athajim anum, irua nem wau nñrrūm. Mag ichdēu ūr athaawai Jesuuta Juanpii awi, “Maan Juan õor pör choomie khararrta deeu iiu phiiduwia mag nñrrūm; maguata mag õor mor masim khñunpa monaaau nñrrabahab” aajeejim anum.

15 Mamu irua mag sim ee bigaaum khñunau, “Jā warr jōoingar Ŋwandam i jaaumie Elías aajerr khabahab” aajeejim anum, Jesús igwia. Mamu jūrr magbaawai ãaur khñunau, “Jā sīi warr jōoingar Ŋwandam i jaaujerr khñunjō Ŋwandam iek jaaujem khabahab” aajeejim anaabá. **16** Jūrram

khhunau mamagkham ūrbaawai chi rey Erodeeu, “Murug chan ma chan deeum khabam. Mua khhirjuawain maan Juan chi õor põr choomieu, ar mua i ö thuappuipitarr. Ichta deeu iiuwia mag nurrabahab” aajeejim anum.

17-18 Irua mag shieran mug ajim aajem: Maata ich Erodeeu ich naam Felipe uui Erodías anumta khecheu auwi ag dui sheijim anaabá. Mag itheeta Juanau chi reíg, “Pua põd puch naam juu eem uui khecheu auwi puch uikha auju khaba simgui” ajim anum. Mamu shi ichig magbaawai warag Juan pur aupti jaauwi, cárcel deg phuar shupinaa, cadenau ju shupijim anaabá. **19** Mamu mag num ee chi Erodes uui Erodías anumuhan Juanau mag iekhatarr gaaimua thoopimja khosi thunaajim anaabá. Pari mag numta põd thooba aajeejim anum, mag chi jayau thoomkhuir jaaubam aawai. **20** Mag num dui chi rey Erodeeja Juan ökhö aajeejim anaabá, irua oowai Juanau chadcha Êwandam dau na nem agcha waunaa ãba i iekpai jaaujerr aawai. Maguata Juanau ichigcha ikhuaba iekhamamja magumja igba, warag ūrm khosi i iek ûrnnaa shi ich ödegpai, “¿Jägata akhiina?” aajeejim anum.

21 Mag num ee Erodeeu ich aõo cumplii num ed phiejäb põm waupijim aajem, phiesta khaag. Magwi chi thethemnaan ich garcharam khun dui, comandantenaan maimua Galileapien agjo chi thierrnaanpa ãba thurkhuipüijim aajem, ich aig thach khoon bëemkhuir. Magbarm eeta ïchab Erodiaauja Juan khaibag wauju dawaa phithurg chukkhu oo athajim anaabá. **22** Mag am thach khö numta, chi Erodías kha bëewia õor dakhuir

jemkhabaichëjim anäm. Mag jemkhabarm chi reíu ich däi ãba thach khö narr khüun däimua khöigjierram aajem. Mag wajapha jemkhabarm oobaawaita chi reíu ich bääaurrag, —Puchdëu nem khösim märug jéeubá, mua pärug deeju puchdëu nem igbarm ajim anäm.

23 Mamä mag ichig nem jéeupipikhamjä chi dauperau bürjä jéeuba aawai ichdëuta deeu pääba irig, —Chadcha mäch imeerba parhoobam nem puchdëu khösim märug jéeubarm mua pärug debajupa. Pua mäg durr mächdëu jüa chiräm eem järrcha khäijä märug jéeukhiinjä, ichiita mua deeb khaba pärug deejugui ajim anäm.

24 Chi rey Erodeeu pääba ichig mag jéeupipikhamjä jéeuju khaugba aawai ich äd aar mawi jürr ich ädagta jaauwimajim anaabá, ichig khüirjugdam deemkhii. Magbaa chi ädau ich khaag, —Puchig Juan pörta thuapnaa thëp ee deepi jaaujuma ajim anäm.

25 Ich ädau ichig mag jaaubarm bürre deeu ich bääaurr jöoi aar mawia irig, —Rey ajim anäm, muan nauwe pärug Juan õor pör choomie pörta thuapwia mächig thëp ee deepim khösi umgui ajim anaabá.

26 Mamä ich bääaurrau mag ichig Juan pörta jéeubaawai chi rey warre ökhüirjuu aadëjim anäm. Pari mag ich bääaurrau ichdëu nem khösim thumwe jéeuwiajä õor dakhüir ich imeerba deeju a iekhataarr aawai mag äsie deebamjä abajim aajem.

27 Magbaa ag bürre ich soldaaun äb päijim anäm, Juan õ thuapnaa ich aig chi pör appai aibëemkhii.

28 Magbaawai chi soldaaunau chadcha Juan cárcel deg sim aar mawia, i õ thuappäinaa, chi pör appai thëp ee chi dauperag deechëjim anaabá. Mag ichig

deebaicheewai jūrr ich ãdag deejim anum. ²⁹ Mag Juan cárcel deg pur wai narr ö thüpapbapüim a ūrbaawai i khapeenau chi mordam cárcel degmua arrwia aukhérthurjierram aajem.

*Jesuu õor cinco mil jāoqtarr
(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Magtarr khur Jesús khapeen mag ichdëu püitarr khüun deeu i aig barchéjierram aajem. Mag bëewia deeu ãbam aig naaicheewai amachdëu õrag Ëwandam iek jaaujerr düi õor monaaumarrpa thum irig jaauchéjierram aajem. ³¹ Mamü mag jürram khüun phëphëukham gaaimua thachdam khoogpaijä büürjä jua par khaba narr aawai mag am nem ïgħa opinaa jūrr ich Jesuu amag, —Óor chukag ee maach appai jua üyaan wëttarraw ajim anum.

³² Magwia chadcha amach appai aig botedam slerr ee ērëubaadëjim aajem, õor chukag aar. ³³ Pari mag am wëtum õor khapankham khüunau oopüijierram aajem. Amachdëu mag oobapääiwai, i barjujä khaphü narr aawai, jūrr khud ee khaphig phöbaadëwi, amachta i barju nawe bardatkhaimawia i nü naaimajim aajem. ³⁴ Maimua barimawia ooimaawai chadcha õor pöoma pos thünaajim anum, i nawe. Óor pöm mag wëjöm Jesuu oowai i dau ee aphüu durrajim anum, sii nemchaain papjä chukhu wënarrumjö narr aawai. Ichdëu mag oobaawai amag Ëwandam iek jaau wai sii ajim aajem. ³⁵ Mag jaau simua ya khheuraa aadeewai i khapeenau irig, —Ya edau khëumamgui ajim anum. Mag nümta maach chan thach khöjujä chukhu nüm. ³⁶ Maach düi

maig õor põm thunam khunag wëtpi jaaubá ajim anum, õordam di dakhapaim aar wa magbam khai phöbör dakham aar khäijä amach khoog thach pér awaan wëtamkhíir.

37 Ichig magbaawai jürr ich Jesuu amachigta, –Am püju khäyau päächdëuta amag thach deeju-rama ajim anum.

Magbaa chi khapeenau jürr irig, –¿Magan õor põm mug wëjom thum thach khöpiegan doscientos denariota pan gaaipai upi sïeb? ajierram anum.

38 Magbaa Jesuu amag, –¿Pärau pandam kharr wai nawi? ajim anum. Chukhu num khai, õrag jëeu oobat, khaíu phiejäb waibëejí ich khoog khäijä, maimua murug jaaubat ajim anum.

Magbaawai chadcha wëtwi, õrag jëeu ohoogmama ãbmua pandam cinco maimua ãwarrdam numí wai sim oobaawai, deeu i aig bëewia, ich mag irig jaauchëjim aajem. **39** Magbaa ich Jesuu õor khapan mag thunarr khunag phük ür khapanaa phuer ohoodö juppi jaaujim aajem. **40** Amachig mag juppi jaaubaawai chadcha warphaa poso phuer nunaid, phuer nunaid, ohood aphöbaadëjim anum, amach khikhíratdö pogkha chi khapanag cincuenta, maagwai pogkha cien; õor põm mag thunarr thumaa ich mag ohood thunuisijim aajem. **41** Magbaawai Jesuu mag pan cinco narr düi mag ãwarr dau numí narrpa phë auwia, ügthaag eerpanaa, Ëwandalag üu ajim anaa chi pan thorreunaa, jürr ich khapeenag uapüimajim aajem, tagam khunag jigmamkhíir. Ich agjö chi ãwarrjä agdaujö thumaam khunag jiggüijim aajem. **42** Magdamaupai maig õor thunarr khun

thum biwaauwia imie phöbaadëjim anaabá. ⁴³ Mag imie phöbaadeewai chi pan ãwarr däi sobtarrau thubut doce ipiirkha aujim aajem. ⁴⁴ Mag chi thach khötarr khüün khapanag emkhooin appai cinco mil naajim aajem, uuinjä beerba chaainjä beerba.

*Jesús döjä ür nərrarr
(Mt 14:22-27; Jn 6:16-21)*

⁴⁵ Mag thach khö aaipawia Jesuu ich khapeenag, —Pāar mʉ na thoom igar Betsaidaag durbagkhabaadët ajim anʉm, maimua jam phöbör eeta mʉ nübaimat. Mʉn nau mʉg ðor ērēu thʉnʉm thum oopäiwiata majugui ajim anʉm.

⁴⁶ Maimua chadcha mag ðor wëtum khüün thum oopäiwiata durrsi gaai petajim aajem, Ŋwandamag jëwaan. ⁴⁷ Mag ich khapeen bote ee ich na püitarr aawai, ya khüubaadeewai, döjärr wëtmajim aajem. Maagwai Jesús ich appai thubawi agtha durrsi gaai Ŋwandamag jëeu sñejim anaabá. ⁴⁸ Mammua Jesuu oowai i khapeen amach juadamau ökhar ēkha wëtmajim anʉm, khür garmua phū theeg wë thʉnʉm ee. Mag amach juadamau ēkha wëtum oobaawai ãspajuag am ēkha auwimajim aajem, sñi döjä ürpai mamua. Pari mag am ēkha autarrjä sñi khajapha am aig dichaagpamjöö sñejim anʉm. ⁴⁹ Mamʉ mag sñi döjä ürtä narrʉm oo athaawai akhaarpii awia jãphierr nʉm iekhau äää khaphöbaadëjim anaabá. ⁵⁰ Ma chan mag ãbpaimuajä ooba, amach thumaam khʉnauta oo narr aawai, amach thumta jãphierr naajim aajem. Pari mag sereubaadëm bärre ich Jesús garmua

amag, —Keena, oob jāphierrmiet; m̄a khabahab ajim anum.

51 Magnaa am bote ee waaidabaadee chi phūjā warre thumbamamua thumbabaadējim aajem. Mag oobaawai i khapeen warre dauderraanūisijim anum, **52** ag noram Jesuu amach dakñir pan āwarr dūi kapananjā khaba narraupai õor pōm th̄narr thach khöpitarrjā khñir ee paba. Jesuu ich juapá oopi sim khapha aju aai n̄mta warag magumjā khñirjuba s̄lita jāphierr naajim anaabá.

Jesuu Genesaret durr õor mor masim kh̄un kapan monaaupüitarr

(Mt 14:34-36)

53 Maimua warag āba ērëubaadéwi thoom igar deeum durr Genesaret anum phēubagkhabaimaawai warre amach wëttarr bote jü s̄iuim aajem. **54** Mag jü s̄iuwia ya am durr paaukhabaadeewai aig õor narr kh̄unau warre Jesúus khaug athajierram anum. **55** Amachdēu mag i khaugphöbaadeewai, amach dakham kh̄unag i barbaichém khap amkhñir, jūrr jaaunurrjée aphöbaadējim anum. Amachdēu mag ūrphöbaadeewai phöbörpierr aaunaanpanau amach aaunaan pa b̄urkham gaaipa i sim aig aibëemajim aajem.

56 Jesúus n̄rrampierr phöbör ee didam kapan khaba n̄nhidum ee maimua s̄i durr didam āābdö n̄nhidum eem magwe i na kaaijā ee amach aaunaan aubëenaa irig, —Maar aaunaanag puch khajñahidam gaaipai khñijā p̄rpibá aajeejim anum, monaaumkhñir.

Mag chadcha thum i khajūa gaai pārmam khūnan warre monaaukha maajeejim aajem, mag sīi pārbarmuapai.

7

Sīi juu sūgba thach khō nāmuapai chan maach ārba aajem.

(Mt 15:1-20)

¹ Khāai āb Jerusalén phöbör eemua Jesús aig bējierram aajem, Moiseeu Ēwandam iek phā pātarr wajapcha ḫarkhaajem khūn dāi ich ag Ēwandam iekpai jawaag chi machnaanpa. ² Mag bēewia amachdēu oowai i khapeen juajā ubata thach khō nām oobaawai ūu khabata nām ajim anaabá. ³ (Amau mag iekha narran, amach chi judionaan thum amach jōoin i pāaba warrgarwe thach khoopierr ajapha juu ḫunaa khoojemta warm khūnau ich jāg juajā sūgba khō narr aawaita mag iekha naajim anaabá. Maguata am meeun chan juu ub khaba chan thach khōba aajeejim aajem, Ēwandam dau na amach ārju awia. ⁴ Maguata merrickau ee udthurwia bēejā, amach jōoinau jaaujemjō, juu uba chan pōd thach khōba aajem aajem. Mag tag amau nem waaujem khīir kapan thānām amach warrgarm khūn jōoin i pāaba, maguata amau thum amach dō doojem jarr, thēp, jiedöpjōmjā thum ḫkhapüiwi īchab amach khāaijem putjā thum jākhapäaijem anaabá.) ⁵ Amach ich mag sīerrjēem khapta chi fariseonaanau maestronaan dāimua ich Jesuug, —Khan jāgwia pā khapeenau warrgurwe maach

jöoinau jaaujem ipierraa khaba, sii juajä uba ich jägtä thach khö nüma? ajierram anaabá.

⁶ Mag ichig jëeubaa jürr ich Jesús garmua amag magjim anum:

—Päach jäg Ŋwandam iek gayam päächdëu nem jaaujemjö khaba jürr ag chaaur nem wau sñerrjëem khapta Ŋwandamau ich i jaaumie jöoi Isaías khararrag pääch igwia ich iekhatarr iek muug phäpójimgui ajim anum:

“Päran sii par iekhaupaita mu iek ükha nüm ükha nüm aajem.

Pari mag nüm chan par chadcha thäraucha ükhabamta mag sñerrjëem.

Päach mag nüm gaaimua pär thäar chan mu dakhajä khaba, sii mu warpta thanum.

⁷ Jäg nüm aiguin pari pääch iphithur pärau murug jëeuju.

Pärau jaau nümjä sii wir aig pääch khñirjugpai; jä mu iek khabam” ajim warrgarwe Ŋwandamau, pär igwia. *(Is. 29:13)*

⁸ Mag chirumun päächdëujä Ŋwandamau nem jaau sim ipierraa khaba, sii pääch jöoin iigta ee am khõchgau warag irua nem jaau sim ichaaur sii pääch juagam nem ukhakha aju appai khap sñerrjëe aawaita mag chirumgui ajim anum amag.

⁹ Amag mag iekhapüwi ichdëupai ũchab magjim anum: ’Sii pääch jöoin iigta ürcha ee am khõchgau pärau Ŋwandam iek chaar gaai jaau simta warag asekasmapha aajem. ¹⁰ Jägju khapta warrgarwe jöoi Moisés khararrau, “Puch aai puch äd düi jäsenenaa ökhö abá” ajim anum. Maimua, “Ar iwiir äbmua khäijä ich aai wa ich äd khäijä thõpnaa

ãaukha simun, maan warreta thõopüiju aai n̄m” a sim. ¹¹ Pari Êwandamau ich iek gaai mag jaau simta jûrr pâar iek mag âbmua khâijâ dich ayag wa dich âdag khâijâ, “Pârau ig n̄m mua wai chirab mamu pöd mua deeju khabam, ya thum Êwandam itheem aawai” a iekhaju aai sim anum, dich dënnaan dau aug khaugba. ¹² Magnaa pâar iek mag ya chi mag iekhabarmua chan mag dich dënnaan iwiir âb khâijâ dau aphu khérum oowiajâ agug oobamjö aju aai sim aajem anum, bûurjâ agug ooba. ¹³ Jäg pâach jöoin iigta ee n̄muua pârau Êwandamau nem waapi jaau simta warag isegpüi n̄m khabahab ajim anum amag. Mag n̄mta ewagam khunagjâ pârau ich magta khaugpi wëtum; mamu magpajâ khaba, mag tag pârau nem khaigba jaaujem nem khîr khapan thunaabahab ajim anum amag.

Thach khö n̄muapai chan maach ãrba aajem aajem

¹⁴ Jesuu mag iekhawia ich aig õor thürkha aunaam amag, —Päädë thumaam khunau mu iek wajapha ūrbat ajim anum. ¹⁵ Mug jêb gaai chadcha õor pekaudam paraa khithéem. Pari sii parhooba thach khö n̄muapai chan Êwandam na õor ãrba aajem. Êwandam na õor ãrpiejemun pâach thâar ee nem khaigbam khîrjunaa iekhaawaita pâachdëupai pâach ãrpiejemgui ajim anum. [¹⁶ Magnaa amag, Jüg ūruunaa wajapha ūrbat ajim anum cha mua pârag jaau chirum.]

¹⁷ Jesuu õrag mag iekhawia ichta jûrr aigmua chaaug petajim aajem. Maimua ya deg

paaukhabaimaawai chi khapeenauta deeu ich ag iekpai irig jëeu naajim aajem, amachig jaaumkhii.

¹⁸ Mag ichig jëeubaawai jaaumamua, —¿Wa mag chan păraujā agtha mag iek khaugbata naab? ajim anum amag. Mua khabá părag, “Sīi thach khö nūm gaaimuapai chan pekau paarpaba aajem” a chirumgui ajim anum. ¹⁹ Thachdam khö nūmūn sīi buch eepaita sīeimaajem, thāar eejā dubba. Mag buch eepai sīewi chēbapääwai deeu chukhu aadeejengui a jaaumajim aajem.

Irua mag sīerr aiguin Ŋwandamau maachig nem khömkhii deetarr chan ni ābjā khaigba khaba sīsidum a sim ajim. ²⁰ Mag iekhamamua p̄aba ich Jesuu amag, —Öor pekau paarpa nūmūn thāar eemua khīirjug khaigbam öbér nūmuata pekau paarpa nūmgui ajim anum. ²¹ ¿Khan jägwia mag sī? Thāar eeta magum khīirjugjā thum ompaa auwia mammuata dawag öbér thūnaawaima ajim anum. Mammuata öbér thūnūm: dich utive khabam düi khapes aju khīirjug, nem jīgkhaju khīirjug, maimua ñor thōoju khīirjug. ²² Mag tag öbér nūm: chikham nemta dich dēnkhā aum khōsi aju khīirjug, deeum utive wauju khīirjug, parhooba nem khaigbam nem wauju khīirjug, chikham khūgurju khīirjug, chikham āaukha iekha nūm, wir aig dich thō nūm, maimua sīi donjō khīirjug chukhu nem wau nūm. ²³ Magum nem thum thāar eemua dawag öbērdutkha thūnūmuata Ŋwandam dau na ñor pekau paarpapiejem a jaaumajim aajem amag.

*Uhi ãb Israelpie uhi khaba simua Jesuug chaig-patarr
(Mt 15:21-28)*

24 Jesuu maig õrag jaau s̄iewia petajim aajem, Tiro durr Sidón düi n̄umug. Mag mawia õor aig j̄eerimajim aajem. Mamu mag ich deg pabaimamjā õrag khaugpimapha s̄ejim anaabá. **25** Mag ich khaugpimapha sim ãba, uukhaardam thõthõrrsöm bënëu baarjerr ädau mag i barbaimam ûr athaawai, Jesús aar mawia i kh̄iirphee kanieu phõbkhabaimajim anum. **26** Mag uhi deeum durr Sirofenicia anum durram ajim anaabá. Ich mag uuirau Jesús aar mawia chaigpaimajim anum, ich chaai mor eem thõthõrrsöm bën öbeerpuimkh̄ir. **27** Magbaa, judionaan khabam kh̄un chan agtha monaauju khaba chirum awi, Jesuu ich mag uuirag ogthompai, —Idëu nacha Êwandam chaainta thachdam khöpi athá. Mua pua jaau simjö pu chaaita nacha monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deeju arr panta khecheunaa saakienag deebarmjö ajugui ajim anum irig.

28 Magbaa chi uhyau puaba, —Señor, pua jaau simen chadau. Pari iin saakienaujā chaain juu bigaau chi pichag mes eegar khaimam khoojemgui ajim anum. Maagjeeawai mu Israelpie uhi khaba uab mama, ¿pua mu chaaijā dau aug khaugbaju khai? ajim anum irig.

29 Magbaata Jesuu irig, —Puch jäg iekha um gaaimua pu chaai mor eem mepeer ya öberbaadëm. Ya pu puch diig maju aai umgui ajim anum irig.

30 Mag Jesuu ichig “Puch diig maju aai um” abaawai, chadcha mawia ooimaawai, i chaai

chadcha monakha put ee werba jēer sim ooima-jim aajem, Jesuu jaautarrjö chi mepeer ya i mor eemua öbérbaaderr aawai.

Jesuu woun ãb kach kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitarr monaautarr

³¹ Mag chaai monaaupäitarr khur Jesús majim aajem, Tiromua Galilea th̄errdöog. Mag mamua Sidón phöbör ee dichwia Decápolis durrjā agjö dichjim aajem. ³² Mag Galilea pabaimaawai õrau i aig waibëejim anaabá, woun ãb kach kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitum. Mag chi waibëetarr kh̄unau Jesuuug chaigpaimajim anum, amach aaunaandam gaai pürbarmua monaaupäimkh̄ir. ³³ Magbaawai Jesuu chi woun mag kachdam kh̄isunaa meu kh̄ukh̄aa khitum ich ap chawag arrnaa, i kach ee jīgpíriu ph̄i oonaa, deeu ich jīgpír gaaipai ichöoujā omnaa, jūrr i meukh̄ir gaai jārpüijim aajem. ³⁴ Maimua ügthaag eerpanaa, jāphö duraa üinaa chi wounag, “¡Efata!” ajim anum. Mag sim aiguin maach meúan “¡Kach aardubaad!” a sim ajim anaabá.

³⁵ Jesuu mag iekhabarm bärre mag kach kh̄isu sīerrjā warre kach aardubaadäm düi chi meukh̄irjā agjö nem wajaug agua iekha sīsijim anaabá. ³⁶ Magbaawai õor aig narr kh̄unag, —Mag mua jäg woun monaaubarm oob chikhamnag jaaumiet ajim anum ich Jesuu.

Mam̄ mag amachig jaaupiba arr ãba, warag amachdëu jaaum aig jaaujeejim anaabá. ³⁷ Mag oowia õor thum dauderra aum iekhau i igwia, “Jesuuwan nem thum wajaphata wau nūrraajem. Maguata kach kh̄isum kh̄unjā kach aardüpinaa

meu meraam khunjā wajapha iekhapimaajem” a iekha naajim anum.

8

*Jesuu ðor cuatro mil jāogtarr
(Mt 15:32-39)*

¹ Biek āb deeu ūmaai Jesús aig ðor pöoma bিirdubaichëjim aajem. Mag num ee büurjā thach khöju chukhu narr aawai Jesuu ich khapeenta ich aig thärkha aunaa amagta magjim anum:

² —Óor pöm mag thunum mu dau ee dau aphuu durrum. Ya khääi thärjup pam am maach aigmua büurjā ogduba, thachdam khöjujā chukhu durrumgui ajim anum. ³ Ich jāg thachdamjā khöpiba amach diig pükhiin, khud ee wétumua jādaúa phurëuju, pöd amach di aarjā barba. Magum ãaur khunn chará warpmuu bëe num aawai pöd barba khäijā ajugui ajim anum.

⁴ Mamu Jesuu amachig magbaawai jūrr chi khapeen garmuata irig, —Mag maach ðor chukag ee num, ñjamaam thach maadu amag deebarju? ajierram anum.

⁵ Magbaawaita Jesuu amag —Párau pan dau kharr wai nu? abaawai, amachdu, —Marau pandam sietepai wai numgui ajim anaabá.

⁶ Mag pan siete wai num abaawai Jesuu mag ðor pöm wéjomug, —Jékhut jupkhabat ajim anum.

Magnaa mag pan siete narrdam jua ee phé auna, ag paar Êwandamag üu ajim anaa thorreuwig, jūrr ich khapeenag uapuimajim aajem, mag ðor pöm thunumug jiigmamkhuir. ⁷ Mag dái ïchab ãwarrdamjā daudam khapan khaba wai narr

aawai mag paarjā Ŋwandumag üu ajim anaa jūrr deeu amag uapüimajim aajem, õrag jigmamkhiir. Magbaawai chadcha chi khapeenau ichdēu jaautarrjō thumaam khūunag jiggūjierram aajem.

⁸ Mag jig phuurdudugmamua agdaujō amachdēu khöm aig khöwi, khud biwaau phöbaadee thumjā khöpüiba, thubut siete ipiirkha aujim anaabá.

⁹ Mag khöjujā chukhu narr ee irua jäogtarr khūun chi khapanag cuatro mil naajim aajem. Mag khö dichwi amachig wëtpi jaaubaawai, erëubaadee,

¹⁰ ich Jesujā deeu bote ee waaidujim aajem. Magbaawai chi khapeenau deeum durr Dalmanutaag i joo arrjierram aajem.

*Fariseonaanau amachdēu nem ooba aajem
waupijaautarr*

(Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)

¹¹ Mag mawia ya chi Jesús barbaimam khaug-phöbaadeewai i aig bëejierram aajem, fariseonaan. Mag bëewia ogthom daau chadcha i Ŋwandamaau püitarrta jāg nərrəm khai a khap aag awi irig, — Magan maar dau na ag na ðrau nem ooba aajem nem waubá aichëjierram anəm irig, marau oog ithee.

¹² Ichig magbaicheewai chadcha am ipierr waukhiinjā ich iek ükhabaju khap warag sii jāphö duraa üinaa, — Khan atchata mua pāar dakhñir nem wau chitajuuta pārau mag mərəg nem waupi jaau nəma? ajim anəm amag. Mua chan pāar dau na bëürjā nem waubamgui ajim anəm.

¹³ Amag mag iekhapüiwi ichta warag am aigmua petajim aajem. Maimua mag mawi

ich khapeen däi bote ee waaidwi ag khñirphee durbajim aajem, ich ag thrrdö eepai.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjö apiba jaautar

¹⁴ Mag wëtumjä khñir ee pab jap ee khoogjä khöju arrba awi pandam dau ãbpaita wai khodjörrajim aajem. ¹⁵ Mag èrëu phöbaadëwia khodjörröm ee, Jesuu ich khapeenag, —Khñir khaphu wëñarrat ajim anum. Oob fariseonaan bën maimua Erodes bënjä jäg levadurajö sim pãach gaai durbapimiet ajim anum.

¹⁶ Amachig mag iekhabaawai amach khoog panjä chukhu naawaita mag iekha simpii awi jûrr wir aig amach eepai mag pan aubëeba arrta ig naajim anaabá. ¹⁷ Pari Jesuu amachig mag iekhabarmjä b  rj   khaugba naajim aajem. Mag ichd  u iekhabarmjä khaugba warag s  i ich ichaaur iy  u n  m khaug athaawaita amag magjim anum:

—¿P  ach ödegan p  raun s  i pan chukhum gaaimata mua p  achig magjimpii naab? ajim anum. Mua maata p  rag jaauba chir  m. J  gan j  g n  m aiguin p  rau chan mua nem waaujemj   agtha khaugbata naabma ajim anaabá. ¹⁸ P  ar dau paraanaa kachj   wai n  m; pari mag n  mta s  i dau kh  sumj  naa kachj   kh  sumj  ta n  m. P  rau mua nem wau chit  m oojemj  , ¿khñir ee paba n  , ¹⁹ ar pandam cincopai narrau mua ðor cinco mil narr j  ogtarr? Thumaam kh  n kh   dichwia imie phöbaadeewai, ¿th  but kharr ipiirkha auj  , chi sob?

Amachig mag j  eubaa i khapeenau, —Th  but khapan docen   b ipiirkha aujimgui ajierram anum irig.

20 Magbaawai deeu ichdëu amag, —Maimua agjö ar pandam sietepai narrau mua õor cuatro mil narr jāogtarr edjā, ¿amau khötarr sob thübüt kharr phë aujīwi? ajim anum.

Magbaawai, —Thübüt siete ipiirkha aujimgui ajierram anum.

21 Magbaawaита ichdëu, —Chadma ajim anum. Mamu pan igju awiajā, ¿pārau chan deeu mua ompaa aujujā khīrjubata naab? ajim anum. Mua chan levadura chaar jaauba, fariseonaanau nem khaigba jaaujemta jaau chirum; pari mag nūmta pārau pōd khaug auba nūmgui ajim anum amag.

Jesuu woun āb dau khīsu sīerr monaaupūitarr

22 Mag wētmamua Betsaida phöbör ee barimajim aajem. Mag barbaimaawai õrau woun āb dau khīsu khitum i aig waibëewi irig chaigpachëjierram aajem, i gaai pūrbaawai i dau monaaumkhīr. **23** Magbaa Jesuu mag chi daudam khīsu khitum juu gaai pūrnnaa chawag phöbör igaau arrjim anum. Mag arrwi i dau ichöou phuurnnaa i gaai pūrnnaa irig, —¿Pua üu oo chirawi? ajim anum.

24 Magbaa chi dau khīsu khitumua, —Ēera, mua õor pabüjö sīsidumta dūrdär nūrrjëem oo chirumgui ajim anum.

25 Magbaawai deeu Jesuu i dau ëudam aaithu aaithunaa irig, —Deeu dau ëe oobá ajim anum.

Magbaawai chadcha deeu dau ëe oobarau warre warp dawaa ich mag oo sīsijim anaabá.

26 Mag dau khīsu sīerr monaaau sīsiewai Jesuu ich diig pāyaagpamua irig tag phöbör ee bëepiba jaaujim aajem.

*Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich
 Êwandamau püiju aajerrau a jaautarr
 (Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)*

²⁷ Jesús mag woun äb dau kh̄is u sierr mon-aau-pütarr khur ich khapeen düi durr Cesarea de Filipo anum eem phöbördam nunaidumug majim aajem. Mag wëtumua ich Jesuu amag, —Órau mu igwia iyüü num üurwai, ¿am iek mu khai aajé? ¿Pärau ürba aajé? a jéeujim anum.

²⁸ Jesuu amachig mag jéeubaa chi khapeenau irig jürram khunau, —Am iek pu Juan chi õor pör choomie aajem. Deeum khunau jaauwai, puuta Elías aajem, warrgar Êwandam i jaaujerr. Maagwai pogkha jaauwai, pu sii warrgar agjö Êwandam i jaaujerr khun eem aajemgui ajierram aajem irig.

²⁹ Magbaa jürr amachigcha, —¿Ma päächdëujäma? ¿Pärau khirjuawai mu khai agá? a jéeujim anum amag.

Magbaawai Pedroou, —Puun Cristoou ajim anum, warrgarwe ich Êwandamaucha jür auwia õor peerdü aumkhüir püiju jaaujerr.

³⁰ Mamu Pedroou ichig magbaawai, —Chadcha pua ag eyaa jaaubapüim, mamu oob büürjä chikhamnag jawam ajim anum.

Warm khunagjä jaaupibajim aajem.

*Órau ich thõoju Jesuu jaautarr
 (Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)*

³¹ Maimua Jesuu wir aig ichpai jaaumamua magjim anum ich khapeenag:

—Muçh chi Emkhooi Iewaa chadcha dau aphüü aju aai chirum. Mu dau äaukha isegwia Jerusalenpie jöoin chi thethem khunau phadnaan chi

pörkha nám khüunaupa Moisés iek jawaag chi machnaan däimua mä thõomkhíir pür deejugui ajim anum. Mamä amau mag mä thõowiajä khääi thärjupam ee phiidäwi deeu mä iiu chirsijugui a jaaujim aajem ich khapeenag.

³² Mag, ich dau aug wauju ich khapeenag ūramkhíir ajapha jaaumajim aajem. Mag irua iekhabarm ūrbaawai Pedroou Jesús chawag warwia irig, —¿Khantheeta pü mag iekha sîma? Örau pü düi magju khaba nümgui ajim anum irig.

³³ Pedroou mag iekhabaawai Jesuu tagam khüan ich khapeenag ewag phüurba eerpanaa jürr Pedroogta khíir masi, —Jöpkhaa mä aigmua chawag petá ajim anum. Pua chan Ëwandamau nem waum ig simjä khaugba, sii parhoobam khüunjöta khíirju simgui ajim anum. Meperauta püug mag iekhapi sîebahab ajim anaabá irig.

Jäga aju aai nü Jesús düi khapeerkhaag

³⁴ Magwia Jesuu ich aig öor thünarr khüan däi ich khapeenpa äba thürkha aunaa magjim anum:

—Chadcha pâraru mä iek pâach thäraucha ükha nüm khai, ed eepierr magan mua nem waipi jaau chirum appaita waubat ajim anum, “Muçhdëuta khat chirum muçhdëu nem wauju” a iekhaba. Mä gaaimua chikhamnau dau aphüü pâach thõoju khíirjuwia khäijä, magumjä igba, waragta ükhanaat ajim anum. ³⁵ Ar chi mäg jëb gaai mä gaaimua bürjä phithurg aumapha wénarrum khüan chan meem edjä ügthar öberbamgui ajim anum. Magarrau ar chi mua nem jaau chirum waum khöchgauta amach nemjä khíirjuba sii warag mä gaaimua wa mäg öor peerduajem

iek gaaimua khāijā dau aphuu anum khūunan chadau ügtharcha öbérjugui ajim anum. ³⁶ Magnaa amag, Pārau oowai ḡkhan wajaug sī ajim anum, woun ābmua māg durr thum ichdēupai jüa wai sīsim, pari mag sim meebaadee khīmie durr petam? ḡIrua ich durr thum ich dāi arrju aai sī? Pōd arrbam. ³⁷ ḡKhanta māg jēb gaai atcha nem parhēpagcha sīerrú ajim anum, agua dich akhaar ügthar phag wai öbéraag? ³⁸ Maimua ābmua khāijā īs māg ñor pekau pōomanaa Ēwandam iekjā thāraucha ḡkhaba thūnum eeta mu gaaimua wa sīi mu iekdam jaaujupai khāijā ñor dakhīir chigaa aman, māg much chi Emkhooi Iewaajā thumaam khūun Pörkhanaa much Aai jua theeg dāi ügthar i chognaan thūnum khūunpa māg durr chachaan bēem edjā īchab ich khīrcha eerpanaa chigaa warag, “Mua būurjā pū khaugba chitum” a iekhajugui ajim anum.

9

¹ Mag iekhamamua īchab, 'Mu cha iekha chirum iekhau ãaur khūun cha mu iek ūr nūm khūun chan muchta nem jua theeg thumaam khūun Pörkha bēju edamjō aadēm oobam aigjā meebajugui a jaaumajim anaabá.

*Jesús Moisés dāi Eliapa iyuu narr
(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)*

² Mag ich khapeen ãaur khūunag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días nūm ee Jesús durrsī pōm sim gaai majim aajem. Mag ich mam dāi ñor thārjuppai phē arrjem aajem. Makħħan Pedro ajim aajem Santiago dāi, maimua Juan. Mag wētwi ya durrsī gaai nūmta amau oo nūm dakhīraa Jesús

khīir chaaupabaadējim anaabá. ³ Magbaadēmua sīi i mor gayam khajūa jūa sīerrpa būunaa phuumjö aadējim anām ich bāpgau. Khajūa atcha bāphä magjö chan ōrau būurjā jā auba aajem aajem. ⁴ Magbaadēm ee oowai warrgarm jōoin Moisés dāi Elīata iyūu dūnūnahidu naajim aajem Jesús dāi. ⁵ Amachdēu mag oobaawaita Pedro iek irua Jesuug mag chirajim anām:

—Maestro, nem ajaug chi agamjö maar māig nām. Maraupāar ithee rāichdidam thārjup ēu deeju: āb pāt ithee, āb Elías ithee, maimua āb Moisés ithee.

⁶ Mamā Pedroou Jesuug mag di ēu deeju a iekhatarran, maan amach chi khapeenta jāphierr nām iekhau pōd iekhajujā khaugba aawaita irua mag iekhajim anaabá. ⁷ Mag am jāphierr nām ee, dēglop sīi edjā eemua jūnthumie baug bēewi, am jōodu athaicheewai, sīi ag ee ierr paaukhabaadējim anām. Magbarm ee woun iekjö, “Chamāta mā Iewaa māchdēu jāsehne wai chitāmāugui” ajim anām, “ōor peerdu aumkhīir māchdēucha jār autarr. Irua nem jaau simta ipierraab abat” ajim anām. ⁸ Maimua deeu chi jūnthumie chukhu aadēm ee, amau oowai i dāi mag ūor numí narr ooba, Jesús ich appaita oo dūnām oojierram anaabá.

⁹ Mag durrsīe naawia jerag wēdurumua Jesuu mag ich khapeen thārjup ich dāi arrtarr khūunag amachdēu ootarrjā deeum khūunag jaaupiba, sīi amach thāar eepaita khaphā apijim aajem, ich chi Emkhooi Iewaa meewia deeu iiu phiidu nām ora.

¹⁰ Magtarr aawai chadcha chi khapeenau būurjā ūrag jaauba aajeejim aajem. Pari mag nāmān wir aig amach eepain iyūu nāmua, —Ma khani

maachig jaau s̄ejimta mag i meewia deeu i iiu phiiduju a s̄ejīma? aajeejim anaabá amach appai.

11 Mag amach appai mamag n̄uu awi alphin ichigcha, —¿Khan jāgwia Ēwandam iek jawaag chi machnaanau jaauwai mag Ēwandamau Cristo p̄iju na Eliata bēju aajē? a jēeujierram anaabá.

12-13 Magbaawaita Jesuu amag, —Chadma, chi machnaanau jaaujemjö, Eliata nacha bēema ajim anum. Pari mag i bēju jaautarran, mag Ēwandamau p̄iju aajerr õrag n̄api jaumkhīrta bēju jaaujim. Pari Elían ya udthurjim. Mamu mag i udthuurwai, Ēwandam iek phā sim gaai jaau simjö, õrau i düi amachdēu ampierr awi warag i thōopūjierram. Magtarr aawai ɔpārau khīrjuawai õrau m̄ dūijā i düi atarrjö abaju khai ajim aajem, ich jāg Ēwandam iek phā s̄isidum gaai m̄ch chi Emkhooi Iewaa igwia wauju a jaau simjö?

*Jesús khapeenau chaai mor eem mepeer pōd
jēupüiba arr*

(Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)

14 Mag iyuu wēdurumua tagam ich khapeen nueve narr aig pachënaa oowai, õor pōm warpham magwe ph̄uar th̄unum jārrta Ēwandam i jawaag chi machnaan garmua am d̄ai ijējbkham oochéjim aajem. **15** Mag õor pōm th̄unarr kh̄unau amach dakhīr Jesús barbaichém oophöbaadee onegau i khīrphée pochag phöbaadëwi i düi saludaa n̄muua, “Uchata jāg p̄ barbaichém” ajierram anum.

16 Mag chi machnaan garmua ich khapeen d̄ai ijējbkham oobaicheewai, —¿Pāar khan iekta ig n̄uma? ajim anum amag.

17 Magbaa mag õor pos thənəm eemua ābmua magjim anəm:

—Maestro, mua much iewaa aibëejimgui ajim anəm, i mor eem bënëu pöd iekhapiba sii ichap wai siewai, purug warre jēu werbamkhîir. **18** Mug khitəm barbaadeewain sii jēkhut bäjä aimajem. Magbaadəmua sii isaphun bau aadəm düi thet khierrpaküküerr khabaadəmua phithierrii aadeejengui ajim anəm. Mag bar nəmua warag nem dau aauga pabaadəmgui ajim anəm. Mua pə khapeenag jaaujim, amag much chaai mor eem bën warre jēupüimkhîir. Pari ni ābmua jā pödbajim ajaumajim aajem.

19 Magbaawai Jesuu ich khapeenagta magjim anaabá:

—Pārāu chan jāg chaai Ŋwandamau monaaupüijujā khîrjubata nəm. Pārāu jāg Ŋwandam juatheeg simjā khîrjubamjō nəm, ¿ich jāgta sii mua āwat chitaju aai chirú pārāu oowai? ajim anəm. ¿Khan atchata pārāu mə pāach düi chitapim ig nəma ajim anəm, ajapcha ükhaag? Magnaa, Mag chaai mə aig aipidut ajim anaabá amag.

20 Magbaawai chadcha chi chaai i aig aibëejierram aajem. Mag aipierrwai, chi chaai mor ee mag chi mepeer simua Jesús khîir eerpa athaawai, sii eeupemjō ich bënëu barbaadəmua warre jēkhut täjä aimajim anəm. Mag täjä aimaa sii parhooba bə thəthug khabaadəm düi ipēgchöö isaphun bau aadəjim anaabá. **21** Ich dakhîir magbaadeewaita Jesuu chi ayag, —¿Pə chaai jāg bënëu barbaaderr ya dürrüə sīwi? ajim anəm.

Magbaa chi ayau, —Jāan ich büruu khituuwe ich jāgbaarjemgui ajim anum. ²² Khar chará jāgbarbaadémua chi meperau õtdau eejā barpüinaa dō eejā barpääijemgui ajim anum, i thõopäaig. Maagjeewaita mua purug chaigpa chirumgui ajim anum. Pua üu i monaaupäiju aai chirum khai, maar dau aug khaugwi mu chaai monaaubapäi ajim anum irig.

²³ Magbaawai Jesuu irig, —Jāgwi mag pua murug “üu i monaaupäiju aai chirum khai” a síwi? ajim anum. Ar Īwandam gaaita ükha num khuun ithee chan büurjä phithurm nem chukhum. Maagwai puajä chadcha thāraucha ükhamun, pu chaaijä monaaubajup ajim anum irig.

²⁴ Magbaa chi ayau, —Muan chadcha ükha chirumgui ajim anum. Mamu pua mach chaai monaauju khüirjugta ürcha murug khüirjupibä ajim anum, warag Īwandamag ükhaag.

²⁵ Mag num ee Jesuu oowai ich aig õor põm biirdudukham oobaawai chi chaai mor ee mepeer simugta meeurraru aadëwi, —Mepeer, puchdëuta mag chaai jāg kach khisunaa meu meraa wai simgui ajim anum. Magnaa, Mu iekhau jöpai chaai mor eemua öberbaad, maimua tag i mor ee dubaag khabamgui ajim anum.

²⁶ Mag Jesuu ichig meeurraru aadeewai chi mepeer wiiu a baubaadëjim anaabá. Mag baubaadémua chi chaai deeu ich benëu barbaadëwi, jékhut bäjä aimawia, warre chi meemjö büurjä mimig chukhu apüijim anum. Mag aig õor põm pos thunarr khuunau amach dakhüir mag chi thõmjö aadëm oobaawai, “Chadcha ya

meebaadëbahab" anaajim anaabá. ²⁷ Mamu amau mag meebaadëm anum ee, Jesuu chi chaai juu gaai purnaa ügthaag phiriu athajim anum. Mag ich juu gaai purnaa phiriu athaawai däi phiidu warag büjääu duhisijim anaabá. ²⁸ Mag chaai mor eem mepeer jarpüiwi ärëubaadeeu, ya amach ap deg paaukhabaimaawai, iyüu numua Jesuug, –¿Khan jägwi jäg chaai mor ee bën khaigbam wai síerr marau pöd öbeerpi aubaji? a jéeujierram anum chi khapeenau.

²⁹ Mag ichig jéeubaawaita, —Mua pärag jaaukhhimgui ajim anum: Jäg mepeer khüir ðor mor eemua jarpäaigan, jään sii thachjä khöba ãba Êwandalampai jéeu nuu aawaita jarpäajemgui ajim anum.

*Puaba Jesuu chikhamnau ich thooju jaautarr
(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)*

³⁰⁻³¹ Maig naawia ärëu phöbaadëwia Galilea durr dichjim aajem. Mamu Jesuu mag ðrau ich pur auwi ich thooju anumta ich khapeenag jaau síerr aawai amach numjä ðrag khaugpimapha síejem aajem. Mag jaaumamua amag maagjeejim anum:

—Much chi Emkhooi Iewaan ðrau chi thier-rnaanag pur deeju. Mag pur deebaawai amau mu thooopüju. Mamu mag amau mu thoojup mamu, ag khur khääai thärjup num ee deeu iiu phiidujugui a jaaumajim aajem.

³² Mamu amachig mag jaaumamjä pöd i iekha sim khaugba aajeejim anaabá. Mag amachdüeu pöd khaugba aawai jëwaag ëkhaajeejim anum; mamu inagau awi ich mag jëebajerram aajem.

*Chijāata ürħučha aju aai sī a jaautarr
(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)*

33 Mag iyūu wēnurru mu a phōbōr Capernaum anum ee barimajim aajem. Mag barwia ya deg paaukhabaimaawai ichdēu amag, —Maach khud ee daaig wēduraawai pāar ɿkhan ata iyūu wēduraa ajī? ajim anum.

34 Mam amachig mag jēeubaawai, chi khapeenau ni ābmuajā i iek ükhaba, sīi khūu nūisijim anum, khud ee wēdurumua chijāata amach eepai thumaam khūn khāai ürħučha sī a chikham ipeer ahaug wēdurarr kħap. **35** Mag ich iek ükhaba abaawai am na jēkhut jupwi dūi amach thum ich bigaau thürkha auwia amag magjim aajem:

—Ābmua khīrjuawai ichta tagam khūn khāaijā ürpai am khōsi sim khai, magan ichta warag thumaam khūn khāaijā serbiibachanaa sī ich khapeen chogkhaju aai simgui ajim anum.

36 Magnaa chaaidam thär auwia, am dakhīr chi chaaidam juu ee jiir auwi amag magjim anum:

37 —Mu għażiex agħtha ich juu paba aawai serbiiba khitamjō õor thanum thum mua khōsi chitam. Pārau mu dēnjo mu għixx kħithiex āb khāijā jāsenkhawia pāach di aig aumħen magan pārau mħachchata khīr jāsenkhabarmjō abarm ajim anum. Mag pārau uđuraa pāach aig mu baarpi nūm aiguin magan pārau mu Aaijā khōsi nūmgui ajim anum, ichdēuta mu pütitarr aawai.

*Maach ichaaur khaba simħen maach igar sīewaija jaautarr
(Mt 10:42; Lc 9:49-50)*

38 Mag ūrwia Juanau, —Maestro ajim anum. Marau woun āb oojim, mag wounau iekhamamua pū thär thärnaa õor mor eem mepeenag öbeerpi jaubaawai chadcha öbeerpäi maajeejim. Mamu maarjö pū dūi nurraba aajemuata mag siewai marau irig tag õor mor eem mepeen jarkhääipiba jaaujimgui ajim anum.

39 Magbaa Jesuu amag, —¿Khanthee pārau irig magjierrá ajim anum, idēu õor juu pārpiba? Mag wounau mu thär gaaita mag õor monau nurrum khai, magan irua wajaphata nem wau sim khabahab ajim anum, mu ëugar khaigba jauba. **40** Maadēu nem wau nūm oo simjā maach ichaaurjā khaba warag maach juapierr oo sim wounan, magan maan maach dūi siewai ajim anum. **41** Maimua ich agjö ābmua khāijā pāar Cristo khapeen aawai pārag nemdam bürum khāijā deebarm wounan, Ēwandam agjö irig nem wajapham deeb khaba deeju a chirumgui ajim anum.

Nem khaigbam wau nūmuan maach pekau ee burrpiejem

(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)

42 Pari magba ābmua khāijā mu chaai mug mu iek ükha khérumta pekau ee burrpimun, Ēwandam düita iekkhōr pöoma sīsiju. Mamu mag Ēwandam düita iekkhōr paarpaju khāai, ichdēupai ich ö gaai mokpör pömkham jünaa phūas ee baudukhiin üucha ajugui ajim anum. **43** Maimua agjö pach juaupaita pū pekau waipi sim khai, ag garm jua warag warre thapbapäi. Idēu pū juu bisi Ēwandam aar barwiajā üu simgui ajim anum, pach

juá numwe monakha khímie durr õtdau uu thõojä khaugba wëjom ee maju arr khääi. [44 Mam chan mag õtdau uu thñumjä büürjä thõba ni ag eem ödömiejä khëchaa khaugba sïerrumgui ajim anum.] 45 Wa pü büuu khäijä agjö pü pekau ee burrpi sim khai, magan mag büjä warag thæapbapüi. Bü numwe monakha khímie durr maju arr khääi, Ëwandam aar bü bisi öbérwiajä üucha simgui ajim anum. [46 Mam chan mag õtdau uu thñumjä thõba ni ag eem ödömiejä khëchba ich mag sïerrumgui ajim anum.] 47 Wa pü daúa khäijä pü pekau waupi sim khai, magan mag dau warag jëubapüi. Puch dau numwe monakha khímie durr Ëwandamag puch barpüipiju khääi, dau bese khäijä püuta Ëwandam dënkhä siman üucha simgui ajim anum. 48 Mam khímie durr chan ödömiejä khëchaa khaugba ich mag domkha thñum düi mag õtdau uu thñumjä thõba ich mag sïerrumgui ajim anum. Maguata muan pâragan, pekau waumaaugau dau chukhumjö oobamjönaa magum nem khaigbam wawaaggä juá chukhumjö abat a chirumgui ajim anum, büürjä wauba.

49 'Mua pârag mag chirumän, chikhamnau pâach thum pâar wajap dau aug waupiju aawaita mag chirumgui ajim anum. Mamü Ëwandamaau udaraa mag pâar dau aug waupi nñmän, sii pâach ich düi chadcha ubü wënurram khai a khap aagta magpi sim. [Pâar düi mag sim aig, nemek mod ãrm uguia phö siiujemjö, mag phithur wënurram gaaaimua warag pâarjä agjö ich düi ajapha wënurramkhüirta pâar düi mag simgui ajim anum.] 50 Thakharan chadcha nem wajaphamäu. Mamü mag sim

nakha aadëkhiin, ḥkhaíu maghem thakhaar igju khai? ajim anum. Jäg thakharauta nem thum siphä apiejemjö abat, pāach khapeen düi nem wajapha wau nūmua agdaujö thumaa khōinaa wēnūrraag a jaaumajim aajem.

10

*Jesuu jaauwai pöd dich uui phaju khabam aajem
(Mt 19:1-12; Lc 16:18)*

¹ Jesú mag Capernaum phöbör eemua deeum durr Judeaag mawia jūrr döjä Jordán igaau edau öbeerjemug petajim aajem. Mag amach ee pabaimam khaug auwi ich aig õor pöoma pos aicheewai ichdëu ag na õrag jaaujerrjö mag õor pöm thunumug Ēwandam iek jaaubaadëjim aajem. ² Mag nūm ee fariseonaan i aig bëejierram aajem. Makhuunau juau ogthom Jesú imeraa pur awaag awi irig jéeumamua, —¿Chadchata pua oowai maach emkhooinau dich uui phaju aai nu wa phaju khaba nu? a jéeujierram anum.

³ Ichig mag jéeubaawai jūrr ich Jesú garmua amag, —Moisheeū Ēwandam iek phā pharr gaai, ḥkhan a jaau sīwi? ajim anum.

⁴ Magbaa amachdëu, —Moisheeū jaauwain maadëu dich uui phaju aai nūm a jaau phajim aajem. Sīta uui phagpaawai wajapha ēsap phānaa ag gaai, “Ya mua pu pha chirum” a jaauju aai nūmgui ajierram anum.

⁵ Magbaawaита Jesuu amag, —Pāadë khīu ūrbat ajim anum. ḥPārau khapha nu, khan gaaimua Moisheeū mag phā phaji? Irua mag phā phatarran, pāach jüg theeg sīsidum gaaimuata mag phā

puajimgui ajim anum, chadcha. ⁶ Pari warrgarwe ich Ŋwandamau maach ompaawaijā emkhooi ui düita ompaajimgui ajim anum. ⁷ Magtarr aawaita emkhooi ich ui düi pabaadēmn ich dēnnaan kha ogduajemgui ajim anum, ya ich ui düita ãba nurraag. ⁸ Ya magbarm aigmuau warran agdaujö amach appai naajerrta õor ãbpaimjö ich mag nuisiejem. Ya mag nuisim chan ya tag amach ãabdö nurrije abu, õor ãbpaimjö nuisiejem. ⁹ Mag warrgarwejā ich Ŋwandamauta mag papitarr aawai pöd iwiir ãbmuajā i ichaaur awi dich õor puaju khaba numgui ajim anum Jesuu amag.

¹⁰ Maimua magtarr khur deg paaukhawijā chi khapeen garmuata deeu ich ag iekpai irig jeeu naajim anum. ¹¹ Mag ichig jeeubaawaaita Jesuu amag, —Ich ui puawia deeum uita au simn magan pekauta wau simgui ajim anum, ich ui chaar khabam düita mag siewai. ¹² Wa magba chi uirauf khaijā ich jaai puawia deeum emkhooita aumn magan agjö pekauta wau simgui ajim anum, ich jaai chaar khabam düita siewai.

*Jesuu chaain kōit iekhatarr
(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)*

¹³ Mag num ee õrau Jesús aig amach chaain waibée thunuisijim aajem, am gaai purnaa am kōit Ŋwandamag jeeumkhiir. Pari mag jurram khunau chaain waibëbëekham oowi jurr chi Jesús khapeenauta chi aibée num khunag meeurrtau suijierram aajem, tag aibëepimaugau. ¹⁴ Mamu amau mag õrag meeukha iekha num oobaawaaita Jesuu jurr amachigta agjö meeurranaa, —Ideu õrag amach chaarendam mu aig waibëepibat ajim

anum. ¿Khanthee pārau amag bëepiba jaau nu? Chi jöoin awiajā cham kħun chaainjō mä iek ükhakharrsö ükha nūm khunanta mäg jēb gaajā üu wēnarrawia ügtharjā onee wēnarrabajup ajim anum. ¹⁵ Mam chi ügthar öbérju khirju nūm khunaujā makhun chaain dēnjō ükhabam chan pōd öbérbamgui ajim anum.

¹⁶ Mag iekhapüinaa, Jesuu am dakhīr warag chi chaain ich jua ee jiirkha auna, am pör ür jua ausūnaa, am kōit wajapha Ēwandalmag jēuemajim aajem.

*Woun āb phatkhon paraam Jesús dūi iyūu athurtarr
(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)*

¹⁷ Maigmua Jesús chawag maagpam ee, woun āb i aig khaphig bēejim aajem. Mag bēewia i khīrphee kanieu phōbkhachēwia irig magchējim anum:

—Maestro, pūta chadcha maestro ajapham aawai pħug jēwaan bēejim: ¿Mua khani jāgju aai chiru ügthar öbēraag? Mħug jaaubá ajim anum.

¹⁸ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee pua mħrug chi ajapham a sī? Óor ajapham chan chukhum. Ajapham kħun ãba Ēwandalta ich appai ajapha sħerru mgui ajim anum. ¹⁹ ¿Pua khaphu sħebá ajim anum, Ēwandalmau ich iek Moiseeg phäpitarr għalli: “Oob dich óor khabam dūi khapes am; oob óor thōom; oob nem jīgħam; oob chikħam ēugarjā sħukha nem īgħam; oob sħukha chikħamna jā khūgħi; maimua puch dēnnaanjā jäsene abá” a sim?

20 Magbaawai chi woun mag irig jëeuchëtarrau — Maestro, much büruwe mag pua jaaubarm thum mua urkha chitabahab ajim anum.

21 Mag wounau mag iekhabaawai Jesuu i dau ee aug khaug paraa eerpanaa irig, —Mamu agtha pua nem khüir äb wauju waaur wai siebahab ajim anum. Puch diig mawia, nem thum puchdüu wai sim perkhüipüinaa, mag phatkhon jürr dau aphüu khithüem khüunag thum jigbapüi ajim anaabá. Maimuan chadau mu ëudee pidü ajim anum, chadcha mu düi chitam khösi chirum khai. Pua magmun ügthar pawiajä büurjä augchüba phatkhon khäai nem ajapham pömta wai chirsijugui ajim anum irig.

22 Jesuu ichig mag iekhabaawai warre ökhüirjuu ich diig petajim anaabá, chadcha phatkhon paraam arr aawai. **23** Ichdüu mag nem jaaubarm ipierraa amaaugau warag ökhüirjuu petam oowi, ich bigaau narr khüan khüir eerpa phüurdünaa, ich düi ogdüba wenurrarr khüunagta, —Keena, päädüe oobat ajim anum. Phatkhon paraam khüunta Ëwandam chi Pörkha sim aar öbüeraagan, chadcha thethe simgui ajim anum.

24 Jesuu mag iekhabarm ūrwia warre jügderraaphöbaadüejim anaabá. Pari magwi deeu ich Jesu-upai amag, —¡Aay, chaaina! Ar phatkhon ithee wärpa aajem khüunta Ëwandam chi Pörkha sim aar öbüeraagan, chadcha phithur síerrümgui ajim anum. **25** Phatkhonpanta ügthar Ëwandam chi Pörkha sim aar öbüerju khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khäaijä ürpai síerrümta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öbüer dichjugui

ajim anum.

26 Jesuu mag jaaubaawai chará warag jügderraacha nám iekhau jürr amach eepai wir aig amach khapeenag, —Mag khai, magan ḡkhaita peerdagáwa? anaajim aajem.

27 Magbaa Jesuu amag eerpanaa, —Óragan chadcha phithurgma ajim anum, mag ūurwai. Mamá Ëwandamag chan būrjā phithurg chukhu simgui ajim anum.

28 Magbaawai Pedroou irig, —Maraun chad maach nem wai narrjā ewag khīirjuba, thum phēpawī pū dūi ogdaba wēnurrabma ajim anum.

29 Magbaa jürr ich Jesuu magjim anum:

—Pedro, mua chadcha mag chirum: Ar mā gaaimua wa mā iek jaaum khōchgau khāijā amach di, amach eeugpeen, amach üphūin, amach dēnnaan, amach uthi, amach chaain, wa amach nemjīir khāijā khūchpaim ithee werpūpūakham khūnagan, **30** māg jēb gaai agtha nāwejā amach eeugpeen, amach üphūin, amach ād, amach chaain, amach nemjīirpa thum mā gaaimua okhoomarr khāyaujā ür warag ag atcha deejugui ajim anum. Ajap òrau am dau aug wauwiajā mag wēnurrumān chadau, māg atagjā durr iiur gaai māch dāita ich mag wēnurramkhīr māch aarchata phē aujugui ajim anum. **31** Pari mag ed āaur khūn ar māig eegar aawai amachta chikham khāaijā ürūcha nām aajerr khūnta ügthar Ëwandam aar paaukhaimaawajā jürr serbiibacha aajerrjōo nāisijugui ajim anum. Maimua jürr ar mā gaaimua chikhamnau serbiibag pheejerr

khuunta juurr warm khuun khaaijā üruucha nuusijugui a jaumajim aajem.

*Örau ich thooju Jesuu jaautarr
(Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)*

³² Maigmua phöbör Jerusalenag khuudau ma sim ee majim aajem, ich khapeen däi deeum khuunpa. Mag wetumua ich Jesuuta pör garcha am na maa ajim anum. Mamu mag chi ëudee wetmarr khuunan thaaar paraata wenrrajim aajem, ich Jesuucha ag nawe örau ich thooju jaautarr ya khaphu narr aawai. Mamu mag am thaaar paraa wenrrum Jesuu khaphu sierr aawai, ich däi ogduba wenrraajerr khuun doce khet therkha auwia Jerusalén phöbör eem khuunau ich däi khaigba aju jaumamua magjim aajem:

³³ —Pärau khaphu num, maach Jerusalenag wetum; nau maach mam barbaimaawai much chi Emkhooi Iewaa mug chirumn thethemnaanag mu pur deejugui ajim anum. Magbaawai makhuunau juurr maach meeun khabam khuunag mu thöopi jaawi durr chaauram khuun sua ee mu thüsiepüijugui ajim aajem, makhuunaujā mu däi amachdeu ampierr amkhir. ³⁴ Magbaawai makhuunau mu wau iekhanaa, mu jügadaujā wunaa, mu gaajā ichö thunaa, amachdeu am aig mu däi awia, äbmiecha paawai amau mu thöopüijugui ajim anum. Pari mag amau mu thöowiajā khaai thärjup num ee deeu mu iiu phiidujugui a jaaujim aajem.

*Santiago Juan düimua Jesuug amach khir
jäsenkhapi narr
(Mt 20:20-28)*

35 Mag w tum ee j oi Zebedeo chaainau, ajapcharan Santiagoouma Juan d imua irig, —Maestro, marau p rug nemdam j eum ig naajimgui ajim an m.  Pua maar kh ir j asenkhawi maachd u j eubarmj  abaju khai? ajierram aajem.

36 Magbaa Jesuu amag, — P rau j gata mua p ach d ui apim kh osi n uma? ajim an m.

37 Magbaawai amachd u irig, —Marau p rug jaau m n m g atag p uchta thumaam kh un P rkha b ewi m g durr thum j abaadeewaj  maar numiim kh unagta p uch bigaau juppi  ajierram an m, p uch d ai iek theeg amkh ir:  b  p uch juachaar gar, maimua  b  p uch juaw  gar.

38 Magbaawaita ich Jes s garmua amag, — P rau chan s i p achd u nem j eu n mj  khaugbata n mgui ajim an m.  P rau kh irjuawai mag p achta warm kh un kh aij   rpai aag chikhamnau p ach dau aug wau n mj  m  d enj   watwi m  th om ed a m  d ai th ju aai n ? ajim an m amag.

39 Magbaawai chi Santiagoou Juan d imua, — Eera, marau  watbajup ajierram an m.

Mam  magbaawaita Jesuu amag, — P rau chadcha  rau p ach dau aph u wau n mj   watwi m  th barmj  th oma ajim an m. **40** Pari magbarm gaaimuapai chan mag m ch juachaar gar wa juaw  gar kh aij  m ch d ai  ba juppi  chan mua p d jaauju khaba chir mgui ajim an m,  wandamauta ichd u khap jaauju aawai.

41 Mam  mag Santiagoou Juan d imua amach dakh ir Jesuug magbaawai chi khapeen diez narr kh unau j rr am d ita meeukha naajim anaab .

42 Mamh magbaawai Jesuu amach thum ābam aig thürkha auwia amag magjim anhm:

—Pārau meraajā khaba nhm, chadcha sīi mug jēb gaai õor pörkhawi amachdēuta gobernaajem khhunaun amachta chi pörnaan aawai iek theeg nhm awia amach khāai jua eegpaim khhun dūi amachdēu ampierr aajem. **43** Pari jūrr pārau pōd am dēnjo magju khaba nhm, pāach eepai. Magju khāai ābmua khāijā pāach eepai ichta thumaam khhun khāai ürh am khōsi sim khai, magan jūrr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawajā am ipierr nhnhu aju aai simgui ajim anhm. **44** Maagwai ar ichta ügthar pawiajā Ņwandamau ich garcha juppi ahau apim khōsi sim khai, magan sīi ichta parhoobam khhun chogkhaju aai simgui ajim anhm. **45** Mu pāar khāai Emkhooi Iewaakha chirumjā mag sīi much gar-mua chikham chogaagjā bēebajim. Mu bëetarran, sīi chikhamnag much chogamkhīirta bēejimgui ajim anhm, mag chithmua chikham jua machgau thōwi mag thōbarm gaaimua õor pōm sīi amach pekau ee preso sīsidhmjö nhm khhun öbeerkhapääin.

*Jesuu Bartimeo dau monaaupütarr
(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)*

46 Mag wētumua Jericó phöbör ee barimajierram aajem. Maig khūchpai naawia deeu am ērēubaadēm dūi õor pōm wētjim aajem. Maimua ya am phöbör eemua öbérwi wētumta khhd bigaau woun āb dau khīsu khithm Bartimeo anhmta õor ērēu dich nhm khhunag nemdam jēeuwai oo khērhm ooimajier-ram aajem. Mag woundam jöoi Timeo anhm iewaa ajim aajem. **47** Mag dau khīsu khithmua

ich dakha Jesúś Nazaretpierr dichmam khaug athaawai ääakhamua, —Jesúś, p̄uuta rey David kha-chitarr ag chaain ewagam kh̄un Iewaaū marau n̄ narr. M̄ ap chit̄um m̄ dau ee aug khaugbahur aajeejim an̄um, ich dau monawaan b̄eemkh̄ir.

48 Mag chi dau kh̄isu khit̄umua ääa khabaadeewai Jesúś d̄ai ðor w̄etmarr kh̄unau irig meeurrarrau aajeejim an̄um, kh̄upamkh̄ir. Mam̄ magbaawai chará warag thet ääakhamua, —Jesúś, p̄uuta rey David khakhitarr ag chaain ewagam kh̄un Iewaaū marau n̄ narr. M̄ ap chit̄um m̄ dau aug khaugbahur aajeejim anaabá.

49 Jesuu mag ääakham ūr athaawai d̄un̄isiwia chi dau kh̄isu khitarr awaan mapijim aajem. Magbaawai chadcha i awaan w̄etwi chi w̄ettarr kh̄unau irig, —jKh̄irdam ub̄ phiid̄ubaad! Jesuu p̄u th̄r s̄ebahab. I aar marrau ajierram an̄um.

50 Ichig magbaawai ich ag bärre ich khajüa ür joooth̄ jüa s̄ierr barwerbp̄iwi phiid̄ d̄un̄isinaa Jesúś aar petajim aajem. **51** Mag chadcha ich aar d̄un̄ubaimaawai Jesuu irig, —jKhani pua m̄urug puch d̄ai apim kh̄osi chiré? a jéeujim an̄um.

Magbaa chi daudam kh̄isu khit̄um garmua jürr irig, —Maestro, muan p̄urug m̄uch dauta mon-aupüipim kh̄osi chir̄umgui ajim anaabá.

52 Magbaawai Jesuu irig magjim an̄um:
—Chadcha muata puch dau monaauju khaph̄ kh̄irju chirarr gaaimua üu p̄u monaau chirsim. Ya p̄u puch diig maju aai chir̄umgui ajim an̄um.

Irua mag iekhabarm bärre chadcha dau eerd̄ s̄isiwi ich bi eem daujö daujā wajaug s̄isijim anaabá. Mag ich dau monaaubapäaiwai warag i d̄ai petajim aajem.

11

*Jerusalén phöbör ee Jesús dubimatarr
(Mt 21:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)*

¹ Jesús ich khapeen däi mamua durrsí Olivo anum gaai naaimajim aajem, phöbör numí ãba dakha nüm khürphee. Mag phöbör numí ãba dakha narr thär, ãb Betfagé ajim, maagwai ãbakhai Betaenia. Maig durrsí gaai nümuu ich khapeen numí thürkha auwi püyaagpamua magjim aajem:

² —Cha maach khürphee phöbördam sim ee erëubaadët ajim anum. Nau chi phöbör ee dub nüm aig päräu burrodam pa gaai jü khérüm ooimaju. Mag burrodam gaai chan agtha ni ãbmuajã waaiduba khitum. Ma päräu ēerwia aipidut ajim anum. ³ Äbmua khäijä bëewi päächig, “¿Khanthee jäg nemchaai päräu ēer arraag ēkha nu?” a jëeubaawai, sii ithüu irig, mu igwia, mua ig chiraawita arrum, mamu deeu ümaai jöpcha deen bëeu a jaaubat ajim anum.

⁴ Maimua chadcha erëu phöbaadëwia, amachig jaautarrjö burrodam khud bigaau puertdi dub nüm dakha ö jü khérüm oobaimaawai, sii ēer auwimajierram aajem. ⁵ Magbaawai aig õor narr khünau amag, —¿Päär khanta jäig jäg nüma, ja mag päräu chikham nemchaai ēer arru? ajierram anum.

⁶ Magbaawai Jesuu amachig jaaupüitarrjö jaaubaawai uduraa warag amag arrpijierram aajem. ⁷ Mag chadcha warrwi Jesús sim aar pabaimaawai chi khapeenau amach khajüa ür joothü jüajemua chi burro phöpá ür theer slijierram aajem. Magbaawai Jesús ag ür waaidubaadëjim

aajem. ⁸ Magbaawai õor khapan i däi wëdurarr khñanau amach khajüa ür joothü jüa narr ēerkhanaa, i maju khñd ee theerkhamam däi jürr ãaur khñnaujä khñd bigaau papiujöm bñbrëunaa, agjö i maju ee wérphogkha majierram aajem.

⁹ Mag i mam däi õor põm i na pos wëtmaawai i ēudeejä agjö khapaana pñurthumajim anum. Mag õor põm sii wëtum khñnau serereugmamua mag naajim anum:

“Üucha abarm Êwandam, ich mñuta pñchdëu pñch jürr pñibarmuu. Ijom khñn chan chukhum. ¹⁰ Pua maar Reikhamkhñir pñiju a jaaujerr chadcha pierrumgui” aajeejim anum. “¡Üucha abarm Êwandam! Warr jöoi David reikha sñerrjö ichta jürr Reikhaju khaphü nñm gaaimua, purag üu abarm anum. Ügtharm magwe onee aju aai nñmgui” aajeejim anum, Jesús thö iekha nñmua.

¹¹ Mag wëtumua Jerusalén phöbör ee barimajierram aajem. Mag barimawia, Aai i jëeujem diig mawia, ag ee dubwia, dijä thumaa eerpa phñurdhpñiwia, deeu öbérbaadëjim aajem. Mag öbérbaadëwia ya edau kheearaa Aadëm ee Betani-aag petajim aajem, ich khapeen doceem däi.

Jesuu igo phuapitarr (Mt 21:18-19)

¹² Ag noram mag phöbör Betania anum eemua Jerusalenag wëtumua Jesús jásöö Aadëjim aajem.

¹³ Mag i jásöö nñrræmta warpmua pabü igo anum ëpoo khñd bigaau dñnñm oo athajim anum. Magbaa aar dakha oon majim aajem, ag gaai chi nemjö ya chi wawam nñmpii awia. Pari ag chee

jaar khaba arr aawai ni pör ābjā ag gaai ooba-jim aajem. ¹⁴ Mag ichdēu ag gaai pör ābjā ooba abaawai chi pabüugta wounagamjö,—Puch jāg sim gaaimua mág atagjā ich jāg chëba sīrrajugui ajim anum.

Irua mag iekhatarrjā i khapeenau ūrjierram aajem.

*Aai i jëeujem degmua Jesuu õor jürkhūuitarr
(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹⁵ Maimua deeu Jerusalén phöbör ee barchëwia, Aai i jëeujem di aar manaa ooimaawaijā, sīi Aai i jëeujem degta nem peerwai õor pōm pos sereu wëjöm ooimajim anaabá. Magbaa Jesuu mag nem pér narr khūun thum dawag jürkhūinaa ag ee õrag phatkhon cambie narr khūun mes dëi dubur pér narr khūun mespa jëkhut slepüimajim anaabá. ¹⁶ Magnaa tag iwiir ābamugjā Aai i jëeujem deg nem inag dëi dichpibajim aajem. ¹⁷ Maimua amag, — Pārau khapha naabá ajim anum, Ņwandamau ich iek phā pūarr gaai, “Mag diin sīi durrpierram khūunau bëewi ag ee Aai i jëeujem diiu” a sim. Mag simta pāachdëuta ag ee nem parhēpag pér nūmua sīi chikham khūguurjem dikha wai naabma a iekhajim aajem, ich Jesuu.

¹⁸ Jesuu mag iekhabarm phadnaan pörnaanau Moiseeu Ņwandam iek phā pūarr jawaag chi machnaan dëimua ūrbaawai, amach appai biirdëwi, iekhawi, “Jāga akhiin maadēu jāg Jesús thōopüikhamgui” anaajim aajem. Mamū irua nem jaau sim ūrwi thumaam khūunau i igar narr aawai ūmaai deeu ãsie khūirjuajeejim anaabá, mag i igar nūm khūunau jūrr amach dëita meeukhaju

khīirjuwia. ¹⁹ Mam̄ amau mag khīirju nām ee, ya edau khēubaadee Jesūs ich khapeen dāi mag phōbōr eemua warag amachta chawag wētjim aajem.

Jāga Ēwandamag jēeuju aai nā
(Mt 21:20-22)

²⁰ Maimua ag noram deeu Jesuu ich khapeen dāi ich ag khād ee wētumua oowai mag irua iekhatarr igo sīi chi khaar aram magwe phuhu thānaajim anām. ²¹ Mag phuu thānām oobaawai Pedroou, — Maestro, pādē oobá, pua tag chēpiba jaautarr igo būjā sīi phua thānāmgui ajim anām.

²² Magbaawai thumaam khāunagta Jesuu magjim aajem:

—Pāach nem wawaag iekhaawai chadcha Ēwandamau pāachdēu jaaubarmjō apiju khīirjunaata iekhabat ajim anām. ²³ Mua chadcha pārag mag chirām: Ābmua khāijā durrsīlta wounagamjō iekhabaawai chadcha ichdēu jaaubarmjō ich ipierraa aju khīirjunaata “Jāigmua mawia jūrr phūas eeta dānāubaimá” akhiin, chadcha Ēwandamau ichdēu mag iekhabarmjō apijugui ajim anām, ichdēu mag iekhabarmjō Ēwandamau chadcha magpiju khīirjunaata iekha sīewai.

²⁴ Maimua īchab, 'Pāachdēu Ēwandamag nem ig nām jēeuwai chadcha irua pāachig deedu khaphānaa ya pāach jua ee wai nāmjōta jēeumān, magan chadcha irua pārag pāachdēu nem ig nām deeb khaba deejugui ajim anām. ²⁵ Maimua pāachdēu Ēwandamag jēwaagpaawai pāach garmua wa pāach khapeenau khāijā pāach dāi khaigba

nūm khai, agdaujö perdón jēeuwia, tag magūm iek igba warag khīr okhoopūiwia, magba arrjö am dūi dau parii abat ajim anūm. Pārau magmūn īchab maach Aai ügthar chirūmuugjā pārau pāach pekau chugpaapi jēeubaawai irua chugpaapūiwia tag pāach dūi magūm iek būerjā ighbajugui ajim anūm. [²⁶ Pari pārauta pāach khapeen wir aig perdonaabam chan, maach Aai ügthar chirūmuajā ich agjö pāar pekau chugpaabamgui a jaaumajim aajem amag.]

*Jesús juu theeg
(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)*

²⁷ Maimua deeu Jesús Jerusalén phöbör ee barchëwia Aai i jēeujem deg dubjim aajem. Mag dubwi agtha ierr simta, i aig phadnaan chi pörkha nūm khūn bēejierram aajem, Ēwandam iek Moisseeu phā pūarr jawaag ithee chi machnaan dāi judionaan Asamblea eem khūunpa. ²⁸ Makħūnau bēewia irig, —¿Khai thöwiata jāg mūig nem pēr narr khūn pua dawag jūr wērppūijī? ¿Khaiuta jāg purug pachta nem iek theeg apijī? Marag jaaubā aichējierram anūm irig.

²⁹ Ichig mag jēeubaicheewaita jūrr ich Jesús garmua amag, —Magan muajā īchab pārag jēeu ookhimgui ajim anūm. Mua jēeubarm pārau mūrug jaaumūn, magan muajā ich agjö pārag jaauju, khai thöwiata mua jāg nem wau chitá. ³⁰ Maimua ichdēupai, Nacha mūrug jaaubat ajim anūm: ¿Khaiuta Juan pūijī õor pōr choo nūrramkhīr; Ēwandamauta pūijī wa sīi mūg jēb gayam khūnau aji? ajim anūm.

³¹ Amachig mag j  eubaawai s  i warag jaaujuj   khaugba, amach wir aigpai iy  u n  mua, —Maad  u irig, “Juan   or p  r choomien   wandamauta p  ijim” akhiin, j  rr irua maachig, “Mag  mta,   khan j  gwia p  rau irua jaau n  rrarr   khabajierr  ?” ajugui ajim an  m. ³² Wa magba maad  u irig, “Juanan s  i   rau p  wiata j  g n  rrajim” akhiinj  , j  rr ph  b  rpienta maach d  i meeukhajugui ajim anaab  , amau chadcha Juan   or p  r choomieu   wandam iekta jaau n  rrajerr khaph   narr aawai.

³³ Mag amach appai jaauju khaugba iy  u naawia warag Jesuug, —Marau p  d jaauju khaugbamgui ajierram an  m.

Magbaawai j  rr ich Jes  s garmua amag, —Mua p  rag nem j  eutarr p  rau m  r  g jaauba aawai muaj   p  rag jaaubamgui ajim an  m, khai thöwiata mua m  g nem wau chit  .

12

*Khaibag s  sid  mta nemj  ir th  a narr
(Mt 21:33-46; Lc 20:9-19)*

¹ Maimua Jesuu ich aig   or pos th  n  m kh  nag m  g nem   gkhaadam jaaumamua magjim an  m:

—Woun   bmua uvad   j  irjim aajem. Mag j  irwia ag igaau ajapha thuur ph  urd  p  iwi ich agj   aig di   u kh  rjim aajem, ag eegar chi uva ch   pi-irjuwaag. Magnaa   chab didamj   nas  dj   ügthaa   u d  n  ujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo ph  urd  d   aag. Mag nem thum aaipa s  uwi, chawag mam kh  chhabadeewai, chi nemj  ird   deeum kh  nag alquilaap  iwi, ichin j  rr deeum durr warp petajim aajem. ² Mag mam mawi s  i

awia, ya uva waaubaadëm khñirjunaa, jöoirau ich chog äb püijim aajem, chi thaa narr khñun aar, ich paatëm ich ithee deepäimkhñir. ³ Pari mag irua ich chogdam pütarr di garm khñunau sii amach aar barpinaa pürphöbaadëwi, wu wai nuu awia, sii deeu ich jua kharraa jurbapääiwai, ich juadam parii barjim anaabá. ⁴ Magbaawai ich mag jöoi chi uva papau dewam ich chog püijim aajem. Mamu majä agjö amach aar barpinaa, warm dëi atarr khñaijä atcha wu wai nñmuu pörjä khñoppüiwi, sii i khñir parhooba iekha thñnuuwia, ñchab jürpüijierram aajem. ⁵ Magbaawai jöoirau deeum püijim aajem. Ma paawai chará amach aar barpinaa warre thõopüijierram anaabá. Magtarr khurjä ich mag ich chognaan khapan pääijeejim aajem, mamu makhuunjä warm khñun atarrjö ñchab khar sii mas wauwi pääijeejim anum; magbaajuun warre thõopääijeejim aajem.

⁶ Maimua ya äbmiecha tag püijujä chukhu aadeewai ich iewaa äbpai khitaawai bürjä chig aba aajerrta püijim aajem. I khñirjukan ich chaai aawai i ögkhaju awiata püijebma. ⁷ Mamu par ich jöoi iewaa äba sii amach aar barpinaa amach wir aigpai, “Keena, chamuuta chi iewaa aawai muguata mug atagjä jürr ich aai nemjüir jüaju khabahab” ajierram anum. “Jäg sipi warre maadëu i thõopüijugui” ajierram anum, mug uvadö jürr maach dënkhä awaag. ⁸ Mag, chadcha khapanam khñunau pürphöbaadëwi, thõopüinaa, chi uvadö igaaü eudu deethurjierramgui a jaaumajim anaabá.

⁹ Maimua mag nem ñgkhaadam öpüiwia ich iek ûr narr khñunag magjim aajem: ’Pärau khñirjuawai ñsjä

agtha mag uvadö sim anaa chi thħa narr khħunjā ich akħħenpai akhiin, ġjägħu khai ajim anum, magħum wounaan dūi? Par irua ich chaai ābpai khitħem pääitarrpata mag thħobapūim oobaawai, mawia warre amach thum khēchpüiwia, ich uvadö jūrr deeum khħen nagħta jaau puabjējegui ajim anum ichdēupai.

¹⁰ Magnaa amag, ’¿Pārau Ĝewandam iek phā sim gaai thħurwai ooba aajē ajim anum,
“Di ēu narr khħen nau isegħtarr dibigta jūrr chi diħad jārramkha sīsim” a sim?

¹¹ “Ĝewandam maach Pöröuta mag dibig wajaphamjō api sħiewi õrau oowajjha uuta oo nūm” a phā simgui ajim anum. (*Sal. 118:22-23*)

¹² Jesuu mag nem īgħi kħad-dibbi khaad jaau simua amachta jaau sim khaug athaawai chi fariseonaanau maestronaan dūimua Asamblea eem khħenaupa āba ich maigwe i pür aum ig naajim anaabá; mamu mag i pür athaawai jūrr õrau amachta khaigbaju khīrjuwia warag i dichba amachta ērēujim aajem.

Reigħa deenaa Ĝewandam għiex iċċi paat deepi jaauttar
(*Mt 22:15-22; Lc 20:20-26*)

¹³ Magħbaawai chi pörnaanau Jesús aar fariseonaan püji jerram aajem rey Erodes igar narr khħen dħi, makħħen nau i dħi iyyu mamua nem jeeumam khājjha khaugba ipeerd iekhabapäaiwai magħum gaaimua i pür awaag ithee. ¹⁴ Magħbaawai makħħen nau ērēuwia i aar barimawia irig magu imajjerram anum:

—Maestro, marau khaph^h n^{am}, pua nem agchata jaaujem. Pua mag sⁱī p^hachd^deu oowai magjöö abaawai mag awi parhoobjā nem jaauba, ante pua chadchata thumaam kh^unnag jaaujemgui ajim an^{am}, jāgata aju aai n^u Ěwandamau nem jaau sim eyaa wēn^hrraag. Pua chan sⁱī òrau amachd^deu nem jaaum aig nem jaau n^um^hgjā p^hech kh^ungurpiba, wa sⁱī p^hachd^deu oowai magjöö abaawai ag bürre sⁱī magau aba aajem. Magua marau p^harug jēeum ig n^umgui ajierram an^{am}: ¿Chadchata maach meeun judionaanaujā durrpierram kh^uan rey Roma sⁱejem^hgta impuesto phagju aai n^u wa phagju khaba n^u? ajierram an^{am}.

¹⁵ Mam^h mag amau sⁱī ich imeraa p^hr awaagta mag ichig jēebaich^hem khaph^h sⁱerr aawai amag magjim an^{am}:

—¿Pārau khantheeta sⁱī m^h imeraa p^hr auju ēkha n^uma? Daaig phatkhon chi dau daí m^h aig aipidut; mua pārag oopikhimgui ajim an^{am}.

¹⁶ Magbaawai chadcha irig phatkhon chi dau daídám deejierram anaabá. Mag deebaawai jūrr ich Jesús garmua amag, —Pārau cham^hg phatkhon gaaí, ¿khai khīrta oo n^u, maimua īchab ag gaai khai thürta phā sī? ajim an^{am}.

Magbaawai amachd^deu, —Romaam rey César khīr khabahab ich thür düi ajierram an^{am}.

¹⁷ Magbaawai Jesuu amag, —Pārau mag khaph^h n^{am} khai, magan reíg ich paat deenaa, Ěwandamagjā agjö ich paat deebat ajim an^{am}.

Amachig magbaawai sⁱī jāgderraa n^uisim iekhau warag amachta khīu n^uisijim an^{am}.

*Maach meebar^m chadcha deeu iiu phiid^uju khai
a j^eeutarr*

(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)

¹⁸ Biek āb agjö Jesús aig bëejierram aajem sadeonaan. Makh^unau jaauwai ya maachta meebaraadém chan tag b^üärjā maach akhaar iiuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sⁱerrjéem gaaimua iy^üumamua juau ogthom irig magjierram anaabá:

¹⁹ —Maestro, jöoi Moisés khararrau Êwandam iek phā p^uarr gaai jaauwai, woun āb ^uui paraa simta mag ^uui d^äi chaajā chukhu meem^un j^ürr chi khod ābam wai sim khai, magua ich ag ^uuipai auju aai sim a sim, ag d^äi ich naam^uu chaain ooba arr aawai j^ürr i ithee oo deeg, mag oo deebar^m i chaainkha n^uisimkh^üir.

²⁰ Maimua amachd^üupai warag irig nem ïgkhamamua magjierram an^um: 'Biek āb ābam khod appai emkhooin siete naajim aajem. Am naam chi nacharamua ^uui auwia ich mag chaai chukhu w^{en}rr^um ee meejim aajem, chi emkhooi. ²¹ Magbaawai j^ürr chi eeum^uu wir aig ich khojaupai auwi mag d^üijā agjö chaai ooba, chi emkhooita meejim aajem. Magbaa j^ürr ich mag ^uuipai ag eeum^uu auwia mag d^üijā chaai ooba, agjö ich naamkh^unjö meejim aajem.

²² Ich mag ewagjā ābam ^uuiraupai mag siete narr thum thegd^upüitarrjā ni ābam d^üijā chaai oobajim anaabá. Maimua ya ëudeecha paawai chi ^uuijā agjö meejim aajem. ²³ Magua marau p^urug khap aag ithee j^euem ig n^umgui ajierram aajem: Khëchtarr kh^uun m^ug atag Êwandamau deeu phiriutkha atham edjā mag amach thumaam

khuunau ãbam uuipai autarr aawai, ¿chijãata chi jaai khu chaarkhajuma? ajim anum.

24 Magbaawaita Jesuu amag magjim anaabá:

—Pãrau chan büürjä Êwandam iek phã simjã khaugba, ni i juu theegjã khaugba num gaaimuata sii warag khüirjug chaaurta khüirju numgui ajim anum. **25** Ötarr khuun deeu iiu phiidütkha phöbaadëm chan büürjä juu püpär abaju, ya am ügtharm Êwandam chognaan thuunum khuuunjö nuisiju aawai. **26** Mag õor ötarr khuunjä deeu iiuju khap aag ¿pãrau Moiseeu Êwandam iek phã puarr gaai thürba aajë? Ag gaai Êwandamau Moiseeg, “Muuta päar jöoin Abrán khararr Êwandam anaa ïchab jöoi Isá khararr ag Êwandamau, maimua Jacob khararr dënjä agjö” a sim. **27** “Êwandam chan oob mag sii chi khëcham khuun Êwandam khabam. Êwandaman chi iwam khuun Êwandamau” a phã sim. Irigan nawe khëchtarr khuun awiajä agtha iiu numgui ajim anum. Magnaa, Päachta chadcha sii chaaurta khüirju numgui ajim anum amag.

¿Chijãata mandamiento ajapcha üruucha sii?
(Mt 22:34-40)

28 Moiseeg Êwandamau ich iek phäpitarr iek jawaag chi machnaan eem ãbmua mag am ijëbkham ūr sii awi, Jesuu ich dakhüir wajapha ag eyaa jaaubapääiwai, jürr i aig bëewi irig, — ¿Chijãata Êwandam iek phã puarr gaai maachig nem waupi jaau sim eem chi üruucharam agä? ¿Khanta üruucha Êwandamau maachig waupim khösi sii? ajim anum.

²⁹ Magbaa Jesuu mag wounag, —Ēwandamau ich iek gaai nem waupi jaau sim chi üruecharamān mägta phā simgui ajim anum: “Ūrbathü keena, israelnaan: Maach Pör Ēwandaman ichta äbpai thumaam khuen Pörkha sīerrum. ³⁰ Maach Pör Ēwandam sii par iiupai khaba, puch thārauchata khōsinaa puchdēu wauju ayaampierr ichdēu khōsimjö abá” a sim. Maata Ēwandamau nem jaau sim chi üruecharamugui ajim anum. ³¹ Maimua äbakhai ag garm ich agjöpaimuu s̄ebahab ajim anum. Ma sii, “Puch khapeenjā wir aig puchjö daupii abá” a simgui ajim anum. Ēwandamau nem waupi jaau sim gaai cham kheun numiim khāai ürpaim chan chukhumgui ajim anaabá irig.

³² Magbaawai mag chi machdamau jūrr irig, — Maestro, üu pua ag eyaa jaaubapüim, jāan chadaugui ajim anum. Maach Ēwandaman ich appaita sīerrum; ijöm chan tag chukhum. ³³ Ēwandamta dich thāraucha khōsinaa dich khapeenjā daupii nūmta Aai i jēeujem deg mawia nemchaain khapan thōonaa phaa nūmua ügthaag jēeu nūm khāajā ajapcha simgui ajim anum.

³⁴ Jesuu oowai mag wounau chadcha agcha ich iek ükhabaawai irig, —Pūn pōm waaurba chirumgui ajim anum, Ēwandamta puch Pörkhapieg.

Bigaaum khuenau mag oobaawai äbmuajā tag irig jēeubajierram aajem.

¿Mesías khai iewaa aji?
(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)

³⁵ Jesús Aai i jēeujem deg Ēwandam iek jaau s̄ewia jūrr ich garmua aig narr khuenag magjim anum:

—¿Khan jāgwia Moiseeu Ŋwandam iek phā p̄atarr jawaag chi machnaan iek mag Cristo rey David khararr ag chaain ewagam khūn dēn aajē? ajim anum. ³⁶ Ich Daviiuchajā Ŋwandam Akharau ichig iekhapibaawai ich ag Mesías igwiapai “maach Pör” abajieb. Ante irua phā p̄arr gaai mag simgui ajim anum:

“Maach Pör Ŋwandamau maach Pörög ‘Mach iek theeg chirumjö aag m̄ dāi āba m̄ juachaar gar jupbá ajim, p̄ch oomapha aajem khūn thum mua p̄ch jua ee p̄rkha dee n̄m ora.’
”

(Sal. 110:1)

³⁷ Mag ich David khararrauchajā Ŋwandamau p̄iju aajerr igwia “maach Pör” a iekhatarrta, ¿jāga p̄aar iek í David chaain ewagam khūn dēnpai aju aajē? Mag sīi ich chaaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim anum amag.

Mag i ijējēbkham ñor pōm aig th̄narr khūnau i iek ūrm khōsi ūr naajim aajem.

*Jesuu chi machnaan igwia iekhatarr
(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jesuu Ŋwandam iek jaaumamua magjim aajem:

—Moiseeu Ŋwandam iek phā p̄atarr jawaag chi machnaan dūi khai, khīr khaphū abat ajim anum. Jākhūnan sīi khajūa bū duurg jūanaa kaaijā ee ñrau amach saludaawaijā amach thō iekhapim khōsita s̄errjēem ajim anum. ³⁹ Jākhūnan amach Ŋwandam i jaaujem deg weetwaijā amachta pör garcha thumaam khūnag khīr j̄urkha juupjem, amachta warm khūn khāaijā wajapcha n̄m awia. Maimua ñor chaauram khūnau amach

aar thach khömkhīir thǖrwaijā, parhooba jupba, amachdëuta khāidu wajapcharam jää au sīerrjēemgui ajim anum. ⁴⁰ Khoopaa ɯui dau aphuu dijā khechthug aumaajerram. Mamu mag sīerrjēemta chadcha amach magba chithēem amkhīir, Ŋwandalamag jēeuphōbaadēmjā pua chuuu aphōbaadeejemgui ajim anum. Pari amach jäg sīerrjēem paran Ŋwandalamaujā am gaai jua khūaba deejugui a jaaumajim aajem.

*Khoopaa ɯui ofrenda
(Lc 21:1-4)*

⁴¹ Biek āb Jesūs Ŋwandalamag jēeujem deg am phatkhon phiejem khīrphee oo sīejim aajem. Mag oo simua jūrr bēe thānām khūunau ag ee phatkhon puapüi ेrēu dich thānāmta eerpa oo sīejim anaabá. Irua oowai riknaanaun phatkhon pōm dee naajim anum. ⁴² Mamu riknaanau mag phatkhon dürrcha dee pua nūm ee, khoopaa ɯui āb aphuu khitum bēejim aajem. Mag bēewi phatkhon chi dau daídām numpai wai sīerr warre mag numwe ag ee dee puapüijim anaabá. ⁴³ Mag khoopaa ɯuyau phatkhon büruu wai khērarrdam thum deebarm oowia Jesuu ich khapeen ich aig thärkha auwia, —Keena, mua pārag jaaukhimgui ajim anum. Jäg khoopaa ɯui dau aphuu khitumua phatkhon büruu deejiel mamu, Ŋwandalam dakhīiran tagam khūun khāaijā ürūuchata deebarmgui ajim anum. ⁴⁴ Warm khūunaun sīi amach dēn sobtarr eemta Ŋwandalamag dee naabahab. Mamu jäg khoopaa ɯui aphuu khitumua chan magba, ich dēn ābmiecha agua ich thach khöju arrdamta warre thum deebarmgui a jaaujim aajem.

13

*Aai i jëeujem di õrau pogueupäiji Jesuu jaautarr
(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Mag Aai i jëeujem deg siewia öbérbaadeewai i ogħuba wēnurraajerr khun eem ābmua chi Jesuug, —Maestro, pudé oobá ajim anum, mokpör dapkhamua sii di ooimha joothu thuud ēu dñanum.

² Magbaawai Jesuu irig, —Ar jāg di dap dñanuñidum pua oo chirabá; jāg thunum chan mok pör ābjā ābam ür ich jāg ajapha joothu thuud sħerrabam. Jāg thunumha sii thumaa õrau pogueupäijuuta jāg dñanumgui ajim anum.

Ēwandamau maach i agkhaimha paawai nem oomaju

(Mt 24:3-28; Lc 21:17-24; 17:22-24)

³ Maigmua ērëubaadeeu mag Aai i jëeujem di khūirphee durrsi Olivo anum gaai sħejmajim aajem, ich khapeen dui. Maimua barwi ya i jēkhat jupbaimaawai Pedroou, Santiago, Juan maimua Andrés dūimua amach jayapam khunau irig jēeumamua magjierram anum:

⁴ —Pu iek mag jāg mokdau joothu thuud thunum thum õrau pogueupäiju anum, qma jāagwaichata magjuma? ajim anum. Khan jāg nūm għaġiha cha puchdēu jaau simjō Ēwandamau ijaaurjō oopijuma ajierram anum, mag Aai i jëeujem di pogueupäimha pam?

⁵ Magbaawai Jesuu amag, —Magan mua pārag jaaukhimgui ajim anum. Maimua jaaubaadewia, Keena, khūir khaphu wēnurraathu; oob chikhamnag pāach uduraa khūgurpimiet ajim anum. ⁶ Mua pārag mag chiruñha, muq ataq paawai õor kħapankham

khuunau amach iekpai mu iek gaai thuuwia, “Muuta ag Cristoou Êwandamau puiju aajerr” awia, ðor pom khuugurmaju aawaita mag chiruungui ajim anum. Pari makhuunau paachig magwia khaajä oob puraru am iek ükhamiet ajim anaabá, am wawimamua.

7 Juurhi phiiduju theega jajaaukhamjä puraru ûrjugui ajim anum. Mamu paachdueu mag ûurwai oob jäphierrmiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamu ma chan agtha Êwandamau puar i agkha num khabamgui ajim anum. **8** Magbaadum düi ïchab durr mug wuejom ee amach eepai jürr durr chaauram khuun düi werbujurau, amachta jürr chikhamnaan khaayau ürpai am khoochgau. Mag num düi ïchab durrpierr uuur theega duuimam düi jädau theegjä burrju. Mamu mag numun sii warrpem Jöoirau ðor dau aug waupi simuugui ajim anum.

9 Päach mordam wir aig uurkhabathu. Thethem khuunag puar pur deewi judionaan Êwandam iek jaaujem degjä puar gaaai amau mas deemaju. Muu gaaimua puar khaibag waumkhuir amau puar gobernadornaan aarjä warrwi reinaan aarjä warrmaju. Mamu magum khuun aar puar warrwaita warag puraru muu iek jaauwimucha amag jaaujugui ajim anum. **10** Êwandamau mug durr i agkhaju nawe mug ðor peerdu aaujem iekhan ichiita thumaa durr warpham magwe meupierr jaaudubjugui ajim anum ïchab. **11** Mag päach pur aauwai, thethemnaan khuirphee iekhaagpaawai, oob puraru, “¿Khan ata muu iekhajuuta mugbaaduma?” a khuirjumiet ajim anum. ¿Khan jägwi mua mag chiru? Ya maig

chan pāar pāach khīrjugdamaupai iekhabam; magbaadēm aiguin ich Ēwandum Akharauta pārag iekhamkhīr khīrjug deeju aawaita mua mag chirabahab ajim anum. ¹² Mag jaran wir aig khod ābam khūnja chi ükhaba sim garmua ū m̄ iek ükha khērum thethemnaanag jaaupūmaju, ich khodpai wir aig thōomkhīr. Amach dēnnaanjā m̄ gaaimua thōomkhīr thethemnaanag jaaupūimaawai chi dēnnaanaujā ich agjō ajugui ajim anum, amach chaain dūi wir aig. ¹³ Pāachdēu m̄ iek ükha durrum gaaimuajā thumaam khūnau pāar oomapha aju. Mam̄ magum gaaimua phithur dau aug wau nūmjā igba m̄ dūi ubu khērumen ū peerdūjugui ajim anum.

¹⁴ Ēwandum i jaaumie Daniel khararrau jaattarrjö, Aai i jēeujem deg ierr phadnaankha nām khūnja dubba aajem aarta woun āb bēewia ichta maig ierr s̄leichēm oobaawai, Judea durr nām khūn pabü ee durr dapag ee dārbat ajim anum. (Mug iek phā sim gaai oonaa thür simua wajapha khaphu abá.) ¹⁵ Ich maagwai jua ūiwai ich dihēu ür khāijā sim khai, ich nem phē awaan awi oob tag ierrag dubam. ¹⁶ Wa magba di chaaur ich phidag ee khāijā sim khai, oob tag degag mam, ich khajūajöm khāijā juraan. ¹⁷ Mam̄ jē, ap-durr ajim anum, magbaadēm jaar ar ūin jōor khithēem khūn, maimua īchab ūin ar chaaindam daumeraa jūd dōpi wai durrum khūn! ¹⁸ Magju nawe pārau Ēwandumagta jēeubat ajim anum, eeu dēgölp magbaadēwia edau khōrg jaar khāijā pāach dau aphu wēnūrradukham. ¹⁹ Mag jaarta wa-jappha õor dau aug waujupa. Mag jaar õor dau

aug waujujö chan Ŋwandamau m̄ug jēb ompaaju nawejā ooba, ni ag khurjā agjö chan abaju ajim anum. ²⁰ Mam̄ magbaadēm ich Ŋwandamau būurjā khääi eeg buchdu auba ich mag warag apikhiin, ni äbjä peerdubaju. Pari ar ich iek ükha nūm khūn daupigau, irua khääi khapan deeju atarr üu magcha deebajugui a jaaumajim aajem.

²¹ 'Magbaadēm ee õrau pāachig, "Oobat, chamūta warrgarwe Ŋwandamau püiju aajerrauwai" aawai, oob ükhamiet. Wa magbam khai, "Ar simta ichiuwai" aawaijä, oob ükhamiet ajim anum. ²² Mua mag chirumān amach iiupai amta Ŋwandamau püijim anum khūn dūi Ŋwandam i jaaumien anum khūnjä sii sëukha chikham khūgur wēnurraju aawaita mag chirumgui ajim anum, khap amkhīir. Makħħunaun chadcha Ŋwandamauta amach püijim amkhīir, ag na õrau nem ooba aajempa õor dauderra wau wēnurraju. Mag nem wau wēnurru muwa ich Ŋwandamaucha jür auwi ich iek ükhapi autarr khūnpa khūgur ēkhajugui ajim anum. ²³ Magnaa amag, Mua ya pārag jaaubarmgui ajim anum, magju nawe khap amkhīir; maagwai pārag m̄ach bēeju nawe khīir khaphu abat a chirumgui ajim anum.

*Jāga Emkhooi Iewaa deeu bēeju
(Mt 24:29-35; Lc 21:25-36)*

²⁴ 'Mag õor ajappa dau aug wau dictarr khur īhab āsdawam edaujä khīwia edaram edau argjä khījugui ajim anum. ²⁵ Magbaadēm dūi phidagjä edjä eemua khūibaadeewai tagam nem Ŋwandamau nem waumatarr edjä ee sīsidumpata

sīi parhooba amach sīsid arr chaaur aaidū jörrjēe thūnusijgui ajim anūm. ²⁶ Magbaawaita thumaam khūnnau mūch chi Emkhooi Iewaa chadcha edjā baug ee dau daau urum oojurau. Ya maig mag jēb gaaim khūn thum chachbaadēm aawai mūchta nem jua theeg thumaam khūn Pörkha bēejugui ajim anūm. ²⁷ Mag mūch pierrum dūi mua mūch chognaan durrpierr aaidupüijugui ajim anūm, mūchdēu mūch ithee jūr autarr khūn thum ābam aig biirdū aumkhīir.

²⁸ Mag jajawagmamua, 'Pārag khap amkhīir mua jaaukhimgui ajim anūm: Pārau khaphū nūm, mūig Israel durr igo khér khukhuur aadēmān thumaam khūnnau ya chadcha dōchūumie burruu dakpapakham aajem. ²⁹ Ich agjöta ajugui ajim anūm īchab, mūch chi Emkhooi Iewaa bēeju gaai paawaijā. Cha mua nem jaau chirūm thum ich ag ee öbēbergmam pāach daúa oobaawai, khaphū abat ajim anūm: ya mūch chi Emkhooi Iewaajā deeu bēeimūu chirūm. ³⁰ Mua pārag mag aai i jēeujem di õrau pogueupüiju a chirūmān, cha õor thūnum khūn khēchju nawe, cha mūchdēu jaau chirūmjō thumaa chadcha ajugui ajim aajem. ³¹ Edaujājā mag jēb dāi thum chukhu aadēju, mamū cha mua pārag jaau chirūm chan sēukhaawai khabam; jāan thumaa ich ag ee öbēbergmajugui ajim anūm.

³² 'Mamū mag mū bēeju ed chan ni ābmuajā khaugbamgui ajim anūm. Ēwandam chognaan ügthar thūnum khūnnaujā khaugba, ni mūchdēujā khaugba, āba ich mū Ayaupaita mag mū bēeju orajā khaphū simgui ajim anūm.

³³ 'Mag pāachdēu mū bēeju orajā khaugba

naawai muan pāragan, nem parhoobam nem wauba Ŋwandumagpaita jēeu n̄uu jēeu n̄uu abat a chirumgui ajim anum. ³⁴ Mag mu bēejuun, woun āb deeum durr maagpaawai ich chognaanag chi morkhu dēnjo ich di th̄amkhīr jaaunaa, amachpierr phidagjā jaaukhawi, chi puertdi th̄ajemugjā ajapha oopaar jaau p̄awī petarrjöta simgui ajim anum. Maagwai pāar chi di gar nem thua n̄uisierrijota n̄umgui ajim anum ich khapeenag. ³⁵ Mamu pārau ni ābmuajā mag mu bēeju khaugba naawai sīi wajaphata khīr khaug n̄isit ajim anum, mu bēewaim ithee. Pārau khaugbam, khan orata mu bēeju: kheearaa aadēm ee, edachanaa, āspa urumua āthārr bīebaadēm ee, wa edpherre khāijā, ni ābmuajā khaugbamgui ajim anum. ³⁶ Eeu sīi dēgölp mu dānūubaicheewai mu dūi wētaag pāar agtha khīr khaugba khāi n̄umjō n̄um khāijā oochēdukham. ³⁷ Cha mua pārag mag jaau chirum chan sīi pāragpajā khabam; maan thumaam khūn itheeta mag jaau chirumgui ajim anum. Maguata muan p̄aba, khīr khaugbathā a chirumgui ajim anum, mu bēewaim ithee.

14

*Jesús p̄ur awaag ibēptarr
(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag ich khapeenag ich mawia deeu bēeju jaauwai nemkhoo pōmaam burraag khāaidam numpai waaur s̄ejim aajem. Mag phiesta īchab Pascua a th̄ührjem; ajapcharan maar meeun judionaanau pan sīi ich jäg levadura chukhu wauwia seman ènter khoojem ag

semanma. Mag phiesta burrju khāai khapan khaba waaur nām ee, phadnaan chi pörnaanau Moiseeu Ēwandam iek phā p̄aatarr jawaag chi machnaan dāimua āba biirdəwi khīirjug jūr naajim anaabá, nemdam bēur abarm gaaimua Jesús imeraa p̄ar auwi thōopüyaag. ² Amach ödegpain mag i thōopüiju khīirju naajieb mamā, jūrr tagam khūnau, “Keena, m̄ug nemkhoo ee maadēu i thōoba s̄luju. Magba akihiin òor pōm m̄ug wējom maach dūita meeukhaju” aajeejim anām.

*Ūtirau Jesús p̄or ee jügdeeū chootarr
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)*

³ Mag nām ee Jesús Betania phöbördam ee mawi woun Simón anām deg thach khö s̄ejim aajem. Ich mag Simón ibēur wauwi “phīe paraa khitarr” a thūrjeejim aajem. Maig i thach khö simta, uai āb jügdee didam durrkhudau alabastro anām dēn boteedidam wau khitum dūi dubchējim aajem. Mag ee jügdee narrdo anām dēn thūpaaga sim ipir aibēejim aajem. Mag jügdee khīir nem parhēpag s̄ierrām. Mag sim dūi jua ee dubchēwi, chi boteedidam ö khōorpnaa, òor dakhīir Jesús p̄or ee choopüijim anaabá. ⁴ Mes gaai i dūi āba thach khö narr khūnau amach daúa mag jügdee parhēpagkhamta s̄ii i p̄or ee choobap̄im oobaawai āaur khūnau wir aigpai amach khapeenag, — Keena, ¿khantheeta jāg jügdee parhēpag simta s̄ii jāg ār choobarma? ajierram anām, ⁵ jāg s̄ii par ār chouju khāai, parhēphā pērp̄iwig ag phatkhonau ūu dau aphūm khūn khīirdam jāsenkhaju aai s̄ierrtā.

6 Mag bigaaum khuunau magbaawaita jurr ich Jesuu amag, —zKhantheeta parau mag ui khiir naau iekha nama? ajim anaabá. Jägbarmua irua mu düi üu abarm khabahab; ideu i si khajapha sübat ajim anum. **7** Dau aphuum khuundaman parau paach ee ich jäg oo wai wenrrajugui ajim anum. Maagwai paachdüu nemdam deem khosim aig parau amag deeju aai naabahab; pari mu chan parau paach ee ich mag mu oo wai wenrrabaju. **8** Mag uuirau ichdüu khiiruawai ajapcha simjota abarbahab mu düi. Mag mu pör ür jügdeeu choobarmua mu meeabaadeewai aukheraan arrju nawe ya irua mu kha phuur sim khabahab ajim anum. **9** Magnaa, Ís mua chadcha parag mag chirumgui ajim anum: Mag atag pawiajä durrpierr Êwandamau ðor peerdu aaujem iek jaau wenrrum düi Íchab mag uuirau mu düi mugbarmä jaaub khaba jaauju. Mag, ooba arr khuunaujä Íchab i iigjeejugui ajim anum.

*Judaau Jesús përpüitarr
(Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)*

10 Mag phadnaan chi pörnaanau Moiseeu Êwandam iek phä püatarr jawaag chi machnaan düimua ich Jesús dakhä wai num ee, ich düi doce wenrraajerr eem äb Judas Iscariote a thär sürrau phadnaan chi pörkha num khuun düi iekhaan majim aajem, jäga ichdüu amag Jesús par deeju a jawaag. **11** Maimua mawia chadcha Judaau amachig Jesús par deeju a ūrbaawai chi phadnaan pörkha num khuun oneeu phöbaadëwia chi Judaag phatkhonpa deeju ajierram anaabá. Ichig mag phatkhonpa deeju abaawai chará äba i

imeraa pür auwia warre amag amach jua ee deeju khiiрjugpaita wai sisijim anaabá.

*Jesús ãbmiecha ich khapeen däi thach khötarr
(Mt 26:17-29; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

¹² Pan levadura chukhu wauwia warrpem phiesta burr nám edcha judionaanau nemkhoo jaram ithee ovejadam thöowia edau khëubaadeewai khoojem. Magua ich mag edcha Jesús khapeenau irig, —¿Jampaita marau pña na phiejäb wauwimaju aai náma? ajierram anum.

¹³ Mag ichig jéeubaawai ich khapeen eem numí ich aig thärkha auwi püyaagpamua amag, —Pääar maar na Jerusalén phöbörög ärëubaadët ajim anum. Nau pääar ya phöbör ee paaukhabaimaawai päärau woun äb döthür ee dö jöi arrum ooimajugui ajim anum. Mag woun döthür däi mam oobaawai i éudee wëtwi, ¹⁴i dubbaimam deg däi dubwia, chi dikhüug mä imeerba, “Maestroo pürug jéeupijim, ¿jamta í ich khapeen däi äba nemkhoo jaram thach khöju aai chirú?” a jéeubat ajim anum.

¹⁵ Magbaawai mag wounau pääar ügthaa warrwia dijä pöoma sii wajappa jar sim pärag jaauju. Maigta phiejäb wauwia sii maar na wajapha nem khiiр khaug sibat ajim anum, mag ich khapeen ichdëu püiju khüunag.

¹⁶ Jesuu amachig magbaawai, chadcha i ipierr Jerusalén phöbörög ärëuwia ooimaawai, chadcha amachig jaautarrjö ooimajierram anaabá. Mag oobaimaawai maig mag nemkhoo jaram ovejadam wai narr wauwia sii i baraata oo náisijim aajem.

17 Mag ich na numí püitarr aawai ya kheeuraa aadëm ee, tagam khuun d*ü*i barjim aajem, warm khuunau phiejäb wau wai narr aar. **18** Mag barbaimaawai thach thöikhawia ya ãba mes gaai khö numua Jesuu amag, —Keena, mua warre p*ä*rag jaaukhimgui ajim anum: Mu cha iekha chirum iekhau maach khapeer m*ü*ig maach d*ü*i ãba thach khö simuapai thethem khuunag mu par deejugui ajim anum.

19 Jesuu amachig mag iekhabarm ūrwia warre ökhirjuu naisijim anaabá. Mag ökhirjuu num iekhau j*ü*rram khuunau irig j*ej*eeu aajeejim anum, chijaguata magju khap aag awi. **20** Mamu par mag ichig j*ej*eeukhamjä amag chi th*ür*jä jaauba, s*ii*, —P*ä*ach m*ü*g doce num eem ãb mu khö chirum th*ë*p ee ich panau s*ik*hö sim wounauta mu khaibag waujugui ajim anum. **21** Mu d*ü*i magbarmua Emkhooi Iewaan Êwandam iek ph*ä* sim gaai jaa simjö ich ag eyaata öb*eb*ergmam. Mamu j*ë*, ap-khiit chi mag mu p*ë*rp*ü*i sim woun! Ante magju khapnaa thaababa arr amuan üucha akhamgui ajim anum.

22 Maimua mag iyü thach khö numua Jesuu pan juu ee auwia, Êwandamag üu ajim anaa khõreunaa amag ap*ü*inää, —Mu g pan khöbat. Mu mu morougui ajim anum.

23 Maimua ich agjö jarrdamjä juu ee auwia, ag paar Êwandamag üu ajim anaa, deeu amag ap*ü*ijim aajem. Magbaawai thumaam khuunau ag eem döjierram aajem. Mag ap*ü*wia ich Jesuu-pai magjim anum:

24 —Jāg döbarmān mā bagau, warrgarwe Ěwandamau õor dāi iek deeju aajerr. Mamā mag iekhan iek iiuriugui ajim anām. Mag pāar ithee mā bag mag vinojō khitām ārbarmuata Ěwandamau, īsmua atagan chadau pāar peerdu wēnūrraju aai nām a jaaū simgui ajim anām. **25** Maimua, Mua warre pārag jaaukhimgui ajim anām: Mag vino döbarm aigmua mua chan tag döba, āba Ěwandamta thumaam khān Pörkha sīsim edta deeu ag khāyaujā ajapcharamta döjugui ajim anām.

Jesuu jaauwai Pedroou būrjā i khaugbam aju jaautarr

(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

26 Jesūs mag ich khapeen dāi āba mes gaai iyūū thach khö naawia, meukhaarjā Ěwandam iek Salmos anām gaaim auwia, Olivo durrsīg ērēujim aajem. **27** Mag wētwia mam pabaimaawai ich Jesuu amag magjim anām:

—Nau pāach thumaam khānau mā māch appai barpāaju. Ḷāgwi mag chirā? Ich warrgarwe Ěwandam i jaumienau Ěwandam iek phā pāarr gaai ich mag aju a sīewaima. Mag amau phā pāarr gaai jaauwai, Ěwandamau hāduraa chi nemchaain pap õrag thōopiju a sim, mā igwia. Mag mā thōopūyaag pār athaawai pāar sīi nemchaainjō parhoob pāach papjā khaugba, chawag aaidāju a phā simgui ajim anām. **28** Pari mag mā thōopūiwigājā deeu iiu phiidāwia māchta pāar na majugui ajim anām, Galileaag. Mamta deeu pāar dāi oojugui ajim anām ich khapeenag.

29 Jesuu mag iekhabaawai Pedroou irig magjim anām:

—Mʉ khapeenau pʉ ogdʉwia chawag aaidʉtkhawiajā mʉ chan bʉurjā pʉ aigmua chawag ogdʉbamgui ajim anʉm.

³⁰ Pedroou ichig magbaawai Jesuu irig, —Pʉ mag iekha chirab mamʉ, cha mʉ iekha chirʉm iekhau nau ãspajug ãthārr biek numí b̄eju nawe ſrau pachig j̄eubaawai pua biek thārjup mʉ khaugba chitʉm ajugui ajim anʉm ichigcha.

³¹ Magbaa Pedroou jūrr irig, —Pʉ thōbaimam aar thōimaju awiajā mua chan pʉ kha ogdʉbajugui ajim anʉm.

Pedroou mag ijējēb khaawai tagam khʉʉnaujā ich agjō, “Maraujā pʉ kha ogdʉbaj” a iekha naajim aajem.

*Nemjīirdö Getsemaní anʉm ee Jesús oraatarr
(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)*

³² Jesuu ich khapeen ich dāi phē arrwia nemjīirdö Getsemaní anʉm ee barwia amag, — Mʉ chum Īwandamag j̄ewaan mamich, pāar mʉig n̄aisit ajim anʉm tagam khʉʉnag.

³³ Magpet awi thārjuppaich dāi phē arrjim aajem: Pedro, Santiago maimua Juan. Maimua amach appai aphōbaadēm aig, Jesús nem ökhīirjuuga aadēmua gaai machaaga aadējim aajem. ³⁴ Ich magbaadeewai ichdēu amag magjim anʉm:

—Mʉun dēgölp gaai machgau ökhīirjuuga aadēm; āba much thōjuuta khīirju chirʉmgui ajim anʉm. Pāar mʉig n̄aisit, mamʉ daukhana abat. Oob khāimiet ajim anʉm amag.

³⁵ Magpet awi ichin ag atgajārpai kanieu phōbkhanaa, jēb gaai dagau dʉrnnaa, Īwandamag

jëeumamua i gaai machag ãwatpibaju akhiin üu akham a jëeumajim aajem. Magnaa, ³⁶ –Tata, p^u ithee chan b^üurjä phithurm nem chukhum. Pua khōs chirum khai m^u peerdu athá ajim anum, m^u dau aph^{uu} aju nawe. Purug mua jëeu chirum, mamu maachdëu khōsi chirumjö khaba p^uchdëu khōsimjöta abá m^u düi a jëeumajim aajem.

³⁷ Mag jëeu sⁱewi am aig bëewi oocheewai am khäi n^umta oochëjim anaabá. Magbaawai jürr Simonagta, –P^uun sⁱita khäi chirabma. P^u chan oradam ãbjä pöd daukhana aju khabahab ajim anum. ³⁸ Sⁱi jäg khäi n^u aju khääi Ëwandamagta jëeubat ajim anaabá, dösätag udur p^aach th^u aupim ugua. Mua oowai p^aach ödiwan chadcha p^araru jëeum khōsi durrumta pari daphökgauta pödba n^umgui ajim anum.

³⁹ Mag iekha p^uawi deeu am aigmua petajim aajem. Maimua Ëwandamag ichdëu nacha jëeu sⁱerrjö ich ag iekpai iekhamamua deeu jëeumajim aajem.

⁴⁰ Mag jëeu sⁱi awia deeu oon bëewajä, i khapeen daphökgau pödjä dau ëeba, sⁱi khäid^utkha th^un^umta oochëjim anaabá. Mag daphökgau pödjä dau ëepiba th^unaawai Jesuu amachig iekhabaichëm^jä pöd i iek ükhaju khaugba naajim anum. ⁴¹ Mag biek th^urjupam gaaijä agtha khäid^utkha th^un^um oobaicheewaita deeu amag, –Agtha p^aar sⁱi khääi gaaita n^u? Khäigap nem p^uabat ajim anum. Pekau pöm sⁱsidum kh^uunag maach chi Emkhooi Iewaa pur deeju ora pabaichëbab. ⁴² Phiid^utkhabat, maimua maach khapeen aar wëttarau ajim anum. Mu oomapham kh^uunag mu pur deeju wounan ya dakpa urumgui ajim anum.

*Jesús pür arrtarr
(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53; Jn 18:2-11)*

43 Jesús agtha mag iekha dñam ee, ich khapeenpai mag doce narr eem ãb Judas anumta õor pochag urajim anum. Mag wëdurum khunnan ãaur khun sii espaar jua panhapha bëe thunaawai tagam khun sii pa düijä bëe thunaajim aajem. Makhuun phadnaan chi pörkha nñm khunnaau Ŋwandum iek jawaag chi machnaanau tagam khun jöoin chi pörnaan düimua pätarr khun ajim aajem. **44** Mag chadcha õor pochag bëewi ya chi Judaau ag nawe, “Nau mua mawia pääch dakhîir khîir üü athamta pür auwia athaadët” a jaau wai sierr aawai, **45** chadcha ich düi wënrrum khun dakhîraa ichdëu jaautarrjö Jesús düi ãba dñuuuwimawia irig, “Maestro, ¿jägpai chirá?” anaa i khîir üü athajim anaabá.

46 Magbarm bürre chi soldaanau Jesús phaur thuur auwia i purphöbaadëjim aajem.

47 Mam chi khapeen i düi wënrrarr khunnaau amach dakhîir mag amach khapeer purphöbaadëm oobaawai ãbmua ich espaar chi baindegam surr a jëu aunaa waa phadnaan thumaam khun pör ag chog kachta bis abarmen oorthu werbpüijim anaabá. **48** Mag ich purphöbaadeewai Jesuu amag, —¿Pärau oowain mñen sii õor nem jïgkhanaa õor thoomiejöta chirab ajim anum, jäg pärau sii mñ aig jua ee jierrnem panhappai bëeg ithee? **49** Ag na ed ëepierr pärag mua Aai i jéeujem deg Ŋwandum i jaaujeewai büärjä pärau mñ pür auba arrta ïsta chadcha pärau mñ pür auju ed ajimgui ajim anum. Pari pärau mñ düi mægbarmen, jaan mñ igwia ich

Êwandam iek phā sim gaai jaau sim thumaa ich ag ee öbëbërg mamkhīirta chadcha m̄ugbarmgui ajim anum amag.

50 Chi khapeenau mag amach dakhīir amach Pör p̄urphöbaadēm oobaawai tag irigjā ooba, sīi warag khaphig phōbaadēwia ich appai barp̄ajim anaabá.

51 Mam̄ mag amau ich appai i werp̄awia athaadēm ee, ëwan āb sīerrauta sīi börrjöoupai öp̄urnaa dūi i ëudee maa ajim aajem. Mam̄ chi soldaaunau mag woun dāi mam oo athaawai i p̄ar awaag ëkha naajim anum. **52** Pari mag ich gaai p̄urbaichee sīi warag am jua ee chi börrjö jēu p̄aawi ich jāg mor kharr khaphigbaadējim anaabá.

*Jesús judionaan Asamblea ee warrtarr
(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)*

53 Soldaaunau mag Jesús p̄ar auwia āb mag phadnaan thum th̄anum kh̄uun p̄orkha sim aar warrjierram aajem. Mag mam i wai dubphöbaadeewai aig pos aimajierram anaabá: tagam kh̄uun chi phadnaan p̄orkha nūm kh̄uun, judionaan Asamblea eem chi p̄ornaan, maimua agjö Moiseeu Êwandam iek phā p̄uarr jawaag chi machnaanpa thum āba. **54** Mag i p̄ar athaadēm ëudee Ichab Pedroou sīi warppaimua oopäpäig mawia phadnaan pör sīejem ag di ūjārr dūi dubwi jupimajim aajem, guardianaan Aai i jēejem di th̄ajem kh̄uun bigaau. Mag jupimawi i iek õt uu th̄anum bigaau dāi chi guardianaanpa āba õt khāai oo chirsijim aajem.

55 Maagwai phadnaan chi p̄ornaanau judionaan Asamblea eem kh̄uun dāimua chi Jesuu nem

wauba arrta sëukha i gaai thüpäiju ëkhaajeejm anaabá, magum gaaimua i thöopääig. Mamu chadcha irua büürjä nem khaigba wauba sïerr aawai ⁵⁶ parii i khaibag waipi jaau nüm khüünaujä sëukha nem ïgkham khöchgau amach iekpai parhoob jaaubaadëphumjä pöd i pur auba aajeejm aajem, mag ihäbjä khaba sii aaiphur nem jaauphöbaadëp aawai. ⁵⁷ Warm khüünau mamagkham ee, jürr deeum khüün büjääu paaukhabaadëwi chi thethemnaanag ich khüürcha, ⁵⁸ —Marau maachdëucha i iekha sim üurwain, irua mug Aai i jëeujem di õrau da ëu auba arrjä sii thum pogueupüiwia, õor juajä igba, khääi thärjuppaim ee deeu ëu dñuuju a iekha sim ûrjimgui aajeejm anaabá jürram khüünau.

⁵⁹ Mamu par jürram khüünau mamagkhamjä ihäbjä deeba, sii warag maadëujä khaugbata jaauphöbaadëjm anum.

⁶⁰ Magbaa chi phadnaan pöröu sii mag õor pos thänäm ee phiidubaadëwi Jesuug, —¿Pua am iek ür chirú? ¿Khan jägwí jäg pu iekhamapha sii? ajim anum. ¿Pua chadcha mag iekhají wa iekhabají? Jaaubá ajim anum.

⁶¹ Mamu magumjä Jesuu büürjä jüejä aba, sii warag khüuu sïsijim anaabá. Mag ich iek ükhaba abaawaita deeu chi phadëu puaba jëeumamua irig, —¿Puuta chadcha Ëwandam Iewaa ichdëucha jür auwi püiju jaaujerrá? Marag jaaubá ajim anum irig.

⁶² Magbaa Jesuu, —Ëera, chadcha muugui ajim anum. Mug atag pärau mu Ëwandam thumaam khüün khääijä jua theeg ürpai sïerrum bigaau i

juachaar garcha jup chiramjā oowi ügtharmua edjā baug ee urumjā pāach daúacha deeu mʉ ooba-jup ajim anʉm.

⁶³ Jesuu ich dakhīir mag iekhabarm ūrbaawai chi phadnaan pöröu ich khajūa mor gaai jūa sīrrta sūrr abarmʉn warre jēbpüijim anaabá, khīir machgau. Magwia ich khapeenag, —Keena, Ɂkhan atchata maadēu deeum khʉʉnau jaau nʉmta ūrm ig nʉma? ajim anʉm. ⁶⁴ Ya irua ich iiucha jaau sīlebabah ajim anʉm. Pārau thumaam khʉʉnau i iekhabarm ūrbarm, chadcha irua Ēwandam dau na khaigba iekhabarm. ɁPārau mʉg woun dūi jāga aju khīirju nʉ keena? ajim anʉm ich khapeenag.

Magbaawai thumaam khʉʉnau ihāba, —Jāan iekkhōr pōm sīewai ichiita thōopüijugui ajierram aajem.

⁶⁵ Magphöbaadēwi ãaur khʉʉnau warag i khīir gaai ichōoujā thunaa, putiujā i dau phāarjünaa, i gaai mas waunaa, juajāaujā khīidadcha deejeejim anʉm. Magnaa ogthom irig, —ɁKhaíuta pʉ gaai mas deejī? Magan jaaubá aajeejim anʉm.

Mag jūrram khʉʉnau i mag wai naawai chi Aai i jēejem di thʉajem guardianaanaujā dūi i khīidadcha deejeejim aajem.

Pedroou būurjā Jesús khaugba chitʉm a iekhatarr

(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-29)

⁶⁶ Mam ierr Jesús dūi mamag khaawai Pedro iek i di ūjārr chirajim aajem, daaugajār. Maig i chiramta i aig ʉʉi Ɂb bēejim aajem, phadnaan thumaam khʉʉn pōrkha sim ag chog. ⁶⁷ Mag ʉʉirau Pedro õt khāai sim oobaicheewai i khīir eerpa wai

dunuu awia irig, —Pujā īchab Jesús Nazaretpierr dūi nūrraajem khabahab ajim anum.

68 Ichig magbaawai i iek irua, —Mu khabam, mua khaugbam pua khaita jaau sim khai a chirajim anum.

Magwia warag dawag mawia puertdi daaugajārm aar i oothēu chiirbaimamta, āthārrta kekerekee aadējim aajem. **69** Maimua deeu ūmaai chi ūuirau ichdēu i oobaawai aig õor th̄narr khūunag, —Chamug woun chadcha Jesús dūi nūrraajerr khabahab ajim anum.

70 Mag, biek numiim gaaijā Pedroou irua magum Jesús khaugba chitum ajim anum. Mamu ag khur nuupai awia deeu ūwaai aig narr khūunau, —Chadcha pūn īchab Jesús khaperau. Pū Galileapierr khabahab ajim anum. Maguata pū iekha sim ūurwaijā pū iek gaai merag chukhu sīsim khaphöbaadējim anum irig jūrram khūunau.

71 Pari ichig mag nuu paawai Pedro iek warag irua chi Jesús igwia, —Chadcha mua magum woun khaugab chitumta m̄erug mag naab. Mu sēukha chirum khai, Ēwandamau mu gaai juu khūaba deeju aai simgui a chirajim anaabā.

72 Pedroou mag irua chan būrjā Jesús khaugba chitum a iekhabarm ee, deeu ūmaai chi āthārrta kekerekee ajim anaabá. Mag āthārr biek numí bīe dichdimaaawaita Pedroou warre Jesuu ichig iekhamatarr khīr eyaa aadējim anum, “Āthārr biek numí bīe nawe pua biek thārjup õrag būrjā mu khaugba chitum a iekhaju” ichig Jesuu jaattarr. Ichig magtarr thumaa khīrju athaawaita

warre ökhñirjug machag aadëmu icharaucha ö jäsehne bñe chirñu ajim anaabá.

15

Jesús Pilato aar arrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Maimua ag äspaa edpherre thum chi thethem-naan äbam aig podpajierram aajem, khñirjug jürwi Pilato aar paawai Jesú khaibag waupiju jaau khaphñu jawaag. Maig naajim aajem: phad-naan chi pörkha nñm khñun, Moiseeu Êwandam iek phä puarr jawaag chi machnaan, judionaan eem jöoin chi thierrnaan maimua tagam khñun agjö chi Asamblea eem khñunpa thunaajim aajem. Makhnñnauta amach thumaam khñunau Jesú jua jükhanaa Pilato aar arrjierram anaabá. ² Mag ich aar wai barbaimaawai Pilatoou ich Jesuug – ¿Chadcha pñuta judionaan Reí? a jëeujim anñm.

Magbaawai Jesuu irig, –Pua khabá khaphñu jaaubapñim ajim anñm.

³ Mag warag chi phadnaan pörkha nñm khñunau ich khñircha iek póm amachdëu jaaum aig sëukha iekhamatarr igwiai ⁴ deeu ûmaai Pilatoou irig, – ¿Khan jägwi pñ iekhamaphamjö sñ? ajim anñm. ¿Pua ûrbahab, jürram khñunau pñch khñircha pñch khaibag waupi jaau nñm?

⁵ Mamu parii Pilatoou ichig mag jëeu ahaukhamjä sñi warag khñuu abaawai ich ödegpai, “Wounaan mag oohba chitñm” ajim anñm.

Warre Jesú thñopi jaautarr

(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25; Jn 18:38-19:6)

⁶ Pilatoou ag nawejā añopierr mag phiesta Pascua anum burrwai presonaan eem āb parhoobam chi phöbörpienau jéeubarm öbeerpääjeejim. ⁷ Maagjerr aawai ich mag jaar woun āb Barrabás anumta deeum khun däi cárcel deg preso siejim, ichdëu gobierno däi ðor meeukhapiwia ag meeukhaa ee ðor thootarr gaaimua. ⁸ Mag nemkhoopierr preso āb sii öbeerpääjerr aawai chi phöbörpien ābam aig biirduwia ag na Pilatoou ichdëu aajerrjö preso āb öbeerpuimkhir irig jajaau aajeejim anum. ⁹ Ichig magbaawaita Pilatoou amag, —¿Párau judionaan Rey Jesuuta murg öbeerpuipi nu? a jeeujim anaabá jurr amag.

¹⁰ Irúa mag Jesuuta öbeerpuim khosi sìerran, phadnaan chi pörkha nūm khunau sii amachdëu Jesuu nem wau narrarrjö pöd nem waubam gaaimua iekkhör wau nūm iekhauta mag i pur dee wai nūm kaphu sìerr aawaita mag iekhajim aajem. ¹¹ jlh! Mam Pilatoou mag iekhabaawai chará chi phadnaan pörkha nūm khunau sii warag ðor wawikha thunaujim anum, thumaam khunau ãba Barrabaata sii ich jāg weeupüipi jajaau amkhir.

¹² Mag Barrabaata sii öbeerpuipim khochkha nūm ūrbaawai deeu Pilatoou, —¿Mag judionaan Rey anum däi mua jāgajuma? ajim anum.

¹³ Magbaawai warag serereukhamua Jesús warre pakuls gaaita meerphépi jajaau aajeejim anaabá.

¹⁴ Magbaa jurr Pilatoou amag, —¿Pari khan nemta irúa khaigba waujima ajim anum, párau mag warre i thöopi jaau nūm?

Mamh irua magbaawai chará warag ich mag pakuls gaaita meerphëpi jajaau aajeejim anm.
15 Mag warag serereukhamj   p  aba aawai,   or p  om mag th  n  m j  rr ich d  ita meeukham ugua, chadcha am ipierr Barrabaata weeup  ipi jaaujim anaab  . Maimua chi Jes  s j  rr w  pi jaaunaa pakuls gaai meerph  p  imkh  ir warre amach juu ee deep  ijim aajem.

16 Magbaawai chi soldaaunau Pilato s  ejem ag di   j  rr chi Jes  s warrwia soldaaun thum   bam aig th  rkha aujierram aajem. **17** Mag warrnaa, irig khaj  a khichph   kh  ir j  apinaa, ich agj   miu d  en w  rj  ch ph  urth   waunaa, p  r gaai p  rsirkha j  apip  ijierram aajem. **18** Mag j  apip  inaa juau ogthom chi soldaaunaupai i wau iekhamamua, — J  gpai chir   judionaan Rey? aajeejim anm.

19 Mag wai n  mua i p  rchaj   paau w  naa, kh  irchaj   ich  ou thunaa, s  i i wau n  m iekhau i kh  irpheej   kanieu ph  bkhakha aajeejim anm, amach rey anmua. **20** Mag i dau aph  w wau wai n  u awia, amachd  u irig khaj  a khichph   kh  ir j  apitarr deeu   er auwia, ich khaj  a chaardamta deeu j  apip  inaa, pakuls gaai meerph  p  ain athaad  jierram aajem.

*Jes  s pakuls gaai meerph  p  itarr
(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

21 Mag Jes  s pakuls gaai meerph  p  ain arrum ee, am kh  irphee woun   b Sim  n anm ich phidag eemua ich diig urajim aajem. Mag woun Cirenepierr ajim aajem, Alejandro d  i Rufo anm am aai. Chi soldaaunau mag Sim  n oobaawai j  rr

ajués irigta Jesuu pakuls arrmaa atarr arrpijier-ram aajem.

22 Mag ërëu phöbaadëwi buchagdam Gólgota anumug arrjierram aajem. Maach meúan mag Gólgota anumun Pörpá Durrsí a simhu. **23** Maig Jesuug vino mirra ee waaurëu sim döpiku ēkhajierram anaabá, khaparr aadémua gaai machag thunam ãwatamkhíir. Mamu Jesuu büürjä döbajim aajem. **24** Mag dee námjä döba abaawai ich mag pakuls gaai meerphëpüijierram anaabá. Mag meerphëpüiwia, khaíuta i khajúa wai sísiju khai awi, chi soldaaunau i khajúa júajerr ür phatkhon bar jemkha námua amachpierr agdaujö gan auma-jierram aajem.

25 Mag amau i pakuls gaai meerphëpääiwai ya edaupherr garm las nueve thunaajim aajem.

26 Mag i meerphë wai narr pakuls gaai i pör ür ësapdau phä sijim anaabá. Mamu mag nem khaigbam wautarr jaauju chukhu arr aawai sii “Judionaan Rey” a phä sijim. **27** Mag i meerphëbapüim däi īchab agjö nem jígkhaajem khun numí amach khíkhletdö i bigaau pakuls gaai meerphëgkhapüijierram aajem: äb i juachaar gar, maagwai äbakhai i juawë gar. [**28** Mag nám aiguin warrgarwe Ëwandam i jaaumienau phä püarr gaai, “Chi khaigbam khun järr wai naaju” a iekhatarrjä thum chadcha ag eyaata öbér sim.]

29 Mag i pakuls gaai meerphë wai nám aig dich nám khunaujä i wau nám iekhau irig eerpanaa, üiphurphurnaa, “Wa jágum khabá, puan mag Aai i jéejem dijä thum pogueupüinaa deeu khääi thärjuppaim ee ëu dñuhuju aajerrta, **30** jág pua wir

aig pãchpai peerdu auwia jãg pakuls gaaimua eeg uurbabáma” aajeejim anum, dich nãm khãnau.

31 Sii dich nãm khãnaujã irig mag iekha ërëu dich thãnaawai ich agjö phadnaan chi pörnaanaujã Moiseeu Êwandam iek phã pãarr jawaag chi mach-naan düimua amach ee wir aigpai, “Bigaum khãnan peerdu autarrta jûrr wir aig ichpai chan pöd peerdu auba sim” a iekha naajim anaabá, i waauwai. **32** Magnaa ichigcha iekhamamua, — Israelam Rey, ¿pãch khabá õor peerdu aumkhñir Êwandamau pãtitarr? Magan pakuls gaaimua eeg uurbabaad anaajim aajem. Pu chadcha maar dakhñir eeg uurbamñn, maach daúacha oobaawai marau pu iek ükhaju anaajim anum irig.

Ich dãicha mag ãba õor numí agjö pakuls gaai narr khãnaujã irig iek khaigba iekha naajim aajem.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

33 Ich mag ed edausie thãnãm ee dãgölp edau khãbaadëm abarmñn sii warre edaramjöta jöisijim anaabá. Mag khãi thãnã awia edau phãibaajér las tres naata deeu edau aardñbaadëjim aajem.

34 Ich mag edau khãbaadëm ee Jesuu thet äa a khitawia, “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ajim anum. Mag sim aig maach meúan: “Aay Êwandam, ¿khan-theeta pua mu mãg dau aphã chirñmã mãrug oobamjöö aadëma?” a simñu. **35** Magbaawai aig õor narr khãnau Jesuu mag iekhabarm ûrbaawai jûrr amach khapeenag, —Keena, pãadë ûrbat. Maguan warrgarm Êwandam i jaumie Elías khararrta ich aig thãr simwai ajierram aajem.

36 Magbaawai ābmua khaphigbaadëwia, putjö ūūpphë khitum gaai vino adchuchúu simta dorrdunaan aibëewi, pa gaai bürnaa, i i aig ua aujim aajem, ag gaaaim bereu dömkhíir. Magnaa ichdëupai warm khüunag, —Jägnaan chad idëu sii ootarraugui ajim anum, daau chadcha Eliaau bëewi i eeg jiirbapüichëju.

37 Pari mag nüm ee deeu Jesuu thet äa a khitawia warre chaaupabaadëjim anaabá. **38** Magbarm bürre ïchab Aai i jëeujem deg ierr dijä garcha put nem parrg sim öu wëjorrta sii ügthaamua eeg surr abarmun warre järrcha thoophem numí jijirar jöisisijim anum. **39** Mag Jesús äa awia meebaaradëm oobaawai chi soldaaun am capitán chi Jesús jiir wëjom khüirphee oo dñnarrau, —Chadchata jägan mag wounan Ëwandam Iewaaugui ajim anaabá.

40 Maig ïchab uuinjä naajim aajem. Makhuun uuinau sii warppaimua eerpa durruu ajim anum. Chi maig narr khüun, María Magdalena ajim aajem, äb agjö María a thür sïerrpa. Mag María Santiago äd anaa ïchab José äd ajim aajem. Maig deeum uui Salomé anumjä dëi sïejim aajem. **41** Ich makhuun uuinauta i Galilea ee nürraawaijä i dëi wënurrumua irua nemdam iigwaijä thumaa irig au dedee aajeejim aajem. Maagjerr aawai Jerusalenagjä i dëi bëewia dëi aig naajim anaabá. Pari makhuun appaijä khaba, mag tag uuin khanpan am dëi bëetarr khüunjä ïchab aig naajim aajem.

*Jesús aukhërtarr
(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)*

42 Amau mag i dau aphuu wai khëumaa arran sii nem thum khüir khaug sliujem ed ajim, juu üi

kheejem noram. ⁴³ Mag ya kheuraa aadëm ee, woun ãb judionaan Asamblea eem José Arimateapierr majim aajem, Pilato aar. Mag woun ïchab chi thethem ajim anaabá. Mag wounaujã ïchab Êwandamau maach peerdã aumkhíir püju jaaujerr bëeu anumta nüajeejim aajem. Ich mag wounauta Pilato aar mawia ⁴⁴ irig jëeuwimajim aajem, chi meemdam arrwi aukhëraan maag. Mag Jesús meebaaradëm a ûrbaawai Pilato warre jügderraan aadëjim anum, irua khíirjuawain Jesús meebara agtha iiu sñeju aai simta mag meebaaradëm a ûrbaawai. Magbaa Pilatoou chi capitán mag däi meerphë nüm aar sñerrjã thärpüijim aajem, magug khap jëeu oog. ⁴⁵ Maimua chi capitán bëewia chadcha meebaaradëm a jaubaawai Pilatoou Joseeg arrmkhíir jaaujim aajem. ⁴⁶ Magbaawai Joseeu dñesdam pér auwia, mawia, mag Jesús chi meemdam pakuls gaaaim eeg jiir aunaag agua ajapha purëupüijim aajem. Magnaa ag nawe jëbdi durrbü khöpag ee chi khörn sñerr ee aukhërwia chi jëbdi i ee ajapha mok pör póm simua joothã püajim aajem. ⁴⁷ Mag chi binaandam jëbdeg aukhërbarm uuin numiim khüunau warppaimua oo naajim aajem. Makhuun uuin ãb María Magdalena ajim anum, maimua ãbkhai José ãd agjö María a thäurjerr ajim aajem.

16

*Jesús iiu phiidutarr
(Mt 28:1-10; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)*

¹ Mag thumaam khüun juu üi kheejem ed khëubaadeewai María Magdalena, ãbakhai María

Santiago ãd maimua Salomé dëi amach thãrjupam khãunau jügdee përkha sñuierram aajem, agua Jesús kha phuraan maag. ² Maimua ag noram domighed äspa ëebaadeewai edaupherre ðor mor dawaa aadëm ee, i aukhërtarr jëbdi aar oon wëtjierram aajem, mag jügdeeu i kha phuraag. ³ Mag wëtwi amach appai khud ee, —Keena ñkhaiuta chi jëbdi ürum mok maachig chawag purëu deejuuta mag wëtúma? a iyüü wënarrajim aajem.

⁴ Mamü mag iyüü wëtmamua barimanaa ooimaawai, chi jëbdi i ee mok pör pöm simua joothü sñerr jürr chawag purëupüi thñum oomajierram anaabá. ⁵ Magbaawai warag ierr dubwi ooimaa, woun äb ëwanaa khitumta sñi khajüä bæpphä khajüä bü etherr jüä simta mag jëbdeg juachaar gar jup oo sim ooimajierram aajem. Amachdëu mag oobaawai warre jäphierr phöbaadëjim aajem. ⁶ Mag üuin jäphierr phöbaadëm oowi chi woun khajüä bæpphä jüä sñerrau amag, —Oob jäphierrmiet ajim anum. Mua khaphü chirum, päräu Jesús Nazaretpierr ar pakuls gaai meerphë thõotarcta jür wënarrum. Pari i meig khaba sñebahab ajim anum, ya iiu phiidüwi petarr aawai. Päädë oobat i aukhërtarr ee sñi khäidu parii simgui ajim anum. ⁷ Maimua amag, Ëréubaadëwi i khapeen tagam khãunagjä jaauwi Pedroogjä jaaubat ajim anum: “Ichin ya pär nawe Galileaag petam. Nau jamta i ooimaju” a jaaubat ajim anum, ichdëu amachigcha ag nawe jaautarrjö.

⁸ Amachig magbaawai jäphierr nüm iekhau bü duui durrumta eerpamjö dawag öbërdütkhawi khaphig phöbaadëjim aajem. Maimua chi Jesús

khapeen aar bardutkhaimaaawaijā, agtha jāphierr narr aawai, būurjā iwiir ābam khūunagjā jaauba-jierram aajem.

*Jesuu María Magdalenaag ich oopitarr
(Jn 20:11-18)*

[⁹] Maimua mag domighed āspaaú Jesú斯 iiu phiiduwia María Magdalenaagta nacha ich oopijim aajem, i aig öbérchëwia. Ich mag uai mor eem ajim aajem, ag nawe ich Jesuu mepeen khaigbam khūun siete dau daau jürkhūnipüitarr. [¹⁰] Ichdëu mag oobaawai chi Jesú斯 dūi wēnurraajerr khūun gaai machgau bīe durrum aar mawia amag jaauwimajim anaabá. [¹¹] Mamu mag amachig ich daúacha Jesú斯 iiu phiiduwí nem moná nərrum oojim a jajaaukhamjā i iek ükhabajierram aajem.

*Jesús òor numí khud ee wëtmarr khūun aig öbérchétarr
(Lc 24:13-35)*

[¹²] Magtarr khur deeu ūwaai deeum khīir thegnaa ich khapeen numí phöbör eemua khud ma sim ee wëtmarr khūunagjā ich oopijim aajem.

[¹³] Mag amachig ich oopibaawai makħūnaujā agjö deeu ewag wëtwi ich agjö chi i dūicha ogduba wēnurraajerr khūunag jaauwimajieram aajem. Pari makħūn iekjā būurjā ükhabajim anaabá.

*Jesuu ich khapeen once narr aig bëewia ich oopitarr
(Mt 28:16-20; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

[¹⁴] Maimua ābmiecharam gaai paawai Jesuu ich khapeen once ābam aig thach khö narr aig bëewia ich oopijim aajem. Maimua iyūumamua amag

meeurrau s̄ujim anaabá. Mag meeurrau s̄utarran, maan ich iiu phiid̄wi n̄err̄um ootarr kh̄unau jaau n̄umjā amach jūg theegau b̄ürjā ükhaba arr gaaimuata mag meeurrau s̄ujim aajem. ¹⁵ Maimua ich Jesuu magjim an̄um amag:

—Jāimua ērēu phöbaadéwi Ŋwandumau ñor peerd̄ aaujem iekta durrpierram magwe thumaam kh̄unag jaaupetat ajim an̄um. ¹⁶ Chi m̄ iek ükhawi ich pōr choopi sim kh̄ üu peerd̄ju. Mam̄ chi m̄ iek jaau n̄um ûr simjā ükhaba sim chan Ŋwandumau i peerd̄ auba warag i isegpüijugui ajim an̄um. ¹⁷ Chi m̄ iek thāraucha ükha n̄um kh̄unau m̄uchd̄eu aajerrjö, mua m̄uch juapá deebarmua ñor mor eem mepeerjā öbeerpi jaubaawai chadcha dau daau öbeerpāimajugui ajim an̄um. Magnaa īchab deeum meu ich meu khabamta ag nawe iekhaajerrjö iekhaju. ¹⁸ Nemkhōr benen paraam gaai juau p̄urbaawai khaakhiinjā b̄ürjā chig abaju. Ñor thōojem pakhēr khāijā ñor dōpipüiwiajā b̄ürjā chig abaju; mag n̄um d̄ei īchab ñor mor masim kh̄un kōit Ŋwandumag jēeunaa am gaai juadamau p̄urbarmuapai monaauppāimaju a jaaujim aajem. Mua pārag mag nem waipi chir̄umān, mag pāachd̄eu wau n̄um gaaimua ñraujā m̄ iekta pārāu jaau n̄um khap amkh̄raugui ajim aajem.

*Jesús ügthar matarr
(Lc 24:50-53)*

¹⁹ Jesuu ich b̄ü ogd̄ba aajerr kh̄unag mag jaau aaipabaadeewai ich Ŋwandamaucha maach Pōr Jesús ich aar aujim anaabá, ügthar. Mag Jesús

ügthar pabaimaawai warre ich Ŋwandam bigaau i juachaar garta jupimajim aajem, ag nawe ichdëu amag jaaujerrjö. ²⁰ Magbaawai i khapeenau wëtwi chadcha amachig jaautarrjö durrpierram magwe maach peerduajem iek õrag jaau wënarrumpierr ūchab ich Jesuu am juag oojeejim anaabá, ag na õrau ooba aajem nempa amag waipi sim gaaimua. Magum gaaimuata õrau chadcha khaphu aajeejim aajem, amau i iekta jaau nüm.]

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9